

การศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย :
การวิจัยแบบผสมวิธี

นายณัฐดนัย ประภัสโรทัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 ที่ขึ้นรายการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

A STUDY OF LEARNING TO LEARN SKILLS OF UPPER SECONDARY SCHOOL
STUDENTS : MIXED METHODS RESEARCH

MR. NATDANAI PRAPASSAROTHAI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in
Educational Research Methodology
Department of Educational Research and Psychology
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2013
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : การวิจัยแบบผสมวิธี
โดย	นายณัฐดนัย ประภัสโรทัย
สาขาวิชา	วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.ศศิธร เขียวกอ)

ณัฐดนัย ประภัสโรทัย: การศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย: การวิจัยแบบผสมวิธี (A STUDY OF LEARNING TO LEARN
 SKILLS OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS: MIXED METHODS RESEARCH)
 อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ.ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา, 130 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามแผนการเรียน เกเรดเฉลี่ยสะสม และรูปแบบการเรียน 3) เพื่อ
 ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี คือ เริ่มจากการสำรวจทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ โดยใช้
 แบบทดสอบและแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 411 คน
 วิเคราะห์ผลโดยใช้สถิติภาคบรรยาย และการทดสอบสถิติอนุมาน คือ ไค-สแควร์ และการวิเคราะห์
 ความแปรปรวน หลังจากนั้นจัดการสนทนากลุ่มครูผู้สอน 4 กลุ่ม จำนวน 31 คน เพื่อค้นหา
 แนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ผลวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เฉลี่ยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับ
 มาก

2) ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้มีความแตกต่างกันตามแผนการเรียน เกเรดเฉลี่ยสะสม
 และรูปแบบการเรียน โดยนักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์จะมีทักษะการเรียนรู้เพื่อ
 เรียนรู้สูงกว่านักเรียนแผนการเรียนศิลป์-ภาษา นักเรียนที่มีเกเรดเฉลี่ยสะสมสูงกว่าจะมีทักษะการ
 เรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูงกว่า และนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม มีทักษะการเรียนรู้เพื่อ
 การเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยง

3) แนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ 5 ด้านดังต่อไปนี้ ด้านการสอน
 ของผู้สอนด้านรูปแบบการเรียนของผู้เรียนด้านการพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ ของผู้เรียนด้าน
 ปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนและด้านการตั้งหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาร่วมใน
 กระบวนการเรียนรู้

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา.....ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา วิชาจิตวิทยาการศึกษา.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา2556..

##548 38191 27: MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH METHODOLOGY

KEYWORDS: LEARNING TO LEARN SKILLS/ LEARNING STYLES

NATDANAI PRAPASSAROTHAI: A STUDY OF LEARNING TO LEARN SKILLS OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS: MIXED METHODS RESEARCH.

ADVISOR: ASSOC. PROF. SIRIPAARN SUWANMONKHA, Ph.D.,130 pp.

The purposes of this study were 1) to study the learning to learn skills of upper secondary school students, 2) to compare the learning to learn skills of upper secondary school students among by programs, GPA levels and learning styles, and 3) to study approaches for supporting learning to learn skills of upper secondary school students. A mixed methods was employed. Starting with explore the learning to learn skills of 411 upper secondary school students by learning to learn skill test and a questionnaire. The descriptive statistics and inferential statistics such as Chi-Square test and ANOVA were used to analyze the data. Then, 31 teachers were invited in 4 focus groups discussion to generate approaches for supporting learning to learn skills. The result revealed as follow.

1) Upper secondary students have learning to learn skills at a high level.

2) There is a significant difference of the learning to learn skills of students divided by programs, GPA and learning styles. Students in Science program have a greater level of learning to learn skills than those in Arts-Language program, students with high GPA have a greater level of learning to learn skills than those with lower GPA and students with a cooperative learning style have a greater level of learning to learn skills than those with an avoidance learning style.

3) There are five ways of promoting learning to learn skills, the promotion of types of student learning, the promotion of the ability development of students, the promotion of factors encouraging the learners' learning and the promotion of the sufficiency economy in the learning process.

Department: Educational Research and Psychology Student's Signature.....

Field of Study: Educational Research Methodology Advisor's Signature

Academic Year: 2013..

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้หากปราศจากความอนุเคราะห์และความร่วมมือจากบุคคลหลายท่านที่ได้กรุณาให้ข้อมูล ความรู้ ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ต่อการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูงที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า แนะนำแนวทางในการค้นคว้าและทุ่มเทติดตามความก้าวหน้าพร้อมทั้งชี้แนะแนวทางและให้คำปรึกษาต่อการทำวิทยานิพนธ์ด้วยความหวังดีและเมตตาเสมอมา ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรื่องตระกูล ที่คอยชี้แนะและให้โอกาสในการศึกษาประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจมาตั้งแต่จุดเริ่มต้นในการทำการวิจัยเรื่องนี้กราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และอบรมสั่งสอนให้แก่ศิษย์ทุกคน

นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ด.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ และอาจารย์ ดร.ศศิธร เขียวกอก ที่ให้ความกรุณาเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำชี้แนะที่มีคุณค่าต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน อันประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม อาจารย์ ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญนิมา อาจารย์ ดร.ชมพูนุท สุขหวาน ดร.อุไร สัตตบุตร ที่กรุณาตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างมาก

ขอขอบคุณพี่ๆ น้องๆ สาขาวิชาวิธีวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกคน ที่เป็นกัลยาณมิตรคอยช่วยเหลือ แนะนำ และให้กำลังใจตลอดระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็น 2 ปีที่มีค่าอย่างยิ่งสำหรับผู้วิจัย

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณกำลังใจที่ยิ่งใหญ่ในการทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยเฉพาะคุณแม่เนาวรัตน์ ประภัสโรทัย ที่มอบความรักความห่วงใยและกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยในการเรียนเสมอมา ขอขอบพระคุณคุณพ่อปรีชา ประภัสโรทัย บิดาผู้ล่วงลับของผู้วิจัยที่ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้วิจัยรักในการศึกษาเล่าเรียนมาตั้งแต่เล็กจนประสบความสำเร็จในทุกด้านเสมอมา และทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าการศึกษาคือสิ่งสำคัญและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ตอนที่ 1 ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้.....	7
ตอนที่ 2 การวิจัยแบบผสม.....	14
ตอนที่ 3 การสนทนากลุ่ม.....	21
ตอนที่ 4 รูปแบบการเรียนรู้.....	36
ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	52
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	53
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ.....	59
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ.....	60

	หน้า
เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	62
การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม.....	63
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง.....	72
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	74
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามแผนการเรียนรู้ เกรดเฉลี่ยสะสม และรูปแบบการเรียนรู้.....	76
ตอนที่ 4 ผลศึกษาแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	82
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	93
สรุปผลการวิจัย.....	95
อภิปรายผลการวิจัย.....	97
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	98
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	99
รายการอ้างอิง.....	100
ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ.....	107
ภาคผนวก ข ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	109
ภาคผนวก ค แบบทดสอบและแบบสอบถาม ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ และรูปแบบการเรียนรู้.....	128
ภาคผนวก ง แนวทางการสนทนากลุ่ม.....	129
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	130

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ลักษณะของงานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ.....	14
3.1 โครงสร้างเครื่องมือวัดทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้.....	56
3.2 โครงสร้างของแบบสอบถามแบบการเขียน.....	58
3.3 ค่าความเที่ยงของเครื่องมือ.....	62
3.4 กลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม.....	63
3.5 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	68
4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแผนการเรียนรู้ และเกรดเฉลี่ยสะสม.....	73
4.2 จำนวนและร้อยละของแบบการเรียนรู้จำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสม	74
4.3 ค่าสถิติพื้นฐานของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้.....	75
4.4 ค่าสถิติพื้นฐานของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้.....	75
4.5 ค่าสถิติพื้นฐานของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง.....	76
4.6 ค่าสถิติพื้นฐานของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ด้านความเชื่อเกี่ยวกับ ปัจจัยแวดล้อม.....	76
4.7 จำนวนและร้อยละของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้จำแนกตามแผนการเรียนรู้.....	77
4.8 ผลการวิเคราะห์ t – test ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้.....	77
4.9 จำนวนและร้อยละของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้จำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสม.....	78
4.10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตาม เกรดเฉลี่ยสะสม.....	79
4.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบรายคู่ของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ตามเกรดเฉลี่ยสะสม.....	79
4.12 จำนวนและร้อยละของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้จำแนกตาม รูปแบบการเรียนรู้.....	80
4.13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ตามรูปแบบการเรียนรู้.....	81

ตารางที่	หน้า
4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบรายคู่ของทักษะการเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้.....	81

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 The convergent parallel design.....	17
2.2 The explanatory sequential design.....	18
2.3 The exploratory sequential design	18
2.4 The embedded design.....	19
2.5 The transformative design.....	20
2.6 The multiphase design.....	20
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	52
4.1 เกรดเฉลี่ยสะสมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแผนการเรียน.....	73
4.2 รูปแบบการเรียนของนักเรียนจำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสม.....	74
4.3 ทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้จำแนกตามแผนการเรียน.....	77
4.4 ทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้จำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสม.....	78
4.5 ทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้จำแนกตามรูปแบบการเรียน.....	80
4.6 แนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้.....	92

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกปัจจุบันได้เข้าสู่ภาวะที่มีการแข่งขันกันสูงขึ้น เนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ (globalization) ที่เชื่อมโยงโลกเข้าด้วยกัน ทำให้ความรู้ วิทยาการ มีการส่งผ่านกันได้อย่างไร พร้อมแดน ปัจจุบันคนเราจะต้องค้นหาความรู้และใช้ความรู้เป็นฐานเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและผลักดันให้เกิดการสร้างสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ (knowledge-based society/economy) ที่ทุกคนจะต้องสามารถเข้าถึงความรู้และวิทยาการต่างๆ ซึ่งจะทำให้เราสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกาภิวัตน์ได้อย่างรู้เท่าทันและสามารถใช้ความรู้ที่ได้รับเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) โดยความรู้ที่สำคัญสำหรับสังคมและเศรษฐกิจ ฐานความรู้มีอยู่หลากหลาย เช่น ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านการจัดการ และด้านเทคโนโลยี โดยมาตรวัดที่สำคัญที่จะทำให้เราทราบได้ว่าสังคมใดเป็นสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้หรือไม่ คือ ความต้องการบุคลากรที่มีทักษะขั้นสูงเพิ่มขึ้น โดยที่เน้นบุคลากรที่มีทักษะทางด้านความคิด พัฒนาการของความคิดและความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพิ่มขึ้น (ไพฑูริย์ สินลาร์ตัน และสร้อยสน สกลรักษ์, 2548)

การเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) เปรียบเสมือนกุญแจที่นำเข้าสู่โลกแห่งการเรียนรู้แห่งทศวรรษที่ 21 (Derlors, 1997) เป็นปรัชญาทางการศึกษาที่มุ่งเน้นให้บุคคลมีนิสัยที่จะเรียนรู้ (Habitually) อันเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นเพื่อเสริมสร้างให้บุคคลแสวงหาความรู้ คุณค่า ทักษะ และมีความเข้าใจในสิ่งที่ตนเองจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อให้สามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ได้ในทุกสถานการณ์ ทุกสภาวะ Smith & Spuring (1999 อ้างถึงใน McKenzie, 2001) ซึ่งหลายประเทศได้เล็งเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีต่อการพัฒนาทั้งในส่วนของตัวบุคคล ชุมชน รวมไปถึงระดับชาติ จึงได้มีการวางนโยบายพร้อมทั้งกำหนดให้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องมาจากความรู้ต่างๆ ถูกสร้างขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การจัดการศึกษาในรูปแบบเดิมอาจไม่ครอบคลุมการเปลี่ยนความรู้ต่างๆ ในระยะยาวได้ ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะหลักเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตบนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าผู้ที่

มีความสามารถในการเรียนรู้ที่ดีจะสามารถค้นพบและประยุกต์ใช้ความรู้ต่างๆ มาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ได้ Evers, Rush & Berdrow (1998 อ้างถึงใน จิตต์ภิัญญา ชุมสาย ณ อยุธยา, 2551)

สหภาพยุโรปได้กำหนดสมรรถนะในการพัฒนาผู้เรียนให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 8 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสาร 2) การใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร 3) ความสามารถพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ 4) ความสามารถทางเทคโนโลยี 5) ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ 6) ความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคม 7) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 8) การรับรู้และการแสดงออกทางวัฒนธรรม (EDUCATION COUNCIL, 2006) ซึ่งสมรรถนะหนึ่งที่เป็นที่สนใจในปัจจุบัน คือ ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสมรรถนะที่จะทำให้บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้า และเศรษฐกิจฐานความรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคมได้ ยิ่งเต็มที่และต่อเนื่อง เนื่องจากความรู้ที่จำเป็นต่างๆ ก็สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ในอนาคต ดังนั้นทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อช่วงชีวิตของตนในขณะนั้นได้ดี โดยที่การจัดการศึกษาจะต้องมีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะนี้ให้กับผู้เรียนทุกคน เพราะการที่เยาวชนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นการส่งผลให้ผู้เรียนมีความพร้อมสำหรับชีวิตการเรียนรู้ การทำงานในลำดับต่อไป (Ferdriksson & Hoskins, 2007) ในประเทศไทยเองก็ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 7 ที่ได้บัญญัติไว้ว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549) หรือ สมศ. ได้กำหนดมาตรฐานด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 6 ไว้ว่า ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้คือตัวบ่งชี้ที่ 2 คือ ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้ มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ที่เป็นที่นิยมและมีการนำไปอ้างอิงมากที่สุด คือ ของ Hautamäki et al. (2002) ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งสิ้น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สมรรถนะการเรียนรู้ 2) ความเชื่อเกี่ยวกับตนเองและ 3) ความเชื่อเกี่ยวกับบริบท ซึ่งเมื่อพิจารณาความสำคัญทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้แล้วพบว่า นอกจากจะเป็นสมรรถนะในการพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตแล้ว ยังสามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเองและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขได้อีกด้วย

งานวิจัยในครั้งนี้เลือกศึกษากับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นช่วงชั้นที่กำลังเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่การเรียนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องมีทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาได้อย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้ให้นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบเข้าใจถึงสภาพปัจจุบันและการส่งเสริมทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้มีความพร้อมในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นไป

คำถามวิจัย

1. ทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสภาพปัจจุบันเป็นอย่างไร
2. ทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีแผนการเรียนเกรดเฉลี่ย และรูปแบบการเรียนที่ต่างกันเป็นอย่างไร
3. แนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ที่สูงขึ้นเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามแผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม และรูปแบบการเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม โดยเริ่มต้นศึกษาเชิงปริมาณ จากการสำรวจทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาวิธีการส่งเสริมทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้

การศึกษาเชิงปริมาณในครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีภูมิหลังต่างกัน 3 ด้าน ได้แก่ 1) แผนการเรียน ได้แก่ แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ และแผนการเรียนศิลป์-ภาษา 2) เกรดเฉลี่ยสะสม แบ่งเป็น 4 ช่วง ได้แก่ เกรดเฉลี่ยสะสมมากกว่า 3.00 ขึ้นไป เกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.00 – 2.99 เกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 1.00 – 1.99 และเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.00 3) รูปแบบการเรียน ได้แก่ 1) แบบแข่งขัน 2) แบบร่วมมือ 3) แบบหลีกเลี่ยง 4) แบบมีส่วนร่วม 5) แบบพึ่งพา และ 6) แบบอิสระ การศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาวิธีการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใช้วิธีการจัดสนทนากลุ่ม (focus group) โดยการเลือกจัดสนทนากลุ่มระหว่างครูที่สอนในวิชาสายวิทยาศาสตร์ (วิทยาศาสตร์, คณิตศาสตร์) ครูที่สอนในวิชาสายศิลป์-ภาษา (ภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา) จำนวน 31 ท่าน และนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ให้ได้วิธีการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อดกลงเบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่างที่ได้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นตัวแทนที่ดี เนื่องจากได้ศึกษากับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 โดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 411 คน โดยเลือกจากนักเรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ และศิลป์-ภาษา อย่างละเท่าๆ กัน โดยที่กลุ่มตัวอย่างนั้นได้มาโดยที่นักเรียนในโรงเรียนนั้นมีโอกาสได้รับการคัดเลือกอย่างเท่าเทียมกัน โดยผู้วิจัยประสานงานกับแต่ละโรงเรียน และให้ครูในโรงเรียนนั้นๆ เป็นผู้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างให้ โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจนได้กลุ่มตัวอย่าง 411 คนดังกล่าว

ครูผู้สอนคือบุคลากรที่สำคัญในการศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกสนทนากลุ่มกับครูผู้สอนทั้งแผนการเรียนวิทยาศาสตร์และศิลป์-ภาษา เนื่องจากครูผู้สอนจัดเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ และถือว่ามีภูมิความรู้ที่ครอบคลุมข้อมูลสารสนเทศที่ผู้วิจัยต้องการทราบ ทั้งในส่วนมุมมองของครูผู้สอนและในมุมมองของผู้เรียนเนื่องจากครูที่ได้รับการคัดเลือกนั้นถูกคัดเลือกผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือต้องเป็นผู้ที่มีรูปแบบการสอนที่หลากหลายเป็นที่ยอมรับ และต้องเป็นผู้ที่มีผลงานดีเด่นเกียรติต่างๆ อย่างเหมาะสม ทั้งนี้แนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ก็มีเป้าหมายเพื่อให้ครูผู้สอนเป็นผู้นำไปใช้ด้วย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้: หมายถึง ความสามารถเฉพาะของบุคคลในการนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนและประสบการณ์มาปรับใช้ในการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันเพื่อช่วยให้

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยแบ่งองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้เพื่อเรียนรู้ออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ 2) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง และ 3) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม

ด้านความสามารถในการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถและทักษะด้านการเรียนรู้ การให้เหตุผล การจัดการกับการเรียนรู้ และการควบคุมอารมณ์ของตนเอง

ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง หมายถึง ความคิดและการตีความในสถานการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียนรู้ มโนทัศน์ทางด้านวิชาการ ความสามารถในการประเมินตนเอง ความมุ่งมั่นในอนาคต และความเชื่อในการควบคุมการกระทำของตนเอง

ด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม หมายถึง ความเชื่อในสิ่งที่สนับสนุนสะท้อนและเป็นสื่อกลางระหว่างผู้เรียนกับสังคมในบริบทต่างๆ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับคุณค่าของการศึกษาตามการรับรู้ของตน การได้รับการสนับสนุนทางการเรียนรู้ของตนเอง และโอกาสในการได้มาซึ่งข้อมูลในการรับรู้ของตน

รูปแบบการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงวิธีการที่ผู้เรียนแต่ละคนชอบ และใช้ปฏิบัติเป็นประจำในการกระบวนการเรียนรู้ เช่น การแก้ปัญหา การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอน ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การศึกษาครั้งนี้แบ่งการเรียนรู้ของผู้เรียนออกเป็น 6 แบบ คือ 1) แบบแข่งขัน 2) แบบร่วมมือ 3) การเรียนแบบหลีกเลี่ยง 4) การเรียนแบบมีส่วนร่วม 5) การเรียนแบบพึ่งพา และ 6) การเรียนแบบอิสระ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้ทราบว่า แผนการเรียนรู้ และรูปแบบการเรียนรู้แบบใดที่ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูง และการที่จะพัฒนาตนเองให้มีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เพื่อพร้อมในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างไร
2. ด้านผู้สอน ทำให้ผู้สอนได้รับทราบสภาพปัจจุบันของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และทราบแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในรูปแบบต่างๆ
3. ด้านสถานศึกษา ได้รับทราบสภาพปัจจุบันของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาผู้เรียนต่อไป

4. ด้านวิชาการ เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในเรื่องทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน และนำไปต่อยอดในการสร้างกิจกรรมหรือวิธีการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้ในโอกาสต่อไป
5. ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์สำหรับครู ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา การแนะนำและส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอสาระสำคัญเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

ตอนที่ 2 การวิจัยแบบผสม

ตอนที่ 3 การสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 4 รูปแบบการเรียนรู้

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ (Learning-to-learn skills)

1.1 ความหมายของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เป็นสมรรถนะหนึ่งในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน โดยการเรียนรู้ตลอดชีวิตประกอบด้วย 8 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสาร 2) การใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร 3) ความสามารถพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ 4) ความสามารถทางเทคโนโลยี 5) การเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ 6) ความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคม 7) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ 8) การรับรู้และการแสดงออกทางวัฒนธรรม (Education Council, 2006)

Education Council (2006) ได้ให้ความหมายของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ไว้ว่าเป็นความสามารถในการแสวงหาความรู้ และนำความรู้ที่ได้นั้นมาจัดระบบการเรียนรู้ของตนเอง โดยการจัดการกับเวลาและความรู้ที่ได้ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการในการเอาชนะอุปสรรคในการเรียนรู้เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ของตัวเอง โดยการปรับความรู้ที่ได้รับให้เป็นความรู้และทักษะใหม่ เริ่มจากการจัดลำดับประสบการณ์ที่ได้รับในชีวิตจริง จากนั้นใช้การประยุกต์ความรู้ที่หลากหลายในหลาย บริบทให้เข้ากับประสบการณ์ที่ประสบนั้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีแรงจูงใจและความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งสำคัญ โดยทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย และด้านจิตพิสัย ในด้านพุทธิพิสัยเป็นการกระบวนการในการได้มาซึ่งความรู้ ประมวลผล และ

ความสามารถในการการเอาชนะอุปสรรค ส่วนในด้านจิตพิสัยจะเกี่ยวกับแรงจูงใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง การจัดการกับการเรียนรู้ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

Hautamäki et al. (2002) ได้ให้ความหมายของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ไว้ว่าเป็นความสามารถและความเต็มใจในการปรับตัวให้เข้ากับงานและกิจกรรมต่างๆ รวมถึงความคิดและโลกทัศน์เพื่อให้สามารถควบคุมในด้านการคิดและอารมณ์ของตนเอง ในการแสดงออกด้านการเรียนรู้

The Campaign for Learning (2007) ได้ให้ความหมายของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นขั้นตอนการในการค้นพบวิธีการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลการทำความเข้าใจและรวมถึงการนำระเบียบและทักษะต่างๆ ไปใช้ ถ้าสามารถเข้าใจกฎและทักษะนั้น ก็จะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตได้ โดยสิ่งที่ควรตระหนักถึงในทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ คือ 1) รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) วิธีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนของตนเอง 3) สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ 4) การใช้ตัวอย่างเพื่อช่วยในการจำเนื้อหาที่ค่อนข้างซับซ้อน และ 5) เรื่องที่ต้องปรับปรุงในครั้งต่อไป

Moreno (2006) กล่าวว่าทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เป็นการวิธีการที่ควบคุมการคิดของตนเอง (Metacognition) ซึ่งสอดคล้องกับ Bakracevic ที่กล่าวว่า การควบคุมการคิดของตนเองเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

Mccormick (2006) กล่าวว่าทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการคิด และกระบวนการในการกำกับตนเอง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญสำหรับการวางแผนการดำเนินงานในอนาคต และการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นรวมถึงการประเมินและการปรับปรุงการดำเนินงานของตน

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้: ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถเฉพาะของบุคคลในการนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนและประสบการณ์มาปรับใช้ในการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2 องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

Hautamäki et al. (2002) ได้แบ่งองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ (learning competencies) 2) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง (self-related beliefs) 3) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม (context-related beliefs) แต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ (learning competencies) หมายถึง ความสามารถและทักษะด้านการเรียนรู้ (learning domain) การให้เหตุผล (reasoning domain) การจัดการการเรียนรู้ (management of learning) และการควบคุมอารมณ์ของตนเอง (affective selfregulation) โดยความสามารถและทักษะในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความสามารถและทักษะด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความเข้าใจทางภาษา (verbal-argumentational comprehension) 2) ความเข้าใจในความสัมพันธ์เชิงปริมาณ (quantitative-relational comprehension) และ 3) ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge)

1.2 การให้เหตุผล ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ ประเภท คือ 1) การให้เหตุผลเชิงตรรกะ (logical reasoning) และ 2) การให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ (reflective reasoning)

1.3 การจัดการการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง

1.4 การควบคุมอารมณ์ของตน หมายถึง ความสามารถในการควบคุมสภาวะทางอารมณ์ของตนเองทั้งระยะสั้นและระยะยาวให้อยู่ในภาวะปกติในระหว่างการดำเนินกิจกรรมทางการเรียนรู้

2. ความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง (self-related beliefs) หมายถึง ความคิดและการตีความ เกี่ยวกับตนเองในสถานการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แรงจูงใจในการเรียนรู้ (learning motivation) 2) การยอมรับงาน (task acceptance) 3) มโนทัศน์ทางวิชาการ (academic self-concept) 4) การประเมินตนเอง (self evaluation) 5) ความมุ่งหมายในอนาคต (future-orientation) 6) ความเชื่อในการควบคุมการกระทำ (action-control beliefs)

3. ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม (context-related beliefs) หมายถึง ความเชื่อที่สนับสนุนสะท้อนและเป็นสื่อกลางระหว่างผู้เรียนกับสังคมในส่วนต่าง ๆ และการรับรู้เกี่ยวกับค่านิยมของผู้เรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณค่าของการศึกษาตามการรับรู้ของตน 2) การได้รับการสนับสนุนทางการเรียนตามการรับรู้ของตนและ 3) โอกาสในการได้มาซึ่งข้อมูลในการรับรู้ของตน

European Council และ CRELL (2006) แบ่งองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านจิตพิสัย (affective dimension) ด้านพุทธิพิสัย (cognition

dimension) และด้านควบคุมการรู้คิด (metacognition dimension) ซึ่งแต่ละด้านประกอบด้วย องค์ประกอบดังนี้

1. ด้านจิตพิสัย (affective dimension) มีองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่
 - 1.1 แรงจูงใจในการเรียนรู้ยุทธวิธีในการเรียนรู้ (learning motivation) และความมุ่งมั่นในการเปลี่ยนแปลง (orientation toward change)
 - 1.2 มโนทัศน์ทางวิชาการ (academic self-concept) และความภูมิใจในตนเอง (self-esteem)
 - 1.3 สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ (learning environment)
 2. ด้านพุทธิพิสัย (cognitive dimension) มี 4 องค์ประกอบ คือ
 - 2.1 การแยกแยะข้อความ (identifying a proposition) หมายถึง ความสามารถในการระบุข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น
 - 2.2 การใช้กฎ (using rule) หมายถึง ความสามารถในการนำหลักเกณฑ์ไปใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน
 - 2.3 การทดสอบและการเสนอกฎ (testing rule and propositions) หมายถึง ความสามารถในการตั้งสมมติฐาน วางแผนการทดลอง กำหนดและควบคุมตัวแปร ซึ่งเป็นความสามารถในการคิดอย่างนักวิทยาศาสตร์ หรือคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรม
 - 2.4 การใช้เครื่องมือทางปัญญา (using mental tool) หมายถึง ความสามารถในการใช้วิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา
 3. ด้านควบคุมการรู้คิด (metacognition) มี 3 องค์ประกอบ
 - 3.1 ความสามารถในการแก้ปัญหา (problem solving)
 - 3.2 ความแม่นยำในการควบคุมการรู้คิด (metacognitive accuracy)
 - 3.3 ความเชื่อมั่นในการควบคุมการรู้คิด (metacognitive confidence)
- Crick (2007) ได้แบ่งทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ออกเป็น 7 องค์ประกอบ ได้แก่
1. การมุ่งพัฒนา (Growth Orientation)
 2. ความอยากรู้อยากเห็น (Critical Curiosity)
 3. การแสวงหาความหมาย (Meaning-making)
 4. ความสามารถทางอารมณ์ในการเผชิญกับอุปสรรค (Resilience)
 5. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)
 6. ความสัมพันธ์ทางการเรียนรู้กับผู้อื่น (Relationship)

7. การตระหนักรู้ในกลยุทธ์การเรียนรู้ของตน (Strategic Awareness)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ พบว่าแนวคิดในการศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ที่เป็นที่นิยมและมีการนำไปอ้างอิงมากที่สุดคือ แนวคิดของ Hautamäki et al. (2002) ซึ่งได้มีการแบ่งองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ (learning competencies) 2) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง (self-related beliefs) 3) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม (context-related beliefs) เนื่องจากมีการใช้ศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในต่างประเทศ ดังนั้นเพื่อให้การศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการรู้สอคล้องและสามารถเทียบเคียงกับงานวิจัยต่างประเทศได้ ผู้วิจัยจึงยึดองค์ประกอบดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาทักษะการเรียนรู้ดังกล่าว

1.3 การวัดทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

Hautamäki et al. (2002) ได้พัฒนาเครื่องมือในการวัดทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ตามองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ 2) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง และ 3) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม โดยในการวัดองค์ประกอบด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ วัดโดยใช้แบบทดสอบที่มีเนื้อหาครอบคลุมความสามารถและทักษะของผู้เรียนในด้านการเรียนรู้ กระบวนการพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การให้เหตุผลเชิงอุปนัย นิรนัยและวิทยาศาสตร์ การจัดการการเรียนรู้และอารมณ์ของตนเอง ส่วนในด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเองและความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม ใช้แบบประเมินตนเองเป็นเครื่องมือในการวัด

Crick et al. (2007) ได้พัฒนาแบบวัดทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ โดยใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินตนเองของผู้เรียนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความตระหนักรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน ซึ่งเดิมเคยใช้การวัด "Learning Power" ซึ่งหมายถึง การผสมผสานกันของประสบการณ์ชีวิต ความสัมพันธ์ทางสังคม ค่านิยม เจตคติและความเชื่อที่เชื่อมต่อกันจนเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ใดๆ พัฒนามาจากเครื่องมือของ Ball (2001 อ้างใน Horskins & Fredkisson, 2008) ซึ่งไม่เหมือนกับแบบวัดเชาวน์ปัญญา (IQ Test) โดยเป็นแบบวัดที่วัดองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราประมาณค่า แบ่งออกเป็น 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมุ่งพัฒนา (Growth Orientation)
2. ความอยากรู้อยากเห็น (Critical Curiosity)

3. การแสวงหาความหมาย (Meaning-making)
4. ความสามารถทางอารมณ์ในการเผชิญกับอุปสรรค (Resilience)
5. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
6. ความสัมพันธ์ทางการเรียนรู้กับผู้อื่น (Learning Relationship)
7. การตระหนักรู้ในกลยุทธ์การเรียนรู้ของตน (Strategic Awareness)

ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งการวัดทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ออกเป็น 3 องค์ประกอบ ตาม Hautamäki et al. (2002) คือ 1) ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ 2) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง และ 3) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม โดยด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ใช้แบบทดสอบเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก เป็นเครื่องมือในการวัด ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเองและด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ เป็นเครื่องมือในการวัด

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

Pedder (2006) ศึกษาสภาพการจัดการที่ส่งเสริมให้เกิดทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยการเก็บข้อมูลจากครูและผู้บริหารภายในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 32 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การประเมินในชั้นเรียน 2) การเรียนรู้ของครู และ 3) ระบบการจัดการของโรงเรียน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หองค์ประกอบจากข้อคำถาม และเปรียบเทียบระดับค่านิยมและการปฏิบัติงานของครูกับปัจจัยต่างๆ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง การประเมินในชั้นเรียน การเรียนรู้ของครู และระบบการจัดการของโรงเรียนมีข้อค้นพบดังนี้ 1) การฝึกการเรียนรู้ของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน 2) สภาพการจัดการและระบบการจัดการของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อรูปแบบของชั้นเรียนโดยที่มีการเรียนรู้ของครูเป็นตัวแปรส่งผ่าน โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในชั้นเรียน และ 3) ระบบการจัดการของโรงเรียนในส่วนของ การสนับสนุนทักษะการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน

Csapar (2007) ศึกษาสภาพปัญหาของทักษะการเรียนรู้ในแง่ของคุณภาพความรู้และการจัดการความรู้ของนักเรียนในประเทศฮังการี ซึ่งงานวิจัยนี้ได้สังเคราะห์ข้อค้นพลจากโปรแกรมการวิจัยระยะยาวโดยเก็บข้อมูลนักเรียนเกรด 7 และ 11 ด้วยแบบทดสอบและแบบสอบถาม เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นในโปรแกรมนี้เป็นเครื่องมือที่ประเมินการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ ความเข้าใจที่ผิดพลาดเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ความเข้าใจในคณิตศาสตร์ การให้เหตุผลโดยองค์ประวัตินาสตร์ การให้เหตุผลเชิงอนุมาน เชิงอุปมาน และเชิงวิจารณ์ญาณ ซึ่ง

สามารถใช้ในการตรวจสอบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ได้ จากนั้นมาหาความสัมพันธ์และความแตกต่างของนักเรียนทั้งสองกลุ่มพบว่า 1) เจตคติที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) จากครู โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับในทันทีจะส่งผลให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการเรียน 2) จากผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบความรู้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความถนัดเฉพาะความรู้ที่มีอยู่ในตำราเรียน นั่นคือนักเรียนจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่ถูกกำหนดมาให้เรียนรู้ในตำราเท่านั้น และพบว่านักเรียนที่มีคะแนนต่างกัน าก จะมีความแตกต่างกันในด้านอื่นๆ ด้วย ได้แก่ โรงเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และเศรษฐกิจของครอบครัวอีกด้วย ซึ่งแสดงว่าปัจจัยของสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียนก็ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน 3) ปัจจัยด้านโรงเรียนส่งผลต่อจิตพิสัยของนักเรียน และ 4) ควรมีการเปลี่ยนแปลงการให้คะแนนหรือระบบการตัดเกรดของโรงเรียนเพื่อเปลี่ยนแปลงผลกระทบจาโรงเรียนที่มีต่อทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน เนื่องจากการตัดเกรดเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ไม่เพียงพอแก่ผู้เรียน

Hofer & Yu (2003) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ (Learning to learn course) ต่อการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง (Self-regulated Learning) ของนักศึกษาในวิชาจิตวิทยา กลุ่มตัวอย่าง 78 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามกลยุทธ์ด้านแรงจูงใจสำหรับการเรียน (Motivated Strategies for Learning Questionnaire) ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการมุ่งกำกับตนเองต่อการเรียนรู้ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการใช้กลยุทธ์ทางการคิดสูงขึ้น แต่มีความวิตกกังวลในการสอบลดลง

University of Helsinki (Hautamäki et al., 2002) ได้พัฒนาเครื่องมือสำหรับทดสอบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในฟินแลนด์ระดับเกรด 6 และ 9 และเด็กที่มีอายุมากกว่า 17 ปีขึ้นไปโดยมีกรอบแนวคิดของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านความสามารถในการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความสามารถและทักษะด้านการเรียนรู้ การให้เหตุผล การจัดการกับการเรียนรู้ และการควบคุมอารมณ์ของตนเอง 2) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง ประกอบด้วย แรงจูงใจในการเรียนรู้ มโนทัศน์ทางด้านความสามารถในการประเมินตนเอง ความมุ่งมั่นในอนาคต และความเชื่อในการควบคุมกระทำของตนเอง 3) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม ประกอบด้วย ความเชื่อเกี่ยวกับคุณค่าของการศึกษาตามการรับรู้ของตน การได้รับการสนับสนุนทางการเรียนรู้ของตนเอง และโอกาสในการได้มาซึ่งข้อมูลในการรับรู้ของตน

ตอนที่ 2 การวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research)

2.1 แนวคิดของวิธีวิจัยแบบผสม

วิธีวิจัยแบบผสมมีลักษณะเฉพาะตัวที่มีการนำวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มาผสมผสานเข้าด้วยกัน ซึ่งในปัจจุบันนำมาใช้ในการวิจัยทางวิทยาศาสตร์สังคม และพฤติกรรมมนุษย์กันอย่างกว้างขวาง (Creswell, 2002)

แนวคิดของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพนั้น สุกางค์ จันทวานิช (2545) และ นิศา ชูโต (2545) ได้สรุปข้อแตกต่างจำนวน 6 ด้าน ปรากฏในตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ลักษณะของงานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ขั้นตอน	การวิจัยเชิงคุณภาพ	การวิจัยเชิงปริมาณ
1.เป้าหมายของการวิจัย	เพื่อความเข้าใจ และการก่อรูปใหม่ของความรู้	เพื่อทำนาย เพื่อควบคุม
2.ทฤษฎี	มุ่งศึกษาในภาพรวม จากการตระหนัก และดูจากสภาพจริง เมื่อศึกษาแล้วจะเริ่มสร้างกรอบทฤษฎีที่เป็นรูปธรรม ใช้ความเป็นที่ไว้วางใจ ความเชื่อถือได้	มุ่งศึกษาสิ่งที่เป็นจริง เป็นปริมาณ มีกรอบการศึกษาที่แน่นอน ตรวจสอบได้ สร้างกรอบทฤษฎีก่อนศึกษา มีเกณฑ์กำหนดคุณภาพ เครื่องวัด เช่น ความเที่ยง ความตรง
3.เครื่องมือและกลุ่มตัวอย่าง	มนุษย์เป็นเครื่องมือสำคัญ กลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็กและเจาะจง ไม่มีการอ้างอิงถึงประชากรอื่น	ใช้เครื่องมือที่ไม่ใช่มนุษย์ และเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ มีโครงสร้างชัดเจน ตรงตามวัตถุประสงค์และเป็นระบบ กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ที่สุ่มมาอย่างดี สามารถอ้างอิงถึงประชากรได้ ตามค่าสถิติ
4.วิธีดำเนินการวิจัย	ใช้วิธีค่อยเป็นค่อยไปโดยเข้าศึกษาในสนามแล้วจึงสร้างกรอบ ไม่มีการควบคุมสภาพแวดล้อม	มีการวางแผนแนวทางไว้ก่อนล่วงหน้า เน้นด้าน การตรวจสอบ มีการควบคุมสภาพแวดล้อม

ขั้นตอน	การวิจัยเชิงคุณภาพ	การวิจัยเชิงปริมาณ
5.วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	ใช้การตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า	จากข้อมูลที่เก็บได้ ใช้ข้อสรุปแบบนิรนัย ตรวจสอบข้อมูลด้วยค่าสถิติ
6.จรรยาบรรณนักวิจัย	เน้นจากภายใน (intrinsic) คือ ตัวผู้วิจัย โดยรับผิดชอบการกระทำของตนมากกว่ากฎ	เน้นจากภายนอก (extrinsic) เช่น กฎคณะกรรมการการวิจัย

จากตารางที่ 2.1 สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการวิจัยที่มุ่งค้นหาความรู้ ความจริง จากการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ และในการวิเคราะห์ข้อมูลจะต้องใช้วิธีการทางสถิติ แสดงผลการวิจัยเป็นตัวเลขและข้อค้นพบสามารถสรุปอ้างอิงไปใช้ได้กว้างขวางทั่วไป ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่มุ่งค้นหาความรู้ความจริง จากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณลักษณะ จากสภาพจริงตามธรรมชาติอย่างละเอียด แล้วนำมาวิเคราะห์หิวจรณ์สร้างข้อสรุปโดยใช้การบรรยาย ข้อค้นพบก่อให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งในเรื่องที่ศึกษาจากกลุ่มประชากรเป้าหมายมิได้มุ่งสรุปอ้างอิงไปถึงประชากรอื่น

2.2 รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี

จากรากฐานเชิงปรัชญาที่ต่างกันระหว่างแนวคิดปฏิฐานนิยมกับแนวคิดปรากฏการณ์นิยมทำให้เกิดการวิจัยสองแขนงคือการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีข้อโต้แย้งทางความคิดระหว่างนักวิจัย 2 แขนง โดยเฉพาะจากฝ่ายนักวิจัยเชิงคุณภาพที่มีวิพากษ์จุดอ่อนของการวิจัยเชิงปริมาณ แต่การจะตัดสินใจว่าแบบไหนดีกว่ากันนั้นย่อมไม่ได้ ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งที่ต้องการค้นหา ต่อมาระยะหลังได้มีการผสมผสานวิธีวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อสนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน ซึ่งการผสมวิธีการวิจัยนั้นมีหลายวิธี ดังจะนำเสนอต่อไปนี้

Patton (1990: 464-466 อ้างถึงใน ผ่องพรรณ ทรัพย์มงคลกุล, 2546) ได้เสนอการผสมวิธีวิจัยในระดับเทคนิควิธีที่เรียกว่า เทคนิคสามเส้า (triangulation technique) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการตรวจสอบยืนยันข้อมูล เพื่อเสริมความเชื่อถือได้ โดยจำแนกการใช้เทคนิควิธีนี้ เป็น 4 ลักษณะคือ

1. ต่างวิธี (method triangulation) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่า 1 วิธี เพื่อตรวจสอบยืนยันซึ่งกันและกัน

2. ต่างแหล่งข้อมูล (triangulation of sources) ใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งภายใต้วิธีเดียวกัน

3. ต่างผู้วิเคราะห์ (analyst triangulation) ใช้นักวิจัยหลายคน ต่างทัศนะและสาขาเพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

4. ต่างทฤษฎีต่างแนวคิด (theory/perspective triangulation) ใช้แนวคิด ทฤษฎี มากกว่า 1 แนวทางในการตีความ ให้ความหมายแก่ข้อมูลที่วิเคราะห์ได้

Creswell (1994 อ้างถึงใน ผ่องพรรณ ตริยมงคลกุล, 2545) ได้เสนอการผสมผสานวิธีวิจัยในระดับกลยุทธ์ ซึ่งมี 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การวิจัย 2 ภาค (two-phase design) ดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน แยกเป็น 2 ขั้นตอนอย่างเด่นชัด ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ นำเสนอผลการวิจัย แบ่งเป็น 2 ตอน โดยเอกเทศ แต่ละตอนตอบคำถามวิจัยต่างประเด็นกัน โดยมีทสรูปเพื่อเชื่อมโยงการวิจัยทั้ง 2 ตอนเข้าด้วยกัน

2. แบบนำ-แบบรอง (dominant-less dominant design) ใช้การดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยแบบใดแบบหนึ่งเป็นหลัก แล้วใช้วิธีการอีกแบบหนึ่งมาเสริม เพื่อขยายความ เพื่อตรวจสอบยืนยันหรือเพื่อความลึกของข้อมูล

3. แบบผสมผสาน (mixed-methodology design หรือ integrated approach) ใช้การผสมผสานทั้งสองกระบวนการทัศน์และแนวทางวิจัยในทุกขั้นตอน ซึ่งเป็นการวิจัยที่ดำเนินการได้ยาก เนื่องจากบางขั้นตอนไม่อาจผสมผสานกันได้เต็มที่ด้วยข้อจำกัดของความต่างในกระบวนการทัศน์ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ

Tashakkori and Teddlie (1998 อ้างถึงใน แสงทอง ภูศรี, 2545) ได้เสนอการผสมผสานวิธี (mixed method designs) โดยเพิ่มเติมจากการเสนอของ Creswell (1994) ประกอบด้วย 5 วิธี ดังนี้

1. Sequential studies หรือที่เรียกว่าการวิจัยสองภาค โดยอาจเริ่มด้วยการศึกษาเชิงปริมาณแล้วตามด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ หรือเริ่มด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพแล้วตามด้วยการศึกษาเชิงปริมาณโดยที่แยกผลการศึกษาทั้งสองส่วนออกจากกัน

2. Parallel/simultaneous studies ผู้วิจัยศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพไปแบบควบคู่กันในเวลาเดียวกัน

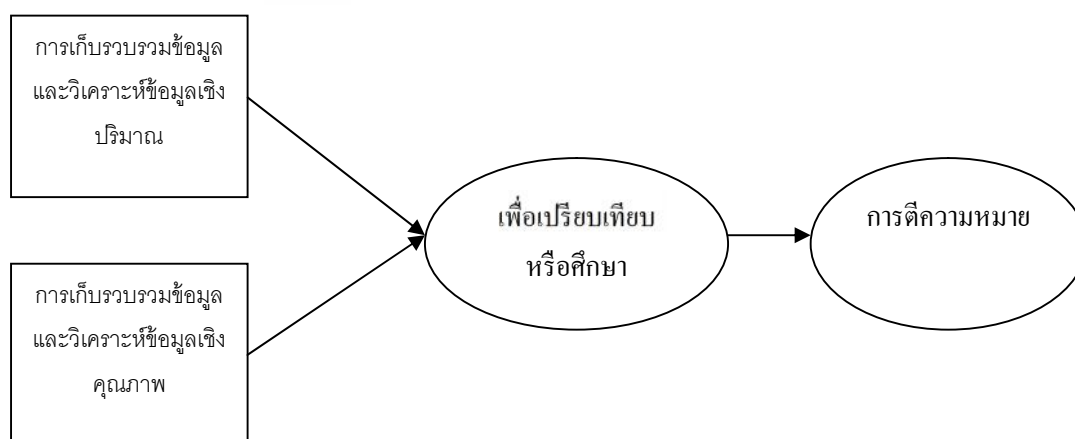
3. Equivalent status designs ผู้วิจัยใช้วิธีการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ที่ศึกษา

4. Dominant-less dominant studies หรือการวิจัยแบบนำแบบรอง โดยใช้การวิจัยแบบใดแบบหนึ่งเป็นหลักแล้วนำเอาอีกแบบหนึ่งมาเสริม เพื่อขยายความตรวจสอบยืนยัน

5. Designs with multilevel use of approaches นักวิจัยใช้วิธีการที่ต่างกันกับระดับข้อมูลที่ต่างกัน เช่น ใช้วิธีการเชิงปริมาณกับข้อมูลระดับนักเรียน วิธีการเชิงคุณภาพกับข้อมูลระดับห้องเรียน

Creswell และ Plano Clark (2011 อ้างถึงใน ศิวะพร ภูพันธ์, 2554) ได้แบ่งประเภทของการวิจัยแบบผสมวิธีออกเป็น 6 ประเภท คือ 1) The convergent parallel design 2) The explanatory sequential design 3) The exploratory sequential design 4) The embedded design 5) The transformative design และ 6) The multiphase design โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. The convergent parallel design เป็นการออกแบบการวิจัยโดยมีการดำเนินการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพร้อมๆ กัน มีลำดับความสำคัญเท่าๆ กัน นักวิจัยจะแยกการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลออกจากกัน โดยจะรวมข้อมูลทั้งสองชุดเข้าด้วยกันในการตีความหมาย ในลักษณะของการเปรียบเทียบหรือหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั้ง 2 ชุด รายละเอียด ดังแสดงในภาพที่ 2.1

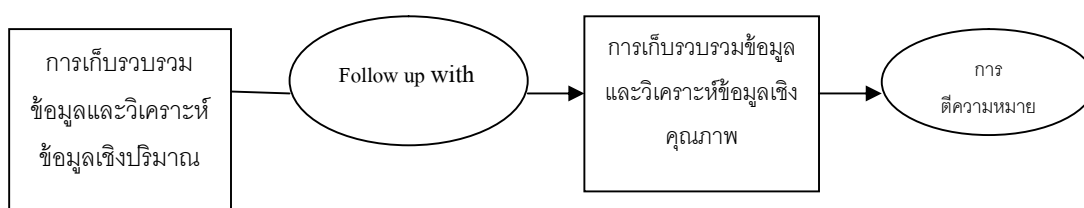

ภาพที่ 2.1 The convergent parallel design

ที่มา: Creswell และ Plano Clark, (2011)

2. The explanatory sequential design เป็นการออกแบบการวิจัยโดยมีการดำเนินการวิจัยสองระยะ (two phase) เริ่มต้นในระยะแรกด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ภายหลังจากที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเรียบร้อยแล้ว จะนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณมาเป็นกำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในระยะที่สี่

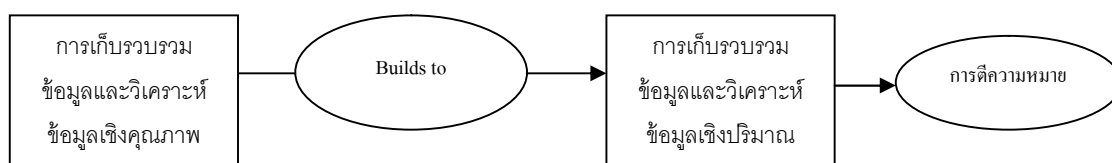
หรือกล่าวได้ว่า การออกแบบเชิงคุณภาพในระยะที่สองจะออกแบบต่อเนื่องมาจากผลลัพธ์เชิงปริมาณในระยะแรก นักวิจัยจะตีความหมายโดยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพช่วยอธิบายผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากผลลัพธ์เชิงปริมาณ การดำเนินการวิจัยในลักษณะนี้ นักวิจัยจะเชื่อมโยงการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพใน 3 ลักษณะ คือ 1) นำผลการวิจัยเชิงปริมาณมากำหนดคำถามการวิจัยเชิงคุณภาพ 2) นำผลการวิจัยเชิงปริมาณมาเป็นแนวทางในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ และ 3) นำผลการวิจัยเชิงปริมาณมาช่วยกำหนดข้อคำถามในการวิจัยเชิงคุณภาพ รายละเอียดของ explanatory sequential design ดังแสดงในภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 The explanatory sequential design

ที่มา: Creswell และ Plano Clark, (2011)

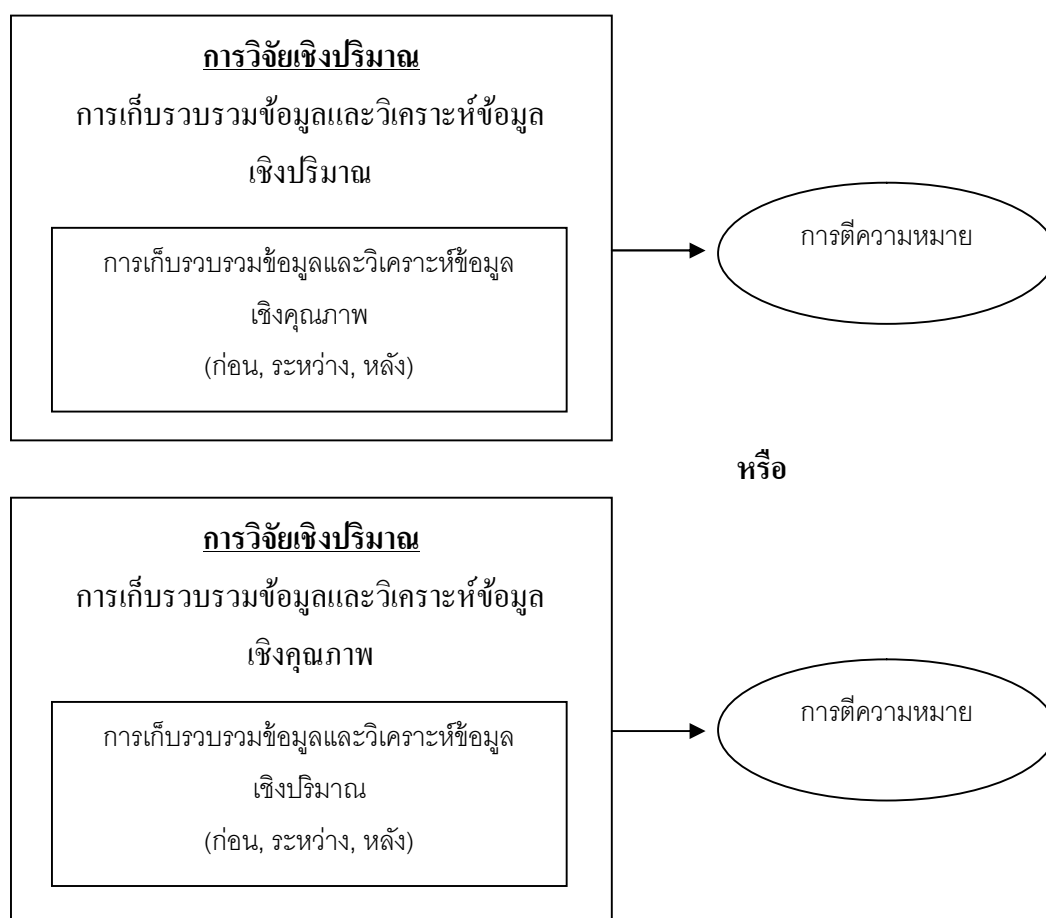
3. The exploratory sequential design เป็นการออกแบบการวิจัยโดยมีกาดำเนินการวิจัยสองระยะ (two phase) เริ่มต้นในระยะแรกด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และตามด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในระยะที่สองนักวิจัยจะเชื่อมโยงการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณใน 3 ลักษณะ คือ 1) นำผลการวิจัยเชิงคุณภาพมากำหนดคำถามวิจัยหรือตัวแปรในการวิจัยเชิงปริมาณ 2) นำผลการวิจัยเชิงคุณภาพมากำหนดข้อคำถามหรือตัวแปรหรือแบบวัดในการออกแบบเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ และ 3) นำผลการวิจัยเชิงคุณภาพมาสร้างทฤษฎีและตรวจสอบทฤษฎีโดยการวิจัยเชิงปริมาณรายละเอียดของ exploratory sequential design ดังแสดงในภาพที่ 2.3

แผนภาพที่ 2.3 The exploratory sequential design

ที่มา: Creswell และ Plano Clark, (2011)

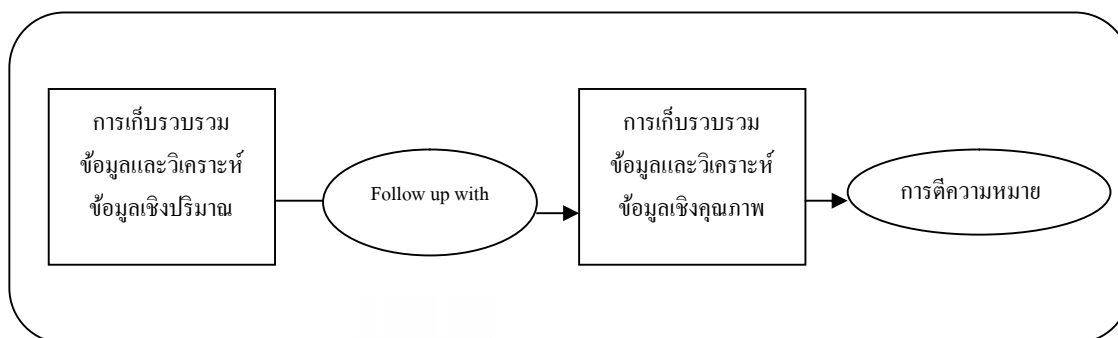
4. The embedded design เป็นการออกแบบการวิจัยโดยนักวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสอดแทรกอยู่ภายในการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยนักวิจัยอาจจะสอดแทรกวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพไว้ภายในวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เช่น ในการวิจัยเชิงทดลองนักวิจัยอาจจะสอดแทรกการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การศึกษากรณีศึกษา (case study) ซึ่งสามารถอธิบายโดยใช้สัญลักษณ์ คือ Experiment (QUAN+qual) รายละเอียดของ embedded design ดังแสดงในภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 The embedded design

ที่มา: Creswell และ Plano Clark, (2011)

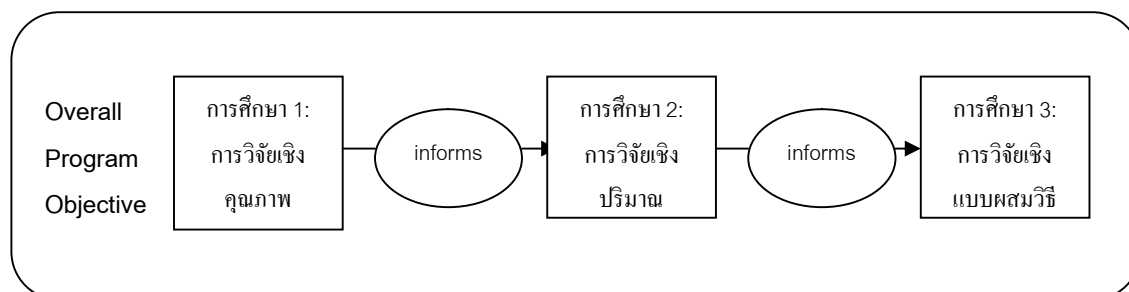
5. The transformative design เป็นการออกแบบการวิจัยโดยนักวิจัยพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจะดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี รายละเอียดของ transformative design ดังแสดงในภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 The transformative design

ที่มา: Creswell และ Plano Clark, (2011)

6. The multiphase design เป็นการออกแบบการวิจัยที่เป็นการรวมทั้งการวิจัยแบบเรียงลำดับและการวิจัยที่ทำในช่วงเวลาเดียวกันไว้ด้วยกัน นักวิจัยจะสร้างการศึกษาขึ้นมาใหม่จากผลการศึกษาที่มีมาก่อน การวิจัยในรูปแบบนี้จะนิยมใช้ในการวิจัยเชิงประเมิน ซึ่งจะต้องใช้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพในการพัฒนา ปรับปรุง และประเมินโครงการวิจัยที่มีลักษณะเฉพาะ รายละเอียดของ multiphase design ดังแสดงในภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 The multiphase design

ที่มา: Creswell และ Plano Clark, (2011)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยผสมผสานตามแนวคิดวิธี The explanatory sequential design ของ Creswell (2011) โดยเริ่มต้นจากการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อหาข้อมูลว่าปัจจุบันนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีระดับทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เป็นอย่างไร และใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในข้างต้น

โดยการเชิญครูผู้เชี่ยวชาญในการสอนทั้งสายวิทยาศาสตร์และสายศิลป์ เข้ามาร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป

ตอนที่ 3 การสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มได้เริ่มนำมาใช้ในปี ค.ศ.1914 โดย Robert Merton ซึ่งได้เชิญผู้ฟังรายการวิทยุมาร่วมวงสนทนาเพื่อประเมินการจัดรายการ ต่อมาได้มีการนำเทคนิคการสนทนากลุ่มไปใช้ในการวิจัยทางการตลาด เพื่อรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจ และมูลเหตุจูงใจของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้า(บุญใจ ศรีสถิตยน์ราษฎร์, 2547) ต่อมาได้มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายในทางการศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์ และกำลังเป็นที่นิยมในการวิจัยทางการแพทย์ (Reed and Roskell-Payton, 1997) การสนทนากลุ่มแปลมาจากภาษาอังกฤษซึ่งมีการใช้คำที่แตกต่างกัน ได้แก่ Focus group interview, Focus group, Focus group discussion, Group indepth interview ส่วนภาษาไทยที่นิยมใช้ได้แก่ การสัมภาษณ์กลุ่ม และการสนทนากลุ่ม (บุญใจ ศรีสถิตยน์ราษฎร์, 2547) การสนทนากลุ่ม เป็นเทคนิคในการวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากการมีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการได้แก่ 1) ต้องมีความชัดเจนในปรากฏการณ์นั้นๆ ซึ่งการสนทนากลุ่มเป็นวิธีการวิจัยที่จำเป็นต้องใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างมาก 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาจากการสนทนาและการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม 3) ผู้วิจัยต้องเป็นที่ยอมรับและมีบทบาทอย่างมากในจัดกลุ่มสนทนาให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Morgan, 1996)

การสนทนากลุ่ม หมายถึง การวางแผนในการพูดคุยแลกเปลี่ยน สนทนากันอย่างรัดกุม โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ ความรู้สึก ทศนคติ และความคิดรวบยอดของกลุ่มในการสนทนา เพื่อศึกษาในประเด็นที่สนใจ (Kahan, 2001: 130) การสนทนากลุ่มเป็นการรวมบุคคลที่มีประสบการณ์เดียวกันมาร่วมกันสนทนาพร้อม กันเพื่อที่จะค้นหารวบรวมความรู้สึกหรือความคิดของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ว่าคิดอย่างไร มีความรู้สึกอย่างไรในผลผลิต หรือการบริการ (Krueger and Casey, 2000)

การสนทนากลุ่มเป็นเทคนิคการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มบุคคลที่มีภูมิหลัง และคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน ทั้งในด้านภูมิหลังทางสังคม ความรู้ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่นำมาสนทนากลุ่ม โดยกลุ่มบุคคลเหล่านั้นจะมาร่วมวงสนทนาแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันในลักษณะของการสนทนาที่เรียกว่า “จับเข้าคุยกัน” กล่าวคือ เป็นการสนทนาอย่างอิสระ และแสดงความคิดเห็นตามมุมมองที่แท้จริงของผู้ร่วมสนทนา

กลุ่ม โดยมีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) เป็นผู้ตั้งประเด็นคำถาม เพื่อให้สมาชิกในกลุ่ม หรือผู้ร่วมสนทนาได้ให้ข้อมูล และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ขณะสนทนากลุ่มจะมีผู้จดบันทึก การสนทนากลุ่ม (Note taker) โดยบันทึกคำสนทนาอย่างละเอียด บันทึกบรรยากาศระหว่างการสนทนากลุ่ม บันทึกพฤติกรรมและสีหน้าท่าทางของผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม นอกจากนี้มีผู้คอย ให้บริการ(Provider) 1-3 คน สำหรับบริการความสะดวกแก่ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม และจัดเตรียมสิ่ง เอื้ออำนวยสำหรับการสนทนากลุ่ม (บุญใจ ศรีสถิตยน์ราษฎร์, 2547)

3.1 ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มเป็นการวิจัยที่ต้องการทรัพยากรสนับสนุนที่จำเป็นทั้งด้าน ความสามารถ พรสวรรค์หรืองบประมาณ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์กัน โดยการสนทนากลุ่มมี ขั้นตอนในการสนทนากลุ่ม 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การหาผู้เข้าร่วมสนทนา 3) การ ดำเนินการสนทนากลุ่ม และ 4) การวิเคราะห์และรายงานผล (Morgan, 1998) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning)

เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญในการสนทนากลุ่ม เพราะการที่จะประสบความสำเร็จในการ สนทนากลุ่มหรือไม่ขึ้นอยู่กับการวางแผนในขั้นแรก คือ ต้องมีการกำหนดประเด็น หรือหัวข้อใน การวิจัยที่ต้องการคำตอบจากการสนทนากลุ่ม และมีการวางแผนในเรื่องต่อไป นี้ ระบุวัตถุประสงค์ และผลลัพธ์ที่ต้องการจากการสนทนากลุ่ม ระบุบทบาทของผู้ให้การสนับสนุน ระบุบุคคลที่มีความ เกี่ยวข้องในการทำงาน วางแผนตารางเวลาสำหรับการทำงาน กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมการ สนทนา จัดเตรียมสถานที่ วัน เวลาที่จะทำการสนทนากลุ่ม วางแผนการวิเคราะห์ วางแผนการ รายงานผล ซึ่งลักษณะและประเภทของคำถามตามรูปแบบการจำแนกการสร้างแนวคำถามของ Krueger และ Casey (2000) ได้แบ่งเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. คำถามเปิดการสนทนา (Opening question) เป็นคำถามง่ายๆ ทั่วไป ช่วยให้ผู้ร่วม สนทนากลุ่มได้มีโอกาสพูดทุกคนในเวลาอันรวดเร็ว และช่วยให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มรู้สึกสบาย ไม่ เป็นคำถามที่ทำให้รู้สึกถึงความแตกต่างกันในกลุ่ม เช่น ระดับการศึกษา เป็นต้น

2. คำถามเกริ่น (Introduction question) เป็นคำถามแนะนำหัวข้อในการสนทนา เพื่อให้ผู้ ร่วมสนทนากลุ่มเชื่อมโยงความคิดของตนกับหัวข้อการสนทนา เป็นคำถามปลายเปิดที่ให้ผู้ร่วม สนทนากลุ่มบอกถึงความรู้สึก ความเข้าใจเกี่ยวกับหัวข้อในการสนทนา เป็นการเปิดโอกาสให้เล่า ประสบการณ์ของตนเอง

3. คำถามเข้าสู่ประเด็น (Transition question) เป็นการเปลี่ยนการสนทนาเข้าสู่ประเด็นหลักที่สนใจศึกษา เป็นคำถามที่เชื่อมโยงกับคำถามเกริ่นกับคำถามหลักในการสนทนาแต่เป็นคำถามที่ลึกกว่าคำถามเกริ่นช่วงนี้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มจะตระหนักว่ามองเห็นประเด็นนี้เป็นอย่างไร

4. คำถามหลัก (Key question) เป็นคำถามหลักที่ใช้ในการศึกษา จะมีคำถามประมาณ 2-5 คำถาม ให้ความเวลาในการอภิปรายกลุ่มอย่างเพียงพอ คือประมาณ 10-20 นาที และผู้ดำเนินการสนทนาต้องมีการหยุดและใช้คำถามเจาะลึกเมื่อได้ข้อคำตอบในประเด็นที่ต้องการ ซึ่งคำถามหลักจะใช้เวลาประมาณครึ่งหนึ่ง หรือหนึ่งในสามของการสนทนา

5. คำถามจบการสนทนา (Ending question) คำถามนี้จะช่วยปิดการอภิปรายและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมสนทนาในกลุ่มแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับประเด็นที่สนทนากันมาอีกครั้ง คำถามจบการสนทนามี 3 ชนิด

5.1 คำถามที่ช่วยกันพิจารณาทั้งหมดอีกครั้ง (All-things-considered question) เป็นคำถามที่ช่วยอภิปรายว่าสิ่งที่พูดมาอะไรที่สำคัญที่สุด ต้องการให้ทำอะไรมากที่สุดและเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนาในกลุ่มให้ความกระจ่างในเรื่องดังกล่าวจะมีประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการแปลความ หรือให้นำหน้าข้อมูล

5.2 คำถามสรุป (The summery question) เป็นคำถามที่ถามหลังจากดำเนินการสนทนาในกลุ่มได้สรุปสิ่งที่ได้ในการสนทนาในกลุ่มใช้เวลา 2-3 นาที และถามผู้เข้าร่วมสนทนาในกลุ่มว่าข้อสรุปที่ได้เพียงพอหรือไม่

5.3 คำถามสุดท้าย (The final question) มีวัตถุประสงค์เพื่อประกันว่าได้วิเคราะห์สรุปผลการสนทนาในกลุ่มเรียบร้อยแล้ว หรือเป็นคำถามที่ถามถึงทักษะการเป็นผู้ดำเนินการสนทนาในกลุ่มว่าเป็นอย่างไร โดยผู้ดำเนินการสนทนาในกลุ่มต้องถามครั้งต่อไปรวมแล้วจะใช้เวลาประมาณ 10 นาที

โดยมีวิธีการสร้างแนวคำถามตามรูปแบบของ Krueger และ Casey (2000) 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การระดมสมอง (Brainstroming) โดยมีการจัดกลุ่มในการสนทนา โดยให้มีจำนวนผู้เข้าร่วมสนทนาประมาณ 4-6 คน ซึ่งมีความแตกต่างในพื้นฐานส่วนบุคคล เช่น เป็นผู้ชำนาญการในเรื่องที่ต้องการศึกษา เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสนทนาในกลุ่ม หรือเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ต้องการศึกษา ทำการสนทนาประมาณ 1-2 ชั่วโมง โดยเริ่มจากการทบทวนจุดประสงค์ในการศึกษาวิจัย โดยให้ผู้เข้าร่วมสนทนาตั้งใจฟัง และให้ผู้เข้าร่วมสนทนาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ

ประเด็นคำถามที่จะใช้ โดยให้มีผู้จัดบันทึก 1 ราย และมีการพูดคุยเกี่ยวกับข้อคำถามที่เสนอมานี้ โดยไม่จำเป็นต้องแยกชนิดของข้อคำถาม

2. การจัดกลุ่มข้อความของคำถาม (Phrasing the question) การจัดกลุ่มข้อความของคำถามและการจัดลำดับข้อคำถาม (Sequencing the question) มักจะทำเวลาเดียวกัน โดยผู้วิจัยเริ่มคัดเลือกข้อคำถามที่รวบรวมได้ทั้งหมด และเริ่มแยกคำถามที่มีประเด็นหลักในการศึกษาและจัดคำถามที่เหมาะสมในการสนทนากลุ่ม และสร้างแนวคำถามขึ้นจากประเด็นหลักที่รวบรวมได้ในการสนทนากลุ่มในขั้นตอนที่ 1 โดยสร้างเป็นคำถามที่มีลักษณะ ดังนี้

2.1 เป็นคำถามปลายเปิดที่บอกเล่าเรื่องราวได้อย่างกว้างขวางไม่ปิดกั้น และควรระวังคำถามปลายเปิดที่มีลักษณะปิดกั้นคำตอบ เช่น ลักษณะคำถาม “ราคาเท่าไร” เป็นต้น และควรมีการเปรียบเทียบระหว่างข้อคำถามที่มีคล้ายคลึงกันและเลือกข้อคำถามที่สามารถผู้เข้าร่วมสนทนาสามารถอธิบายได้มากกว่า

2.2 เป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้นำร่วมสนทนาเกิดความคิด กระตุ้นให้คิด หรือทำให้ผู้ร่วมสนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง เช่น “กรุณาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ.....”

2.3 หลีกเลี่ยงการใช้คำถามว่า “ทำไม” เนื่องจากเป็นคำถามที่ทำให้ผู้เข้าร่วมสนทนา รู้สึกว่าตนเองผิด หรือทำไมไม่เหมาะสม

2.4 ลักษณะข้อคำถามเป็นคำถามที่เข้าใจง่าย มีความชัดเจน ไม่คลุมเครือหรือทำให้เกิดความสับสนใช้คำพูดเหมือนบุคคลในวงสนทนา หรือใช้ภาษาท้องถิ่นในการถาม และใช้น้ำเสียงในการถามเหมือนการสนทนากันตามปกติ

2.5 ควรระมัดระวังในการยกตัวอย่าง เนื่องจากในการศึกษาประเด็นที่ต้องการศึกษาเป็นเรื่องที่กว้าง แต่หากมีการยกตัวอย่างจะทำให้ผู้เข้าร่วมการสนทนายึดติดกับตัวอย่างและไม่ได้ข้อมูลในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม

3. การจัดลำดับข้อคำถาม (Sequencing the question) เรียงลำดับตามความสำคัญของคำถามโดยเริ่มด้วยคำถามทั่วๆ ไป ไม่เฉพาะเจาะจง เป็นคำถามง่ายๆ หลีกเลี่ยงการใช้คำถามหลักในการเริ่มต้น จนไปถึงคำถามที่เฉพาะเจาะจงตามประเด็นที่สนใจศึกษา ซึ่งมีข้อควรคำนึงถึงในการเรียงลำดับข้อคำถาม ดังนี้

3.1 ควรใช้คำถามเชิงบวุกก่อนคำถามเชิงลบ ซึ่งในการใช้ข้อคำถามทั้งเชิงบวุกและเชิงลบเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสนทนาสามารถแสดงความคิดเห็นได้ทั้ง 2 ด้าน และในการจัดลำดับข้อคำถามเชิงบวุกก่อนเชิงลบ เพื่อให้การสนทนาเป็นไปอย่างสะดวกและราบรื่น เพราะในการแสดง

ความคิดเห็นในทางบวกก่อน ย่อมมีผู้ที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน หรือไม่เห็นด้วย ก็จะพยายามที่จะแสดงความคิดเห็นของตนออกมา ซึ่งง่ายต่อผู้ดำเนินการสนทนาในการให้ผู้เข้าร่วมการสนทนาแสดงความคิดเห็นเชิงลบต่อไป

3.2 ใช้คำถามที่ไม่บอกใบ้ ก่อนคำถามที่บอกใบ้ ในการถามคำถามที่ไม่บอกใบ้ ก่อนเพื่อให้คำตอบที่ได้มีหลากหลายประเด็น และเกิดการพิจารณาถึงประเด็นต่างๆ ที่ได้ทั้งหมด เพื่อนำไปสู่ประเด็นที่กลุ่มสนทนาสนใจ และเห็นว่ามีความสำคัญ และเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ซึ่งพบว่าบ่อยครั้งที่ประเด็นที่กลุ่มสนทนาให้ความสนใจมากๆ มักจะเป็นประเด็นที่สำคัญด้วย

4. กำหนดระยะเวลาในแต่ละข้อคำถาม (Estimating time for question) ควรมีการกำหนดระยะเวลาในการถามแต่ละคำถาม โดยในการทำกลุ่มสนทนาแต่ละครั้งควรใช้ระยะเวลาประมาณ 1.30 ถึง 2 ชั่วโมง ในการกำหนดระยะเวลาในแต่ละข้อคำถาม มีข้อควรคำนึงดังนี้

4.1 ข้อคำถามควรเป็นคำถามที่มีความสมบูรณ์ควรมีปรับข้อคำถามให้เหมาะสมไม่ควรใช้ข้อคำถามหลายๆ คำถามเพื่อให้ได้คำตอบในประเด็นที่ต้องการเพียงประเด็นเดียว โดยอาจรวบข้อคำถามเหล่านั้น ให้สามารถถามเพียงคำถามเดียวแล้วได้คำตอบตามประเด็นที่ต้องการได้

4.2 ประเภทของข้อคำถาม โดยคำถามคำถามเปิดการสนทนาและคำถามเกริ่นไม่ควรใช้เวลามาก ควรใช้เวลากับคำถามหลักให้มากกว่า

4.3 การจัดกลุ่มผู้เข้าร่วมการสนทนาที่มีความรู้ ความชำนาญ ในกลุ่มที่มีผู้มีความรู้ ความชำนาญจะใช้เวลาค่อนข้างมากในการสนทนา เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีความรู้ ความชำนาญน้อยกว่า เช่นควรใช้ข้อคำถาม 10 ข้อในกลุ่มที่มีความรู้ ความชำนาญ และใช้คำถาม 14 ข้อ ในกลุ่มที่มีความรู้ ความชำนาญน้อยกว่า

4.4 ขนาดของกลุ่มสนทนา ในกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ หรือมีผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนา มากก็จะใช้ระยะเวลาในการสนทนามากกว่ากลุ่มที่มีผู้เข้าร่วมการสนทนาน้อย

4.5 ระดับของการสนทนาที่ผู้วิจัยต้องการในแต่ละข้อคำถาม ถ้าผู้วิจัยต้องการข้อมูลในเชิงลึกในข้อคำถามนั้นๆ ก็จะใช้เวลามากกว่าข้อคำถามที่ไม่ต้องการข้อมูลในเชิงลึก

5. การนำข้อคำถามให้ผู้อื่นตรวจสอบ (Getting feedback from others) เมื่อได้แนวคำถามเสร็จสิ้นแล้ว ส่งคำถามไปยังกลุ่มที่ช่วยในการระดมสมองเพื่อทบทวนข้อคำถามต่างๆ ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไร ข้อคำถามช่วยให้ได้ข้อมูลในประเด็นต่างๆ ครอบคลุม

หรือไม่ เข้าใจข้อคำถามหรือไม่ ข้อคำถามทำให้เกิดความสับสนหรือไม่ ยังขาดประเด็นใดในการถามอีกหรือไม่

6. นำข้อคำถามไปทดลองใช้ (Testing the question) ก่อนนำข้อคำถามไปใช้ควรมีการทดสอบ โดยนำคนที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษานำมาถามด้วยแนวคำถาม โดยให้เขาช่วยบอกใน 2 ประเด็น

6.1 เป็นคำถามที่มีความยากง่ายในการถามอย่างไร คำถามสั้นไหลหรือไม่ ข้อคำถามซ้ำไปซ้ำมาหรือไม่ ง่ายในการเขียนหรือไม่ หากมีข้อสงสัย ขอให้ช่วยแนะนำคำถามที่ง่ายขึ้นในการนำไปสนทนา

6.2 คำถามทำให้เกิดความสับสนหรือไม่ยาวไปหรือไม่ ชัดเจนหรือไม่ ถ้าไม่ชัดเจนช่วยบอกคำถามที่ง่ายขึ้นหลังจากทดสอบแล้วให้นำไปใช้ในการสนทนากลุ่มที่ 1 ได้เลย ไม่จำเป็นต้องทำ Pilot study เนื่องจากสิ้นเปลืองและยุ่งยาก ถ้าผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มที่ 1 ไม่ดีให้นำข้อคำถามกลับไปทบทวนอีกครั้ง ก่อนนำมาใช้ในการสนทนากลุ่มที่ 2 และก่อนการจบการสนทนากลุ่มที่ 1 ให้ผู้ร่วมสนทนาช่วยบอกเกี่ยวกับคำถาม ว่าทำให้เกิดความสับสนหรือไม่ เข้าใจยากหรือไม่ (Krueger and Casey, 2000)

ขั้นที่ 2 การหาผู้เข้าร่วมสนทนา (Recruiting)

เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญพอๆ กับการถามคำถามที่ดีของผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม ขณะที่ทำการหาผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ต้องระบุประชากรเป้าหมาย ตั้งคุณสมบัติที่เหมาะสมในการเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนา พิจารณาจากเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ประเด็นที่ควรคำนึงในการกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ร่วมสนทนากลุ่มคือ ความคล้ายคลึงในด้านภูมิหลังความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่สนทนากลุ่ม จุดประสงค์ในการกำหนดเกณฑ์ผู้ร่วมสนทนาแต่ละกลุ่ม ให้มีความคล้ายคลึงกัน (Homogeneous) ไม่ใช่เพื่อจุดประสงค์ให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้แสดงความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกันในทุก ๆ เรื่องที่นำมาสนทนากลุ่ม แต่จุดประสงค์ที่สำคัญคือ ใช้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มไม่รู้ลึกประหม่า กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ทั้งในลักษณะที่คล้ายตามหรือลักษณะการมองต่างมุมกับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม เพราะหากผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีคุณสมบัติที่ต่างกันมากเช่น ผู้ร่วมสนทนากลุ่มที่มีการศึกษาดำกว่ารู้สึกด้อยหรือไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะเกรงว่าจะไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมเข้าสนทนากลุ่มที่มีการศึกษามากกว่าก็มักจะแสดงความคิดเห็นในลักษณะให้การสนับสนุนหรือคล้ายตามผู้ร่วมสนทนาที่มีการศึกษามากกว่า (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2547)

ในการหาผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม มีวิธีการหาผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม 7 วิธี ได้แก่ (Krueger and Casey, 2000)

1. การเลือกจากรายชื่อ เป็นวิธีการคัดเลือกที่รวดเร็วเนื่องจากได้รายละเอียดหรือข้อมูลพื้นฐานได้ง่าย เนื่องจากจะมีบันทึกของแต่ละองค์กร แต่ข้อมูลต้องมีความทันสมัย

2. การเลือกแบบ “Piggyback” (Piggyback focus group) เป็นการสนทนากลุ่มที่จัดขึ้นระหว่างเหตุการณ์หนึ่งที่ไม่ทำให้รบกวนจุดประสงค์หลักของเหตุการณ์นั้น เช่น จัดระหว่างว่างจากการประชุม ระหว่างมื้ออาหาร เป็นต้น

3. การคัดเลือกโดยใช้สถานที่ เป็นการจัดสนทนากลุ่มตามสถานที่ที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการมารวมตัวอยู่ เช่น ศูนย์การค้า สวนสาธารณะ สวนสัตว์ เป็นต้น

4. การคัดเลือกจากการเสนอชื่อ เป็นการคัดเลือกที่เหมาะสมจะทำการสนทนากลุ่มในชุมชน ผู้วิจัยจะมีคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มอยู่แล้วจึงสอบถามบุคคลที่เป็นกลางที่จะให้รายชื่อบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยต้องการได้ ได้แก่ พ่อค้า พระภิกษุ เป็นต้น

5. การคัดเลือกจากการบริการ การให้บริการนี้จะอยู่ตามเมืองใหญ่ทั่วประเทศใช้ในการวิจัยด้านธุรกิจการตลาด มีการแบ่งตามลักษณะทางสังคมประชากรแต่จะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าคัดเลือกกลุ่มทางโทรศัพท์

6. การคัดเลือกจากการสุ่มทางโทรศัพท์ นิยมใช้ในการวิจัยทางการตลาด โดยการเลือกเบอร์โทรศัพท์จากสมุดโทรศัพท์ และโทรศัพท์ถามถึงคุณสมบัติที่ต้องการ

7. ประกาศในหนังสือพิมพ์หรือบอร์ดประกาศนิยมนำใช้ในการวิจัยทางการตลาดและจะมีคำตอบแทนเป็นเครื่องกระตุ้นการติดต่อกลับเพื่อเป็นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

เมื่อเลือกวิธีการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนาเสร็จแล้ว สำหรับจำนวนของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มโดยทั่วไปคือจำนวน 6 - 12 คน เพราะหากจำนวนผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มน้อยกว่า 6 อาจทำให้การแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นระหว่างผู้ร่วมสนทนากลุ่มค่อนข้างน้อย แต่หากจำนวนผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมากกว่า 12 คน จะทำให้การดำเนินการสนทนากลุ่มไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากผู้ร่วมสนทนากลุ่มอาจมีการจับกลุ่มย่อยคุยกัน หรือผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง (บุญใจ ศรีสถิตยน์รางกูร, 2547) ซึ่งนักวิชาการที่มีประสบการณ์ในการใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่าจำนวนผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มที่เหมาะสมที่สุด คือ 8 - 10 คน (วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และโยธิน แสงวงดี, 2536) ซึ่ง Krueger และ Casey (2000) กล่าวว่าจำนวนของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจน แต่ถ้าเป็นการสนทนากลุ่มด้านการตลาด ควรมีจำนวนผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

ประมาณ 10 - 12 คน ถ้าเป็นการสนทนากลุ่มอื่นๆ ควรมีจำนวนผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม 6 - 8 คน แต่ไม่ควรเกิน 10 คนสำหรับจำนวนกลุ่มที่จะทำการสนทนา Morgan (1996) กล่าวว่าควรมีจำนวนกลุ่มการสนทนา 4 - 6 กลุ่ม แต่ในการพิจารณาว่าจะมีจำนวนกลุ่มสนทนาการที่กลุ่มนั้น ขึ้นอยู่กับความอิ่มตัวของข้อมูล(Saturated) เป็นหลัก ซึ่งหลังจากการสนทนากลุ่มแรกเสร็จแล้ว กลุ่มต่อไปจะได้ข้อมูลใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นมาเพียงเล็กน้อยซึ่งผู้ดำเนินการสนทนาจะสามารถคาดเดาได้ถึง การสนทนาต่อไปของผู้เข้าร่วมการสนทนา แต่ในการเพิ่มจำนวนกลุ่มการสนทนายังมีความจำเป็น หากข้อมูลที่ได้ยังไม่มีความอิ่มตัว ทั้งนี้ Krueger และ Casey (2000) กล่าวว่าการจัดกลุ่มสนทนาโดยทั่วไปอาจจัด 3-4 กลุ่มต่อหนึ่งประเภทของผู้เข้าร่วมการสนทนา โดยที่สำคัญที่สุดคือการคำนึงถึงความอิ่มตัวของข้อมูล ซึ่งความอิ่มตัวของข้อมูลหมายถึงการที่ได้รับข้อมูลหรือความคิดเห็นอย่างเพียงพอ และไม่ได้รับข้อมูลใหม่ๆ เพิ่มเติมขึ้นมาอีก เหตุผลที่จัดกลุ่มสนทนาเพียง 3-4 กลุ่ม เนื่องจากการเลือกจัดกลุ่มสนทนาที่มีความหลากหลาย และจัดให้มีจำนวนกลุ่มสนทนา มากเพียงพอที่จะได้รับข้อมูลที่หลากหลายครบถ้วน อีกทั้งในการวิเคราะห์ข้อมูลในการสนทนากลุ่มสามารถทำการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างกลุ่มได้ และหากไม่สามารถเปรียบเทียบหรือหาความแตกต่างได้ในการสนทนากลุ่มของผู้เข้าร่วมการสนทนา ให้จัดกลุ่มใหม่โดยแยกกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนาให้แต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันในประเด็นที่ต้องการศึกษา เช่น แยกกลุ่มผู้เข้าร่วมการสนทนาตามเพศ เป็นต้น (Krueger and Casey, 2000)

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderating)

ในการดำเนินการสนทนากลุ่มควรใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ผู้ดำเนินการสนทนาจะเป็นผู้นำ และกำกับการสนทนาให้ดำเนินไปตามหัวข้อการวิจัย และตามแนวทางการสนทนากลุ่ม แต่สามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ของกลุ่ม พิจารณาถึงความเหมาะสม (Denzin and Lincoln, 1998) โดยมีขั้นตอนการสนทนากลุ่ม ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2547)

1. เตรียมการสนทนากลุ่ม โดยเตรียมความพร้อมทางด้านต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น และเตรียมความพร้อมของทีมงานในการสนทนากลุ่ม รวมทั้งสถานที่ และอุปกรณ์ต่างๆ ในการสนทนากลุ่ม

2. เมื่อเริ่มการสนทนากลุ่ม กล่าวต้อนรับผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม เมื่อผู้ร่วมการสนทนากลุ่มมาถึงสถานที่สนทนาครบแล้ว ผู้วิจัยควรกล่าวต้อนรับผู้ร่วมการสนทนากลุ่มด้วยน้ำเสียง และสีหน้าที่เป็นมิตร และสร้างบรรยากาศให้อบอุ่น

3. กล่าวแนะนำคณะผู้วิจัย ทีมงาน และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยได้กล่าวแนะนำคณะผู้วิจัย และทีมงานทุกคน แนะนำผู้ร่วมการสนทนากลุ่มให้รู้จักกัน อาจสร้าง

กิจกรรมกลุ่มสร้างความคุ้นเคย ชี้แจงประเด็น วัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม ประโยชน์ที่ได้รับจากการสนทนากลุ่ม รวมทั้งเหตุผลที่พิจารณาคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ให้มาร่วมการสนทนาในประเด็นหรือหัวข้อเรื่องที่ศึกษา เพื่อให้ผู้ร่วมการสนทนา รู้สึกเป็นเกียรติที่ตนได้รับการคัดเลือก และควรขออนุญาตในการบันทึกการสนทนาโดยผู้บันทึกการสนทนาและการบันทึกโดยใช้เครื่องบันทึกเสียง รวมทั้งขอถ่ายภาพการสนทนากลุ่ม

4. ขณะสนทนากลุ่ม ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มควรต้องกระทำบทบาทของตนในฐานะเป็นผู้นำการสนทนากลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคุณสมบัติของผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม มีดังนี้ (Krueger, 1998)

4.1 มีความเข้าใจในกระบวนการกลุ่ม ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มต้องมีความรู้ มีทักษะทางด้านกระบวนการกลุ่ม หรือได้รับการอบรมเพื่อใช้ในการดำเนินการอภิปรายกลุ่ม หรือควบคุมกลุ่มเมื่อผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มพูดคุยก่อนนอกประเด็น หรือพยายามเข้าสู่ประเด็นเดิม โดยผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มไม่รู้ตัว และต้องเป็นบุคคลที่รักษาเวลาในการสนทนา

4.2 มีความใฝ่รู้เกี่ยวกับหัวข้อที่ทำการสนทนา และต้องการทราบถึงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสนทนา ไม่เป็นผู้เมินเฉย ไม่ใช้คำพูดเยาะเย้ยถากถาง สามารถแก้ไขสถานการณ์คับขันได้ในขณะสนทนา สามารถติดตามคำถามและจะเลิกเมื่อต้องการข้อมูลในประเด็นนั้นได้ตลอดการสนทนา

4.3 มีทักษะในการสื่อสาร สามารถสื่อสารได้อย่างกระชับ ทั้งการพูด และการเขียนเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการถามคำถามในการสนทนา

4.4 มีความเป็นมิตร และมีอารมณ์ขัน และควรจะมีอยู่เสมอเพื่อเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดำเนินการสนทนา และผู้เข้าร่วมการสนทนา

4.5 สนใจในผู้เข้าร่วมการสนทนา ต้องเป็นผู้ที่ชอบอยู่กับผู้คน มีความเป็นมิตรให้กับทุกคน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน

4.6 ใจกว้างยอมรับความคิดเห็นใหม่ๆ ต้องเป็นผู้ยอมรับในการแสดงความคิดเห็นใหม่ๆ ต้องเปิดใจยอมรับ ไม่ควรปิดกั้นคำแนะนำต่างๆ

4.7 มีทักษะในการฟัง ให้ความสนใจในการฟัง ไม่ยั่วเย้าผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มสามารถพูดได้อย่างอิสระ

5. การสิ้นสุดการสนทนากลุ่มกล่าวขอบคุณผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม และมอบของที่ระลึกแก่ผู้ร่วมการสนทนากลุ่มเพื่อเป็นการแสดงความขอบคุณต่อผู้ร่วมการสนทนากลุ่มที่ได้ให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อประเด็นที่สนทนากลุ่ม

6. จัดเตรียมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ โดยการนำเทปที่ได้จากการบันทึกการสนทนากลุ่ม การจดบันทึกรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม รวบรวมไว้ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล (Analysing)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าสนใจ ซึ่งควรจดบันทึกไว้เพื่อเขียนรายงานการวิจัย ไม่ควรที่จะวิเคราะห์ถึงรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่ง Goldman และ McDonald (1987 อ้างใน Fern, 2001) กล่าวว่าควรพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญ โดยคำนึงถึง 1) จุดประสงค์ในประเด็นที่ทำการสนทนากลุ่ม 2) ความหนักแน่น หรือความรุนแรงของความรู้สึกที่เกิดขึ้น 3) เหตุผลเบื้องหลังที่ทำให้เกิดความรู้สึกเช่นนั้น 4) การสนทนาที่มีความมั่นใจ หรือทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดี 5) การสนทนาที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง และประเภทในการวิเคราะห์ ข้อมูลขึ้นอยู่กับที่จะนำข้อมูลผลการศึกษาที่ได้ไปใช้อย่างไร ซึ่ง Morgan (1998) กล่าวว่า การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มไม่มีวิธีที่ดีที่สุด หรือถูกต้องเหมาะสมที่สุด ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การวิจัย และข้อมูลที่ได้มา ควรมีการจัดประเภทข้อมูลตามความเข้าใจ มีการแปลความและสรุปผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ในการวิจัยเชิงคุณภาพจะทำการวิเคราะห์ให้เร็วที่สุดในกลุ่มแรก และมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบความหลากหลายของข้อมูลเพื่อใช้ในการสนทนาครั้งต่อไป โดยส่วนใหญ่ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้วิจัยจะเป็นผู้ถอดเทป และปรับข้อคำถามเพื่อให้ข้อคำถามเจาะลึกในการสนทนากลุ่มครั้งต่อไป

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลโดย ซาย โปธิสิตา (2547) ได้แบ่งกระบวนการวิเคราะห์ ข้อมูลออกเป็นหลักๆ อยู่ 3 ประการ คือ

1. การจัดระเบียบข้อมูล (Data organizing) เป็นกระบวนการ จัดการด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลเป็นระเบียบ ทั้งในด้านกายภาพ และในทางด้านเนื้อหา พร้อมทั้งจะแสดงและ นำเสนออย่างเป็นระบบได้ หรือการทำข้อมูลหลายประเภทซึ่งมาจากหลายแหล่งวิธีการ เช่น ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ข้อมูลจากการสังเกต ให้อยู่ในรูปของเอกสารที่เป็นระเบียบและเป็นระบบ สามารถเรียกมาใช้ได้สะดวก และตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือได้ง่าย

2. การแสดงข้อมูล (Data display) เป็นกระบวนการนำเสนอข้อมูล ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของการพรรณนา อันเป็นผลมาจากการเชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระเบียบแล้วเข้าด้วยกัน ตามกรอบแนวคิดที่ใช้วิเคราะห์เพื่อบอก “เรื่องราว” ของสิ่งที่ศึกษา และตามความหมายของข้อมูลซึ่งได้ถูกจัดระเบียบไว้ดีแล้ว “พูด” ออกมา

3. การหาข้อสรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำตรงของผลการวิจัย (Conclusion, interpretation and verification) เป็นกระบวนการการหาข้อสรุปและการตีความหมายของผลหรือข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูล รวมถึงการตรวจสอบว่า ข้อสรุปหรือความหมายที่ได้นั้นมีความถูกต้องแม่นยำตรง น่าเชื่อถือเพียงใด ข้อสรุปและสิ่งที่ตีความออกมานั้น อาจอยู่ในรูปของคำอธิบาย กรอบแนวความคิด หรือทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษาวิเคราะห์นั้น ทั้งสามอย่างนี้ องค์ประกอบอย่างแรก คือ การจัดระเบียบข้อมูลนั้น อาจเกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการวิจัย คือก่อนการเก็บข้อมูล ระหว่างการเก็บข้อมูล และหลังจากการเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว ส่วนองค์ประกอบอีกสองอย่างที่เหลือ คือการแสดงข้อมูลกับการหาข้อสรุปและการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำตรงนั้น เป็นสิ่งที่นักวิจัยควรเริ่มทำตั้งแต่ขั้นตอนที่กำลังเก็บข้อมูลอยู่ และควรทำต่อเนื่องไปจนถึงตอนที่เก็บข้อมูลเสร็จแล้ว การวิเคราะห์จะสิ้นสุดก็ต่อเมื่อนักวิจัยได้เขียน และปรับปรุงรายงานการวิจัยจนเป็นที่พอใจแล้ว

โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้ (Krueger and Casey, 2000)

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากบทสนทนาที่ถอดออกมาเป็นตัวอักษร (Transcript based) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบนี้จะทำโดยการถอดเทปทั้งหมดควบคู่กับการสนทนา และบันทึกภาคสนาม โดยการพิมพ์ทุกคำพูดในการสนทนาที่ละคนสลับกัน เมื่อผู้ดำเนินการสนทนาพูดจะพิมพ์เป็นตัวหนา และเว้นที่ด้านขอบไว้จดบันทึก ลงรหัส หรือจัดกลุ่ม ในการสนทนาดังกล่าวจะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง จะใช้เวลาในการถอดเทปประมาณ 8 - 12 ชั่วโมง หลังจากนั้นใช้ปากกาสีต่างๆ (Marking pen) ทำเครื่องหมายสิ่งที่ได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย หรือใช้กรรไกรตัดเพื่อแบ่งเป็นหมวดหมู่ก็ได้ และวิเคราะห์เปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนกัน และแตกต่างกันในแต่ละกลุ่ม

2. วิเคราะห์ตามการบันทึกเสียงในเทป (Tape based-abridged transcript) การวิเคราะห์ตามเทปจะใช้เวลาน้อยกว่าการวิเคราะห์จากบทสนทนา และความน่าเชื่อถือของข้อมูลขึ้นอยู่กับบทสนทนาของผู้ถอดเทป โดยจะใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยเท่านั้น

3. วิเคราะห์ตามการจดบทสนทนา (Note based) การวิเคราะห์วิธีนี้มีข้อดี คือมีความไวมากกว่าวิธีอื่น แต่ความน่าเชื่อถือขึ้นอยู่กับความสามารถในการจดบันทึกการสนทนา เพราะฉะนั้นผู้จดบันทึกการสนทนาต้องมีความตั้งใจ และจดจ่ออยู่กับการสนทนาดูมตลอดเวลา

4. วิเคราะห์ตามความทรงจำ (Memory based) การวิเคราะห์ด้วยวิธีนี้ เหมาะสำหรับผู้เชี่ยวชาญเท่านั้นเพราะต้องอาศัยทักษะ ศักยภาพ และประสบการณ์อย่างมากในการเป็นผู้ดำเนินการสนทนาดูม และเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูล หลังจากเสร็จสิ้นการสนทนาดูม ภายหลังจาก

สนทนากลุ่มเสรีจิสัน ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มต้องร่างโครงสร้างการสนทนากลุ่มอย่างคร่าว ๆ และสรุปข้อมูลทั้งหมดออกมาจากความทรงจำในภายหลัง

การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นการวิเคราะห์ที่เหมาะสมกับการสนทนากลุ่มอย่างหนึ่ง โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ (Stewart and Shamdasani, 1991)

1. การวิเคราะห์เนื้อหาตามความเป็นจริง (Pragmatical content analysis) เป็นการวิเคราะห์ตามสาเหตุ ผลกระทบที่เกิดขึ้น ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพอใจในผลผลิตของผู้บริโภค ความเชื่อในกลุ่มเพื่อนวัยรุ่นที่มีผลกระทบต่อการใช้โซเชียลมีเดีย เป็นต้น

2. การวิเคราะห์โดยการใช้ความหมายของคำ (Semantical content analysis) เป็นการวิเคราะห์ค้นหาความหมาย เช่น ใช้ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนพรรคิปปลิแกน หรือเดโมแครตในสหรัฐอเมริกา เป็นต้น แบ่งเป็น 3 ชนิด ได้แก่

2.1 Designation analysis เป็นการวิเคราะห์โดยการดูความถี่ที่แน่นอน เช่น บุคคลสถาบัน แนวคิด เป็นต้น โดยการนับอย่างง่าย

2.2 Attribution analysis เป็นการวิเคราะห์โดยการนับตามลักษณะเฉพาะ หรือตามบรรยาย เป็นการนับอย่างง่ายเช่นเดียวกัน แต่เน้นที่คำคุณศัพท์ คำกริยาวิเศษณ์ คำอธิบายวลีมากกว่าคำพูดทั้งหมด

2.3 Assertions analysis เป็นการวิเคราะห์เจาะจงในบางสิ่ง เป็นการรวมการวิเคราะห์สองชนิดข้างต้นไว้ด้วยกัน เช่นการวิเคราะห์โดยใช้สิ่งที่ต้องการรู้เป็นหลัก (Matrix) โดยสิ่งที่เราต้องการอยู่ในแนวนอน คำบรรยายอยู่ในแนวตั้ง เป็นต้น

3. การวิเคราะห์โดยใช้เครื่องหมาย (Sign-vehicle analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของจิตใจ ที่มีผลกระทบต่อร่างกาย (Psychophysical) เช่น หาความกดดันของนายจ้างที่มีผลกระทบต่ออารมณ์ของพนักงาน เป็นต้น

3.2 องค์ประกอบของการสนทนากลุ่ม

1. ผู้เข้าร่วมการสนทนา (Participant) ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มคือผู้ที่ให้ข้อมูลคำตอบและแสดงความคิดเห็นร่วมกันในช่วงของการสนทนากลุ่ม ซึ่งคัดเลือกมาจากประชากรเป้าหมาย ซึ่งพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. บุคลากรในการจัดสนทนากลุ่ม คือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสนทนากลุ่มประกอบไปด้วย

2.1 ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญในการสนทนากลุ่มอย่างมาก ซึ่งทำหน้าที่ในการดำเนินการสนทนา ตั้งประเด็นคำถามเพื่อค้นหาคำตอบ

ตลอดจนกำกับการสนทนาของกลุ่มให้เป็นไปตามแนวทางของหัวข้อการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนละเอียดที่สุดภายในเวลาที่กำหนด และสร้างบรรยากาศในการสนทนา

2.2 ผู้บันทึกการสนทนากลุ่ม (Note Taker) คือผู้ที่บันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม มีหน้าที่ในการจดบันทึกการสนทนาโดยย่อ พฤติกรรมของผู้เข้าร่วมการสนทนา รวมทั้งบรรยากาศในการสนทนากลุ่ม เพราะการไม่พูดและการนั่งเฉยๆ อาจไม่ใช้การไม่มีความเห็น แวดตา ท่าทางก็อาจจะแสดงความเห็นด้วย หรือการตอบโดยการพยักหน้า การส่ายหน้า และสีหน้านั้น เป็นการแสดงถึงคำตอบได้ ผู้จดบันทึกการสนทนานอกจากจะช่วยจดบันทึกแล้ว บางครั้งยังมีหน้าที่สะกิดเตือน หรือบอกผู้ดำเนินการสนทนา ในกรณีที่ผู้ดำเนินการสนทนาลืมถาม หรือข้ามคำถาม และสิ่งสำคัญที่ผู้จดบันทึกต้องทำก็คือเมื่อการสนทนาจะเริ่มการสนทนา จะต้องเขียนผังการนั่งสนทนากลุ่มให้ผู้ดำเนินการสนทนาด้วย เพราะจะช่วยทำให้บันทึกง่ายขึ้น

2.3 ผู้เอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitator or provider) ซึ่งมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ในการสนทนากลุ่ม ทั้งการเตรียมสถานที่ เครื่องดื่ม อาหารว่าง จัดเตรียมอุปกรณ์ในการบันทึกการสนทนา อุปกรณ์ในการบันทึกภาพ นัดหมายผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มรวมทั้งควรจัดสิ่งรบกวนขณะสนทนา เพื่อให้การสนทนากลุ่มเป็นไปอย่างราบรื่น

3. อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้สามารถบันทึกเรื่องราวได้ทั้งคำพูด กิริยาอาการ และบุคลิกลักษณะท่าทางของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ (โยธิน แสงวดี, 2530)

3.1 เครื่องบันทึกเสียง เทปเปล่า ถ่านวิทยุ สำหรับการบันทึกเสียง และควรมีอย่างน้อย 2 เครื่อง สำหรับบันทึกการสนทนาได้อย่างต่อเนื่อง และป้องกันความผิดพลาดในการบันทึกเสียง

3.2 สมุดบันทึก และปากกาหรือดินสอสำหรับการจดบันทึก เพื่อเป็นแนวทางในการถอดเทปได้อย่างสะดวกขึ้น และทำให้สามารถจดบันทึกสภาพแวดล้อมรวมทั้งบรรยากาศในการสนทนากลุ่มได้

4. แบบฟอร์มสำหรับคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Screening form) เป็นแบบฟอร์มในการจดบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม เพื่อใช้ในการจัดกลุ่มผู้เข้าร่วมการสนทนา และสามารถนำตัวแปรส่วนบุคคลในด้านต่างๆ มาร่วมวิเคราะห์ได้

5. สิ่งเสริมสร้างบรรยากาศ (Refreshment/Snack) เช่น เครื่องดื่ม ของขบเคี้ยว เป็นต้นซึ่งสามารถเสริมสร้างบรรยากาศให้รู้สึกเป็นกันเองเพิ่มมากขึ้น และช่วยให้การสนทนากลุ่มเป็นไป

อย่างราบรื่น หลีกเลี่ยงการเสิร์ฟอาหารว่างที่ต้องขบเคี้ยวนาน หรือชิ้นใหญ่เกินไป และควร หลีกเลี่ยงการเสิร์ฟน้ำหวานและน้ำอัดลมเพื่อป้องกันผู้เข้าร่วมการสนทนาลุกเข้าห้องน้ำบ่อย

6. ของสมนาคุณแก่ผู้เข้าร่วมการสนทนา (Remuneration) เพื่อเป็นการตอบแทนผู้เข้าร่วม การสนทนากลุ่ม แม้จะเป็นสิ่งเล็กน้อย แต่ในทางจิตวิทยาถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพื่อแสดงออก ถึงซึ่งความมีน้ำใจของผู้วิจัย และเป็นการขอบคุณผู้เข้าร่วมการสนทนาที่ได้เสียสละเวลามาเข้า ร่วมการสนทนากลุ่ม

7. สถานที่ และระยะเวลา (Location and time) ควรเป็นสถานที่ที่มีความสะดวก เป็น ส่วนตัว เย็นสบาย ปราศจากสิ่งรบกวนการสนทนากลุ่ม เช่น เสียงดังรบกวน แสง เป็นต้น ที่นั่ง ควรมีความสุขสบายและจัดเป็นตัวยู วงกลม หรือสี่เหลี่ยม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม สามารถมองเห็นหน้าได้อย่างทั่วถึง ระยะเวลาที่ใช้ในการสนทนากลุ่มประมาณ 1.30 - 2 ชั่วโมง สามารถยืดหยุ่นได้ตามกระบวนการกลุ่ม และข้อมูลที่ต้องการได้รับ

3.3 ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการสนทนากลุ่ม

1. สมาชิกการสนทนากลุ่มไม่ครบตามจำนวนที่กำหนด ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น ผู้เข้าร่วมการสนทนามีภาระสำคัญเร่งด่วน ลืมวัน เวลาที่นัดหมายหรือไม่ได้รับใบเชิญ
2. ผู้ร่วมสนทนากลุ่มไม่สามารถเข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้ตั้งแต่ต้น จนจบการสนทนา
3. ผู้ร่วมการสนทนาบางคนอาจแสดงความคิดเห็นน้อย และบางคนอาจผูกขาดการแสดง ความคิดเห็น

3.4 จุดเด่นและจุดด้อยของการสนทนากลุ่ม

จุดเด่นในการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มมีจุดเด่นในด้านของการใช้การมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น และการ แสดงความคิดเห็นของคนๆ หนึ่ง สามารถช่วยกระตุ้นให้คนอื่น ๆ ในกลุ่มมีความคิดเห็นใหม่ๆ เกิดขึ้น ทั้งในทางที่คล้อยตาม หรือในทางตรงกันข้ามก็ได้ อย่างที่ Morgan และ Kruger (1993) กล่าวว่า การสนทนากลุ่มเป็นการค้นหาอย่างสมบูรณ์แบบในด้านพฤติกรรม และแรงจูงใจ ซึ่งเป็น ผลโดยตรงมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ซึ่งเรียกว่า “The group effect” ซึ่งการมี ปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มตามรูปแบบการสนทนากลุ่มสามารถช่วยเพิ่มพูน เพิ่มความมั่นใจใน ตนเองให้มากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน (Synergy) ขึ้นในกลุ่มการ สนทนา การสนทนากลุ่มยังช่วยให้ได้รับข้อมูลจากความรู้สึกที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ของ แต่ละบุคคล โดยมีการแสดงออกในการสนทนากลุ่มได้อย่างชัดเจน โดยผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จะ

สรุปความคิดของตนเองต่อประเด็นนั้นๆ ออกมา แต่ถ้าผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มคนอื่นจะให้การตอบสนองที่แตกต่างกันไป ก็จะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือประสบการณ์ร่วมกันในกลุ่มเกิดขึ้น ซึ่งเป็นจุดเด่นของการสนทนากลุ่มอีกประเด็น คือการสนทนากลุ่มจะทำให้เกิดข้อสรุปจากกลุ่มสนทนาจากผู้เข้าร่วมการสนทนาเอง โดยไม่ต้องอาศัยการตีความของผู้วิจัยแต่เพียงฝ่ายเดียว อย่างที่ Morgan (1998) กล่าวว่า การสนทนากลุ่มจะช่วยให้เข้าใจซึ่งกันและกันในกลุ่มว่าทำไมคนจึงมีความคิดที่เหมือนกันทั้งที่มีประสบการณ์ต่างกัน ทำไมคนที่ดูว่าแตกต่างกันจึงมีความเชื่อที่เหมือนกัน แต่การวิจัยเชิงคุณภาพจะเป็นวิธีที่ให้การตีความ (Interpretation) ที่ดีกว่าโดยให้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำว่าทำไมถึงทำสิ่งนั้น และจะทำได้อย่างไร

จุดเด่นอีกประการหนึ่งของการสนทนากลุ่ม ขึ้นอยู่กับความสามารถของตัวผู้วิจัยในการกระตุ้น ถามเพื่อให้ผู้เข้าร่วมการสนทนาเกิดการมีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และมุมมองและเกิดการเปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลของแต่ละคนและอาจทำให้เกิดเป็นแนวคิดใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากที่เคยมีมา (Morgan, 1996)

การสนทนากลุ่มยังมีจุดเด่นในการนำไปใช้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ หรือประสบการณ์ที่มีจำนวนมาก โดยการสนทนากลุ่มจะช่วยให้สามารถเก็บข้อมูลจำนวนมากได้ในคราวเดียว หากมีการดำเนินการสนทนากลุ่มที่ดีและเหมาะสม

จุดด้อยในการสนทนากลุ่ม

จุดด้อยในการสนทนากลุ่มมีความคล้ายกับจุดแข็งในการสนทนากลุ่ม ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการในการสร้างให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มการสนทนา โดยเทคนิคการสนทนากลุ่มมีข้อจำกัดหลายประการ กล่าวคือการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างให้มีความเป็นเอกพันธ์ และเป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรเพื่อการสรุปอ้างอิงนั้นดำเนินการได้ยาก การคัดเลือกกลุ่มผู้เข้าร่วมการสนทนา จำเป็นต้องให้มีความเหมือนกันในเกณฑ์ที่ต้องการศึกษา แต่ต้องมีความแตกต่างกันในประเด็นอื่นๆ ของกลุ่ม เพื่อให้ข้อมูลที่ได้รับมีความหลากหลาย แต่การดำเนินการคัดเลือกกลุ่มผู้เข้าร่วมการสนทนาเพื่อให้ได้ความหลากหลายนั้นทำได้ค่อนข้างยากลำบาก ผลการศึกษาที่ได้จึงไม่อาจอ้างอิงกับกลุ่มประชากรได้

จุดด้อยในการสนทนากลุ่มนั้น เกิดจากเครื่องมือในการเก็บข้อมูลซึ่งได้แก่ ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีผลอย่างมากในการเก็บรวบรวมข้อมูล บางครั้งผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มอาจมีความลำเอียงในการสนทนาเกี่ยวกับประเด็นคำตอบที่ต้องการ หรือมีความคิดการสนทนากลุ่มเป็นเพียงวิธีการที่จะสนับสนุนแนวคิดเบื้องต้น (Preconception) ที่ต้องการเท่านั้น และการเกิดความลำเอียงของผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มนั้น Fern (2001) ได้กล่าวว่าการเกิดความลำเอียงขึ้นอยู่กับ

บุคลิกส่วนบุคคลของผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการดำเนินการสนทนากลุ่ม ความเชื่อส่วนบุคคล การคิดเอาเองของผู้ดำเนินการสนทนา และการคาดเดาไปก่อนล่วงหน้าถึงผลของการศึกษานั้นๆ รวมทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มีความยากในการวิเคราะห์ และสรุปผล ทำให้ผลการวิจัยที่ได้ขาดความน่าเชื่อถือ

ตอนที่ 4 รูปแบบการเรียนรู้

4.1 ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้

อัชชรา ธรรมภรณ์ (2531) กล่าวถึงความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ว่า เป็นวิธีการที่แต่ละคนใช้ในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อมทั้งอารมณ์ สังคม และทางร่างกาย

ประสาธ อิศรปริดา (2538) กล่าวถึงรูปแบบการเรียนรู้ว่า รูปแบบการเรียนรู้ หมายถึงลักษณะนิสัยของผู้เรียนที่แต่ละคนชอบใช้ในการเรียนรู้ การคิด การแก้ปัญหา และการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ซึ่งเป็นลักษณะที่ผู้เรียนแสดงออกเมื่อมีการเรียน

พัชรา จันทรา (2539) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้หมายถึง วิธีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าด้านการเรียนการสอนของผู้เรียนแต่ละคนด้วยวิธีการต่างๆ ที่ผู้เรียนใช้ในการแก้ปัญหา การเรียนการคิด และการมีสัมพันธภาพต่อบุคคลในสถานการณ์การเรียนการสอน

มณฑรา ธรรมบุศย์ (2544) ได้อธิบายความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึงพฤติกรรมของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะ และวิธีการเรียน ในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากผู้สอน และสื่อต่างๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละวิชา

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง (2545) ได้กล่าวถึงความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึงลักษณะของบริบทสิ่งแวดล้อม สภาพเงื่อนไขต่างๆ ในการเรียนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี

Smith & Renzulli (1984) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้เป็นลักษณะของยุทธศาสตร์ทางการเรียนรู้ที่นักเรียนชอบใช้ในการเรียน

Ellis (1985) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึง วิธีการที่ผู้เรียนใช้อย่างสม่ำเสมอในการเรียนรู้ สร้างความคิดรวบยอด จัดระเบียบ และจดจำข้อมูล รูปแบบการเรียนรู้เป็นผลจากความชอบ ประสบการณ์เดิม รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ด้วย

Kauchak & Eggen (1998) ได้ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบการเรียนรู้เป็นวิธีการที่แต่ละคนชอบในการจัดกระทำ และจัดการข้อมูลเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า

Abruscato (2000) ได้อธิบายความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ว่า หมายถึง วิธีการที่แต่ละคนใช้ในการเรียนรู้ โดยวิธีที่นำมาใช้นั้นจะเป็นวิธีเฉพาะของแต่ละคน

Parkland College (2001) ได้ระบุความหมายของรูปแบบการเรียนรู้ว่าเป็นวิธีการโดยทั่วไปที่บุคคลชอบใช้ในการเรียนรู้ และจดจำข้อมูล

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้เป็นลักษณะที่แสดงถึงวิธีการที่ผู้เรียนแต่ละคนชอบ และใช้ปฏิบัติเป็นประจำในการกระบวนการเรียนรู้ เช่น การแก้ปัญหา การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอน ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ใช้ในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ การฝึกฝนที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนใช้แก้ปัญหา

4.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารูปแบบการเรียนรู้

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการศึกษารูปแบบการเรียนรู้มีนักการศึกษา และนักจิตวิทยาได้ศึกษาไว้หลายท่าน สรุปได้ดังนี้

Partridge (1983) ได้จำแนกทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ออกเป็น 3 กลุ่ม สรุปได้ ดังนี้

1. กลุ่มแบบจำลองรูปแบบการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการรู้คิด (Cognitive Style) เป็นการศึกษา รูปแบบการเรียนรู้ที่บุคคลชอบใช้ในการจัดระบบ การรับรู้ และการจำแนกความคิด ซึ่งแบ่งเป็นมิติต่างๆ ได้ 2 มิติ คือ มิติแบบ Field Independent และ Field Dependent มิติการกระทำตามกฎเกณฑ์และรับความคิดง่ายกับการเป็นระบบ และใช้การหยั่งรู้ มิติการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ และการหุนหันไม่ยั้งคิด

2. กลุ่มแบบจำลองรูปแบบการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการตอบสนองของผู้เรียน (Students Response Style) โดยแบบจำลองแบบนี้ใช้การสังเกตวิธีการเรียน พฤติกรรม และการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนของผู้เรียน ซึ่งได้มีการอธิบายแบบจำลองรูปแบบการเรียนรู้ไว้ 3 แบบ คือ แบบจำลองของ Grasha & Reihman แบบจำลองของ Stern และแบบจำลองของ Mann

3. กลุ่มแบบจำลองรูปแบบการเรียนรู้ที่มีลักษณะผสมผสาน (Integrated Model of Learning Style) เป็นแนวทางการนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่แตกต่างจากรูปแบบการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการรู้คิด และรูปแบบการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองของผู้เรียนโดยมีลักษณะสำคัญคือ เป็นแบบจำลองที่ผสมผสานระหว่างการนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้ ลำดับขั้นการพัฒนาของปัจเจกบุคคล และลักษณะเฉพาะของบุคลิกภาพมารวมเข้าไว้ด้วยกัน

ตัวอย่างของแบบจำลองรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวผสมผสานนี้ได้แก่ แบบจำลองรูปแบบการเรียนรู้ของ Myer & Briggs ซึ่งเป็นแบบจำลองที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีของ Carl Jung ที่ได้จำแนกวิธีการรับรู้ของบุคคลออกเป็น 2 วิธี คือ การรับรู้โดยใช้ความรู้สึก (Sensing) และการรับรู้

โดยใช้การหยั่งรู้(Intuition) และจำแนกการตัดสินใจของบุคคลว่าเป็นการตัดสินใจจากความคิด หรือการตัดสินใจจากความรู้สึก ซึ่งการรับรู้ และการตัดสินใจดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดลักษณะของบุคลิกภาพ 2 แบบ คือแบบชอบทำงานตามลำพังคนเดียว และแบบชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้แบบจำลองของ Myer & Briggs แล้ว รูปแบบการเรียนรู้ที่มีลักษณะผสมผสานอีกแบบหนึ่งคือ แบบจำลองรูปแบบการเรียนรู้ของ Kolb ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ยึดทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (The Experimental Learning Style) โดยการมองการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เป็นวัฏจักร 4 ขั้น คือ ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Experience: CE) การสังเกตไตร่ตรอง (Reflective Observation: RO) การสรุปเป็นแนวคิดนามธรรม (Abstract Conceptualization: AC) และการทดลองปฏิบัติจริง (Active Experimentation: AE)

Claxton & Murrell (1987 อ้างถึงใน Davis,1993) ได้จัดกลุ่มแบบจำลองรูปแบบการเรียนรู้ เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มแบบจำลองรูปแบบการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อม (Instructional Preference Models) หมายถึง แบบจำลองรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นสื่อหรือวิธีการที่นำมาใช้ในการเรียนรู้ เช่น บางคนชอบเรียนรู้โดยการฟัง บางคนชอบเรียนรู้โดยการอ่าน หรือบางคนชอบเรียนรู้โดยการได้รับประสบการณ์ตรง เป็นต้น

2. กลุ่มแบบจำลองรูปแบบการเรียนรู้เกี่ยวกับบุคลิกภาพ (Personality Models) หมายถึง แบบจำลองรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้ลักษณะบุคลิกภาพของผู้เรียนเป็นพื้นฐานในการจำแนกรูปแบบการเรียนรู้ เช่น บางคนชอบทำงานเป็นกลุ่ม ในขณะที่บางคนชอบทำงานตามลำพังคนเดียว

3. กลุ่มแบบจำลองรูปแบบการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกระทำข้อมูลข่าวสาร (Information Processing Models) หมายถึง วิธีการที่บุคคลรับรู้ และจัดการกับข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นอย่างไร เช่น บางคนก่อนที่ลงมือทำจะต้องเข้าใจในเรื่องนั้นทั้งหมดก่อน ในขณะที่บางคนชอบทำทีละขั้นตอนตามลำดับ

4. กลุ่มจำลองรูปแบบการเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction Models) หมายถึง แบบจำลองรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นเรื่องการมีปฏิสัมพันธ์ และพฤติกรรมของผู้เรียนในชั้นเรียนว่าเป็นอย่างไร เช่น ต้องการเพื่อเรียนรู้ในสิ่งนั้นจริงๆ หรือเรียนเพื่อต้องการเกรดหรือลำดับขั้นคะแนน

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ในประเทศไทยพบว่า แนวคิดที่นิยมใช้ในประเทศไทย มี 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดของ Grasha & Reichman ที่เน้นพฤติกรรมต่างๆ ไปในการ

เรียน กับแนวคิดของ Kolb ที่เน้นพฤติกรรมรูปแบบการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบความคิดและการปฏิบัติงานของผู้เรียนที่แบ่งผู้เรียนตามแบบของการคิด

4.3 ความสำคัญและประโยชน์ของรูปแบบการเรียนรู้

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้กล่าวถึงความสำคัญ และประโยชน์ของการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

อัจฉรา ธรรมมาภรณ์ (2531) กล่าวว่า ผู้เรียนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และควรให้ความสำคัญในการวิเคราะห์หรือรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน อันจะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดีต่อโรงเรียน และเนื้อหาวิชา รวมทั้งแก้ปัญหาวิจัยบางอย่างในชั้นเรียนได้

David & Schwimmer (1981) กล่าวว่า การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นการให้ความสนใจเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล และเป็นการเตรียมหนทางไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็ว และง่ายขึ้น

Dunn (1981) กล่าวถึงความสำคัญของรูปแบบการเรียนรู้ไว้ว่า รูปแบบการเรียนรู้เป็นนวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอน เป็นแนวทางใหม่ในการพิจารณาถึงกระบวนการเรียนการสอน การวินิจฉัยรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนจะนำไปสู่การคาดคะเนการสอนที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล โดยอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล รวมทั้งยังทำให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน และอาจทำให้เกิดผลดีตามมาคือ ผู้เรียนมีความสามัคคี และเอาใจใส่ต่อกันอีกด้วย

Hunt (1981) กล่าวว่า การค้นหารูปแบบการเรียนรู้จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพเพราะมีส่วนช่วยเสนอแนะให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนเหมาะสมยิ่งขึ้น

Friedman & Alley (1984) สรุปความสำคัญของการนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ว่าครูสามารถใช้รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นเครื่องมือที่จะพบทางสร้างสรรค์ในการที่จะทำให้การเรียนรู้ของแต่ละคนสูงขึ้น หรือเป็นการง่ายขึ้นที่ครูจะทำงานที่มีประสิทธิภาพกับผู้เรียน

Smith & Renzulli (1984) กล่าวไว้ว่า ประโยชน์ของการเข้าใจรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน จะช่วยให้ผู้สอนสามารถใช้วิธีการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับผู้เรียนของตน และเมื่อครูเข้าใจว่าผู้เรียนถนัดหรือชอบวิธีการเรียนแบบใดการสอนของครูจะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนก็จะสามารถเรียนรู้ได้มากและมีความสุขในการเรียนมากขึ้น จึงเกิดการพัฒนาศักยภาพที่ดีระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

Tomlinson (2000) กล่าวว่า ประโยชน์ของการศึกษารูปแบบการเรียนจะช่วยให้ผู้สอนสามารถใช้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนเป็นข้อมูลในการวางแผนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจต่อการเรียนมากที่สุด นอกจากนี้ยังช่วยให้บิดามารดาสามารถค้นหาได้ว่าบุตรธิดาของตนสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุด และทำงานได้ดีที่สุดด้วยวิธีใด และสามารถช่วยบุตรธิดาพิจารณาตนเองว่าพวกเขาก็สามารถเป็นผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จได้

จากความสำเร็จและประโยชน์ของการศึกษารูปแบบการเรียน สามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนมีประโยชน์กับบุคคล 2 ฝ่าย คือ ครูและนักเรียน ดังนี้

1. ความสำคัญต่อครู

1.1 ทำให้ครูตระหนักถึงเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.2 เป็นข้อมูลให้ครูใช้วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน

1.3 ช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละกลุ่ม

2. ความสำคัญต่อนักเรียน

2.1 ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

2.2 ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาวิชา และครูผู้สอน

2.3 ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนแก่นักเรียน

2.4 นักเรียนมีความสุข และสนุกต่อการเรียน

4.4 ประเภทของรูปแบบการเรียน

Grasha & Reichman (1975) แบ่งรูปแบบการเรียนของผู้เรียนออกเป็น 6 แบบ สรุปได้ดังนี้

1. แบบอิสระ (Independent) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้คือ ชอบคิด และทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง แต่จะรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นๆ ในชั้นเรียน ผู้เรียนพวกนี้จะตั้งใจเรียนเนื้อหาที่ตนเองรู้สึกที่สำคัญ และมั่นใจในความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองเป็นอย่างมาก

2. แบบพึ่งพา (Dependent) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้คือ มีความอยากรู้ทางวิชาการน้อยมาก จะเรียนรู้เฉพาะที่ถูกกำหนดไว้ให้เรียน ผู้เรียนแบบนี้จะมองครู และเพื่อนร่วมชั้นเป็นแหล่งของโครงสร้างความรู้ และเป็นแหล่งสนับสนุนทางวิชาการ และเห็นครูเป็นที่พึ่งในเรื่องแนวทางการศึกษา และต้องการให้ครูบอกว่าควรจะทำอะไร

3. แบบร่วมมือ (Collaborative) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ เป็นคนที่มีความรู้สึกว่าเขาจะสามารถเรียนรู้ได้ดีด้วยการแสดงความคิดเห็น และร่วมกันใช้ความสามารถที่ทุกคนมีอยู่ นักเรียน

พวกนี้จะพยายามร่วมมือกับครู และเพื่อนในกิจกรรมการเรียนการสอน ชอบที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยมีความเห็นว่าห้องเรียนเป็นที่ที่เหมาะสมสำหรับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และเรียนรู้เนื้อหาวิชา

4. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ เป็นพวกที่ไม่สนใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้นเรียน ไม่ชอบที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับครู และเพื่อนไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีความคิดว่าการเรียนในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจ

5. แบบแข่งขัน (Competitive) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ เป็นพวกที่ชื่นชอบการเรียนรู้ด้วยการพยายามทำในสิ่งต่างๆ ให้ดีกว่าคนอื่นในชั้นเรียน มีความรู้สึกว่าจะต้องแข่งขันกับเพื่อนๆ ในชั้นเรียน เพื่อที่จะได้รับรางวัล เช่น คะแนนที่ดีกว่าหรือได้รับคำชมเชยจากครู และคิดว่าการเรียนในห้องเรียนจะต้องมีการแพ้หรือชนะ และเขาต้องเป็นผู้ชนะเสมอ

6. แบบมีส่วนร่วม (Participant) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชาและชอบที่จะเรียนในชั้นเรียน มีความรับผิดชอบที่จะเรียนให้ได้มากที่สุดที่สุดในชั้นเรียน มีความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนแต่พวกเขาจะมีส่วนร่วมน้อยมากถ้ากิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร หรือไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในชั้นเรียน

Gregorc (1979) จัดรูปแบบการเรียนรู้เป็น 4 แบบ โดยยึดทฤษฎีของ Kolb เป็นหลักสรุปได้ดังนี้

1. แบบการจัดลำดับเชิงนามธรรม (The Abstract Sequential Learner) ผู้เรียนแบบนี้มีความสามารถในการถอดความในด้านการเขียน การพูด และสัญลักษณ์ เป็นผู้ที่มีภาพมโนทัศน์ในใจซึ่งใช้ควบคู่กันกับสิ่งที่อ่าน ได้ยินหรือได้เห็น ในรูปแบบลายเส้นหรือรูปภาพ ชอบใช้ทักษะการอ่าน ทักษะการฟัง และความสามารถในการเปลี่ยนเป็นภาพที่มองเห็นได้ ชอบสิ่งที่มีเหตุผลและมีลำดับต่อเนื่องกัน มีความเคารพในผู้มีอำนาจ และสภาพแวดล้อมที่เป็นไปตามกฎเกณฑ์

2. แบบการสุ่มเชิงนามธรรม (The Abstract Random Learner) ผู้เรียนแบบนี้สนใจพฤติกรรมของมนุษย์ และมีความสามารถพิเศษในการรู้สึก และการเข้าใจถึงการสันตะเทือนได้ รู้จักการผสมผสานสื่อและข่าวสาร เช่น อากัปกริยาของผู้พูด และบุคลิกภาพของผู้พูด เป็นต้น ชอบการได้รับข่าวสารแบบไม่มีโครงสร้าง ชอบการอภิปรายกลุ่ม ชอบกิจกรรมที่ต้องใช้ประสาทสัมผัสหลายๆ อย่าง และกิจกรรมในห้องเรียนหลายๆ อย่าง

3. แบบการจัดลำดับเชิงรูปธรรม (The Concrete Sequential Learner) เป็นผู้เรียนที่มีความสามารถในการค้นคว้าหาข่าวสารโดยผ่านประสบการณ์ตรงที่ต้องใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

ชอบการอธิบายเป็นขั้นเป็นตอน และปฏิบัติตามคำสั่ง ชอบการนำเสนอที่ชัดเจนเป็นลำดับ และไม่ชอบสิ่งที่ผิดไปจากกฎเกณฑ์

4. แบบการสุ่มเชิงรูปธรรม (The Concrete Random Learner) ผู้เรียนแบบนี้ชอบทดลองเข้าใจความคิดต่างๆ ได้รวดเร็ว และมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ใช้วิธีการลองผิดลองถูกเมื่อได้รับข่าวสารข้อมูล และไม่ชอบการเฉลยคำตอบแบบง่ายๆ ซึ่งทำให้หมดโอกาสในการคิดหาคำตอบด้วยตนเอง ไม่ชอบให้ครูผู้สอนมาขัดจังหวะในการใช้ความพยายามของตน และเรียนได้ดีในสภาพแวดล้อมที่มีสิ่งเร้าอยู่

Smith & Renzulli (1984) ศึกษาารูปแบบการเรียนรู้ โดยสำรวจความชอบในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แสดงออก และได้สรุปรูปแบบการเรียนรู้ไว้ 9 แบบ สรุปได้ดังนี้

1. แบบที่ผู้เรียนชอบทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นทางการเป็นอิสระในงาน เช่น การเตรียมรายงานผลการประชุมกลุ่ม หรือการเสนอแผนการทำงานตามโครงการที่ได้รับมอบหมาย ผู้เรียนพอใจอย่างมากที่ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนๆ ในโครงการที่ผู้สอนแนะนำ

2. แบบที่ผู้เรียนชอบตอบคำถามที่มีผู้ถามในชั้นเรียน โดยเฉพาะการตอบปากเปล่า หรือให้คำจำกัดความของคำศัพท์ต่างๆ ที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความรอบรู้ในเนื้อหาสาระที่นิยามไว้อย่างชัดเจน แบบการเรียนนี้เหมาะสำหรับวิธีสอนแบบฝึกหัดและท่องจำ

3. แบบที่ผู้เรียนชอบการได้ฟังเพื่อนในชั้นเรียนแนะนำคำตอบ ทบทวนเนื้อหาสาระที่อาจารย์อธิบายแล้วแต่ยังไม่เข้าใจชัดเจน หรือแนะแนวทางการแก้ปัญหาให้ การเรียนแบบนี้เหมาะสำหรับวิธีการสอนแบบสอนกันเอง

4. แบบที่ผู้เรียนพอใจที่ได้พูดได้ตอบกับผู้สอนหรือผู้เรียนคนอื่น เพื่อแสดงความคิดเห็น และชอบที่จะฟังความคิดเห็นของคนอื่น พร้อมทั้งซักถามข้อสงสัยต่างๆ แบบการเรียนแบบนี้เหมาะสำหรับการสอนแบบอภิปราย

5. แบบที่ผู้เรียนสนุกสนานกับการเรียนเนื้อหาสาระใหม่ๆ หรือการทบทวนเนื้อหาวิชาที่เคยเรียนมาแล้ว โดยใช้เกมต่างๆ ที่ผู้สอนจัดให้สำหรับรายบุคคลหรือรายกลุ่ม แบบการเรียนแบบนี้เหมาะสำหรับแบบการสอนเกมการสอน

6. แบบที่ผู้เรียนชอบทำงานตามลำพัง เพื่อค้นคว้าเกี่ยวกับสาระใหม่ๆ ผู้เรียนจะเตรียมข้อมูลสำหรับเสนอในชั้นเรียนด้วยตนเอง และชอบทำกิจกรรมต่างๆ ตามลำพัง โดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้ใดช่วยเหลือ ผู้เรียนจะไม่ชอบกิจกรรมที่ต้องตอบคำถามอาจารย์บ่อยครั้ง แบบการเรียนแบบนี้เหมาะสำหรับวิธีการสอนแบบอิสระ

7. แบบที่ผู้เรียนชอบที่จะตอบกลุ่มคำถามที่ง่าย และแนะคำตอบไว้แล้ว โดยชอบทำงานที่มีคำถามไว้ให้ตอบหลายๆ คำถาม และต้องเป็นคำถามที่มีที่ท่าว่าจะตอบถูก สามารถตรวจสอบคำตอบได้ด้วยตนเอง แบบการเรียนรู้แบบนี้เหมาะสำหรับการสอนแบบบทเรียนโปรแกรม

8. แบบที่ผู้เรียนจะตั้งใจฟังการบรรยายของอาจารย์ พยายามจดบันทึกข้อสรุปต่างๆ ที่ได้ยินในชั้นเรียน ชอบสถานการณ์การเรียนรู้ที่มีผู้สอน หรือผู้เชี่ยวชาญมาอธิบายแนวความคิดที่ตนต้องการ แบบการเรียนรู้แบบนี้เหมาะสำหรับการสอนแบบบรรยาย

9. แบบที่ผู้เรียนชอบการมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทต่างๆ ในสถานการณ์ที่จำลองมาจากสถานการณ์จริง ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์จำลอง แบบการเรียนรู้แบบนี้เหมาะสำหรับการสอนแบบจำลองสถานการณ์

Bandt & Others (1974) ได้จำแนกแบบการเรียนรู้เป็น 12 แบบ สรุปได้ดังนี้

1. แบบลวงตา (Illusionist) ลักษณะผู้เรียนแบบนี้มักจะใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อการเรียนรู้ อย่างจดจ่อ เรียนร่วมกับเพื่อนเพื่อให้ตัวเองรู้สึกว่าเป็นอิสระสำหรับการเรียนรู้ และชอบที่จะเขียนสรุปคำบรรยายที่ยืดยาวใหม่ให้อ่านเข้าใจง่าย บางครั้งจะทำการบ้านสำหรับวันต่อไป มีความสนใจที่จะหาคำตอบที่ถูกต้องให้เร็วที่สุด ในการอ่านตำรา ผู้เรียนจะทำเครื่องหมายหรือย่อบริเวณข้อความไว้เพื่อจะสามารถหาอ่านพบง่ายในภายหลัง ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเรียนรู้ได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการตอบข้อสอบที่เน้นความรู้ความเข้าใจ ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนใช้วิธีการเรียนแบบรีบร้อนรีบจำแต่ละเลยการเรียนรู้ วิธีการเรียนแบบนี้มีส่วนดีคือช่วยลดความวิตกกังวลเท่านั้น

2. แบบนักไฟสันติ (Pacifist) ผู้เรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้เป็นคนรักสงบ และสนใจงานในระดับหนึ่ง คือ ผู้เรียนจะเข้าชั้นเรียนตามหน้าที่ ไม่ได้ใช้ความคิดเลย ใช้เวลาสำหรับการเพื่อฝัน อีกลักษณะหนึ่งคือ การหนีความจริง เมื่อเข้าชั้นเรียนจะลอกหรือจดทุกอย่างที่ได้ฟังลงในสมุด แต่หลังจากนั้นก็ไม่สามารถจำข้อความหรือสิ่งที่จดมาได้ เมื่อเรียนเนื้อหาในหนังสือจะกวาดสายตาดูทุกคำ และขีดเส้นใต้กำกับ แต่ไม่สามารถนึกถึงคำอธิบายของย่อหน้าที่ผ่านมาได้ผู้เรียนแบบนี้คาดหวังให้ถ้อยคำผ่านตา และแปลงไปสู่ความรู้ที่มีความหมายอย่างอัตโนมัติโดยไม่ต้องคิด แต่ในความเป็นจริงคำต่างๆ นั้นเป็นสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น การเรียนรู้จึงไม่เกิดขึ้นจนกว่าจะดังกล่าวกว่าจะเปลี่ยนไปสู่ความรู้สึกของสิ่งที่เป็นตัวตน ซึ่งวิธีการนี้ต้องการความสังเกต การเอาใจใส่ การคิด การตั้งคำถาม และอื่นๆ อีกมาก แม้ว่าผู้เรียนแบบนี้จะเข้าชั้นเรียนเป็นประจำ แต่จะได้รับความรู้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

3. แบบนักคิด (Idea man) ผู้เรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้มักจะพยายามแสวงหาทฤษฎี ส่วนตัวหรือเกร็ดเล็กๆ น้อยๆ ที่สัมพันธ์กับหัวข้อต่างๆ เป็นส่วนตัวของตัวเอง มักจะถามคำถามที่ ทำทนายในชั้นเรียน และจะคุยกับผู้สอนหลังจากเลิกเรียนแล้ว ชอบศึกษาเนื้อหาวิชาให้ลึกซึ่งตาม ลำพัง มีพรสวรรค์ และได้เปรียบในการเรียนรายวิชาที่กว้าง และเป็นเรื่องทั่วๆ ไป ผู้เรียนมักจะ หลีกเลี่ยงการเรียนรู้ข้อเท็จจริง ซึ่งมีความจำเป็นต่อการอธิบายความเข้าใจในแนวคิดที่ตนเอง อธิบายวิชาที่เน้นความละเอียดจะสร้างความยุ่งยากใจให้กับผู้เรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้

4. แบบนักสืบ (Detective) ผู้เรียนที่มีแบบการเรียนรู้แบบนี้เป็นผู้ใช้เวลาเพื่อแสวงหา รายละเอียดทุกอย่าง ทั้งๆ ที่ม้งานจะต้องทำมาก จะมีจุดอ่อนที่ไม่สามารถทำข้อสอบประเภทที่ ถามลึกซึ่งกว่าการถามความจำของเนื้อหา จะมุ่งความสนใจไปที่ส่วนล่างของปิรามิดแห่งกา เรียนรู้ อันได้แก่ รายละเอียด จึงทำให้ไม่สามารถรับรู้ประเด็นที่กว้าง เป็นการเสียเวลาโดยเปล่า ประโยชน์เพราะผู้เรียนจะไม่สามารถจับประเด็นสำคัญ และรวบรวมประเด็นที่สัมพันธ์กันเข้าเป็น กลุ่มเพื่อให้การเรียนง่ายขึ้น มักหลีกเลี่ยงการคุยในชั้นเรียนเพราะเกรงว่าอาจพลาดประเด็นสำคัญ บางประเด็นไปได้

5. แบบนักโทษทางปัญญา (Cognitive prisoner) ผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้ต้องอาศัย ความจำหรือความระลึกในการเรียนรู้ และบางครั้งก็สามารถจับเนื้อหาสาระในระดับความเข้าใจ ได้ดี แต่ความยุ่งยากของผู้เรียนแบบนี้คือ การนำสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ ผู้เรียนจะแยก ระดับความเข้าใจออกจากการนำไปใช้ วิชาเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ และการทดลองทางวิทยาศาสตร์ จะไม่เหมาะกับผู้เรียนแบบนี้ เพราะเขาจะใช้วิธีเรียนที่ใช้ความสามารถในการทำงานน้อยที่สุด เช่น มองหาคำตอบก่อนที่จะพยายามทำโจทย์ การลอกงาน หรือลอกการบ้านผู้อื่น และการจดจำ ตัวอย่างสำคัญจากหนังสือ

6. แบบผู้ชำนาญเฉพาะ (Technician) ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้จะเก่งในการทำ สิ่งที่ตนเคยฝึกหัดทำมา และมักแสดงให้เห็นถึงความสามารถในเชิงประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ตลอดจน สำนัญลักษณ์ที่น่าทึ่ง กระทั่งเพื่อนที่มีสติปัญญาเหนือกว่าคาดไม่ถึง ส่วนการเรียนรู้ที่มุ่งแสวงหา ความรู้จะเป็นปัญหายุ่งยากมากสำหรับผู้เรียนแบบนี้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนมักจะให้ความสนใจกับ การระลึกได้ และในแนวทางที่จะใช้ความเข้าใจจากประสบการณ์มากกว่าการให้ความสน ความรู้เดิมในเรื่องนั้นๆ และอาจประสบความสำเร็จ ถ้าเลือกอาชีพที่เป็นอิสระไปจากการเรียน แบบมีศูนย์กลางที่มีความรู้

7. แบบโดดเดี่ยว (Isolationist) ผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้จะรู้มากแต่มีความยุ่งยาก เพราะความรู้ที่ได้ในเรื่องต่างๆ แต่ละเรื่องนั้นแยกออกมาจากเรื่องอื่นๆ ทั้งหมด ผู้เรียนสามารถ

รายงานสิ่งที่นักทฤษฎีคนสำคัญคิด แต่ไม่สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างในแนวคิดเหล่านั้นได้ นอกจากนั้นยังไม่สามารถรวมหัวข้อย่อยเพื่อตัดสินถกเถียงได้ จะดึงคนรู้เข้าไปด้วยกัน เพื่อว่าสมรรถภาพของคนที่ได้รวมมิติทั้งแนวราบ และแนวตั้งของปิรามิดแห่งการเรียนรู้ได้ดีเท่ากัน

8. แบบนักปรับปรุง (Revisionist) ผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้มีแนวความคิดที่แน่นอนมีค่านิยมเป็นของตนเอง มักจะพิจารณาทุกสิ่งทุกอย่างที่เรียนไปมีส่วนร่วม และชอบทำงานในลักษณะกว้าง ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ประเภทนี้จะนำไปสู่การรับรู้ และการตีความที่ต้องเลือกเฟ้นซึ่งอาจเป็นการบิดเบือนมากกว่าที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้เรียนแบบนักปรับปรุงมักจะประสบความสำเร็จลำบากในการเรียนรู้เสมอ แนวทางในการเรียนแบบนี้ผู้เรียนจะคำนึงถึงการขยายเพื่อรวบรวมความเข้าใจ การตีความเนื้อหาสาระที่มีให้เลือกมากมาย ดังนั้นผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้ต้องพัฒนาเหตุผลให้ชัดเจนตามทฤษฎีของตนเอง

9. แบบมายา (Shadow) ผู้ที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้จะใช้วิธีการติดตามการเรียนรู้หรือรับท่องหนังสือ ผู้เรียนจะเตรียมบทเรียนโดยทั่วไปเป็นอย่างดีแล้ว จะแสดงวิธีการที่ชัดเจนที่จะปิดบังประเด็นสุดท้ายที่ยังเหลืออยู่ก่อนทำการสอบ พยายามหลีกเลี่ยงการเรียนแบบเคร่งเครียด ผู้เรียนจะได้เปรียบในแง่การได้รับการกระตุ้นทางสมองที่เกิดขึ้นพร้อมกับความตื่นเต้น และจะมุ่งที่การสอบในนาทีสุดท้าย และรีบอ่านคำถามให้หมดโดยเร็ว เพื่อจะคิดหาคำตอบก่อนที่คำตอบที่ตนเตรียมไว้จะสูญหายไปจากความทรงจำ ข้อจำกัดของแนวทางนี้คือ ผู้เรียนไม่สามารถทำหน้าที่การทำงานได้ดีและจะมีอุปสรรคต่อการเรียนชั้นบัณฑิตศึกษา

10. แบบปิดบัง (Mask) ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้มักจะมีลักษณะคล้ายกับใช้หน้ากากปิดบังอำพรางตัวเองในระหว่างการเรียนรู้ ลักษณะการปิดบังของผู้เรียนอีกลักษณะหนึ่งก็คือ การแสดงให้เห็นถึงความสับสน ความหมัดหัวในการเรียนรู้ของตนเอง เช่น มักจะยิ้มสนุกสนาน รายวิชาของบุคคลอื่น หรือขอรับรองให้เพื่อนช่วยเหลือในการทำการบ้าน พยายามที่จะทำให้เพื่อนคนอื่นเชื่อมั่นว่าตนอ่านหนังสือเพียงเล็กน้อยแต่ความเป็นจริงตนอ่านหนังสือเต็มที่ ทั้งนี้เนื่องจากมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เพื่อนคนอื่นๆ อ่านหนังสือให้น้อยลง วิธีการแบบนี้อาจช่วยให้ผู้เรียนแบบนี้เรียนเนื้อหาบางส่วนได้ดีกว่าเพื่อน แต่ปัญหาที่ตามมาก็คือ เมื่อประกาศผลสอบทุกคนจะทราบว่าผู้เรียนแบบนี้ปิดบังและหลอกลวง ผู้เรียนแบบนี้จะมีผลการเรียนดีแต่ขาดเพื่อน

11. แบบนักปฏิบัติ (Pragmatist) ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้จะพยายามค้นหาสิ่งที่คนมุ่งหวังในการเรียน และดำเนินไปนอกแนวทางของตนเพื่อจะทำให้คนพอใจในสิ่งที่คาดหวัง ผู้เรียนจะพยายามเลือกสาขาวิชาอย่างระมัดระวัง ผู้เรียนประเภทนี้จะได้เปรียบในเรื่องการแสวงหาโอกาสให้กับตนเอง และรักษาแนวทางในการศึกษาอย่างคล่องแคล่ว แต่ก็ใช่วิธีการ

เรียนรู้ที่ให้ประสิทธิภาพ เนื่องจากยอมทำตามผู้สอนโดยปราศจากข้อสงสัย ซึ่งขัดกับหลักการที่ว่า การเรียนรู้ทางวิชาการนั้นมีพื้นฐานมาจากการแลกเปลี่ยนความคิดโดยอิสระ การตั้งคำถาม ตลอดจนการนำเอาคำตอบมาทบทวน

12. แบบนักสร้างสรรค์ (Innovator) เป้าหมายเบื้องต้นของนักสร้างสรรค์คือ การสร้างความรู้สึกส่วนบุคคลนอกเหนือจากสิ่งที่ตนเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงแนวทางการวิจารณ์ และเข้าใจเนื้อหาให้ลึกซึ้ง ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้มักอ่อนไหวต่อความแตกต่างระหว่างความรู้กับความคิดวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนยืดหยุ่นได้ และมีอิสระต่อการจัดการกับขอบเขตของหัวข้อมากมายแต่ความยุ่งยากเกิดขึ้นเนื่องจากผู้เรียนยึดแนวทางการเข้าใจในระดับลึก และนวัตกรรมมากเกินไปทำให้บางครั้งต้องละเลยในระดับความจำ และความระลึกได้ ผู้เรียนแบบนี้มักจะสับสนในรายวิชาที่เกี่ยวกับการสำรวจพื้นฐาน ซึ่งมุ่งความรู้กว้างๆ มากกว่าที่จะมุ่งไปยังส่วนลึก

Kolb, Rubin & McIntyre (1984) ได้แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ออกเป็น 4 แบบ สรุปได้ดังนี้

1. แบบคิดนอกเนกนัย (Divergent Learning Style) บุคคลที่มีแนวคิดแบบนี้เป็นคนที่มีความสามารถในการรับรู้ และการสร้างจินตนาการต่างๆ ขึ้นเอง สามารถไตร่ตรองจนสามารถมองเห็นภาพโดยรวม (Gestalt) จะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องการความคิดหลากหลาย เช่น ในการระดมสมอง (Brainstorming) คนเหล่านี้จะให้ความสนใจแก่บุคคล วัฒนธรรมต่างๆ มักจะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะ และมักใช้อารมณ์

2. แบบดูดซึม (Assimilative Learning Style) บุคคลที่มีแนวคิดแบบนี้เป็นคนที่มีความสามารถในการสรุปหลักการ สนใจในทฤษฎีต่างๆ ให้ความสนใจกับประสบการณ์จริงค่อนข้างน้อย แต่สนใจหลักการเชิงนามธรรมมากกว่า ไม่ชอบการลงมือปฏิบัติ และไม่คำนึงถึงการนำไปปฏิบัติประยุกต์ใช้

3. แบบคิดเอกนัย (Convergent Learning Style) บุคคลที่มีแนวคิดแบบนี้เป็นคนที่มีความสามารถในการนำแนวคิดที่เป็นนามธรรมไปในการปฏิบัติ สามารถสรุปวิธีที่ถูกต้องที่สุดเพียงวิธีเดียวที่จะสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ ไม่ชอบใช้อารมณ์ในการแก้ปัญหาแต่ใช้เหตุผล ชอบทำงานกับวัตถุมากกว่าบุคคล มีความสนใจที่เฉพาะเจาะจงในสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ และจะมีความเชี่ยวชาญในสิ่งนั้น

4. แบบปรับปรุง (Accommodation Learning Style) บุคคลที่มีแนวคิดแบบนี้เป็นผู้ที่ชอบลงมือปฏิบัติ ชอบทดลอง จะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องใช้การปรับตัว มีแนวโน้มจะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการที่ตนเองคิดขึ้นในลักษณะที่ชอบลองผิดลองถูก และจะชอบทำงานกับบุคคลอื่น

Honey & Mumford (1992) ได้แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ออกเป็น 4 แบบ สรุปได้ดังนี้

1. Activist หมายถึง ผู้เรียนที่ชอบการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ และการลองผิดลองถูก มีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมหรือการแก้ปัญหาด้วยการระดมความคิด มีความสุขกับการทำงานกับผู้อื่น วิธีสอนที่ช่วยให้เรียนรู้ได้ดีที่สุดคือการแข่งขัน การทำงานเป็นทีม การเล่นเกม เป็นต้น แต่ผู้เรียนแบบนี้จะเรียนรู้ได้น้อยที่สุด ถ้าให้พวกเขาอ่านหนังสือหรือฟังบรรยายเกี่ยวกับทฤษฎี ผู้เรียนแบบนี้ไม่ชอบทำงานตามลำพัง และการทำงานที่ต้องเตรียมตัวมากมาย

2. Reflector หมายถึง ผู้เรียนที่ชอบการคิดพิจารณาไตร่ตรองในหลายๆ แง่มุม เพื่อใช้เป็นข้อมูล และทำการวิเคราะห์โดยละเอียดก่อนที่จะสรุปเป็นหลักการ ผู้เรียนแบบนี้จะชอบสังเกตการทำงานของผู้อื่น ถ้าเป็นสถานการณ์ในห้องเรียน ผู้เรียนแบบนี้มักจะชอบนั่งด้านหลังห้องเรียน มากกว่าหน้าห้องเรียน พวกเขาจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดถ้าเขาได้มีโอกาสฟัง และสังเกตการณ์ เนื่องจากพวกเขาต้องการโอกาสในการเก็บข้อมูลรายละเอียด และมีเวลาคิดก่อนลงมือทำ แต่จะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ถ้าเขาไม่มีเวลาในการวางแผน และมีข้อมูลไม่เพียงพอในการทำงาน แบบฝึกหัดที่ให้ผู้เรียนประเมินเอง ใบงานหรือแบบฝึกหัดจำพวกงานเขียนที่พวกเขาสามารถเอากลับไปทำที่บ้านได้เหมาะสมกับผู้เรียนแบบนี้

3. Theorist หมายถึง ผู้เรียนที่ชอบการวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ ผู้เรียนลักษณะนี้สามารถเชื่อมโยง และผสมผสานข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากข้อเท็จจริง และจากการสังเกตการณ์ให้มีความต่อเนื่องเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันได้ ผู้เรียนแบบนี้มักจะมีวิธีคิดอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และมักยึดถือทฤษฎีและหลักการเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้เรียนแบบนี้จะเรียนรู้ได้ดีที่สุดถ้าได้ทำงานตามระบบแนวคิดและทฤษฎีที่กำหนดให้ไว้อย่างชัดเจน ชอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล แต่จะเรียนรู้ได้น้อยที่สุดถ้าพวกเขาถูกขอให้ทำงานที่ไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน และไม่มีข้อมูลที่สมบูรณ์มากำหนดทิศทางในการทำงาน

4. Pragmatist หมายถึง ผู้เรียนที่ชอบการทดลองว่าแนวคิด ทฤษฎี และเทคนิควิธีการต่างๆ ที่ได้เรียนไปแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้ผลดีจริงหรือไม่ ชอบกิจกรรมที่ทำทลายการตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ผู้เรียนแบบนี้จะเรียนรู้ได้ดีที่สุดถ้าได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการเชื่อมโยงระหว่างวิชาการ และการงานอาชีพที่ตนคาดหวังหรือกำลังกระทำอยู่ เนื่องจากผู้เรียนแบบนี้เป็น “นักวางแผน” จึงชอบที่จะได้มีโอกาสนำเอาเทคนิคหรือกระบวนการต่างๆ ที่นำไปใช้ได้ผลจริง แต่พวกเขาจะเรียนรู้ได้น้อยที่สุดถ้าให้พวกเขาทำงานที่นำไปใช้จริงไม่ได้ หรือทำกิจกรรมที่ไม่ได้เป็นผลประโยชน์ใดๆ ต่อตัวเขาเลย ผู้เรียนแบบนี้ควรได้รับการฝึกสอนหรือคำแนะนำที่เป็นข้อมูลป้อนกลับจากผู้เชี่ยวชาญ

McCarthy (1997) แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ออกเป็น 4 แบบ โดยใช้แนวคิดที่ได้จากทฤษฎีวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Kolb สรุปได้ดังนี้

1. แบบจินตนาการ (Imaginative Learners) ผู้เรียนแบบนี้จะยึดมั่นอยู่กับประสบการณ์ส่วนตัวและคิดไตร่ตรองในเรื่องนั้น ต้องการทราบเหตุผลที่ต้องเรียน ชอบการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น เพื่อตรวจสอบความคิด และความรู้สึกของตน วิธีการที่ดีที่สุดในการตอบคำถามของตนก็คือการอภิปราย และแบ่งปันความคิดเห็น

2. แบบวิเคราะห์วิจารณ์ (Analytic Learners) ผู้เรียนแบบนี้ชอบใช้ความคิด และยึดถือความสามารถทางสติปัญญาของตนเพื่อทำความเข้าใจเรื่องต่างๆ ชอบเรียนรู้ความจริง และอยากรู้ว่าผู้เชี่ยวชาญกล่าวอย่างไร

3. แบบสามัญสำนึก (Common Sense Learners) ผู้เรียนแบบนี้ต้องการทราบคำตอบว่าสิ่งที่ได้เรียนมานั้นจะนำไปใช้ได้อย่างไร ต้องการทดลองด้วยตนเอง

4. แบบมีพลัง (Dynamic Learners) ผู้เรียนแบบนี้จะเอาประสบการณ์ และการนำไปใช้ร่วมกัน ยึดถือสัญชาตญาณของตนเองขณะที่ทดลองความรู้ที่ได้รับโดยผ่านประสบการณ์ส่วนตัว และการทดลองเพื่อจะตอบคำถามว่า ถ้าทำอย่างนี้แล้วจะเกิดอะไรขึ้น ชอบการค้นคว้าศึกษาด้วยตนเอง

ระบบของ Kolb (1984) ได้เสนอว่า การเรียนรู้และการปรับตัวของบุคคลประกอบด้วย 4 ขั้นตอนที่ต่อเนื่องกัน

ขั้นที่ 1 ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (Concrete Experience อักษรย่อว่า CE) เป็นขั้นของการเข้าไปมีส่วนร่วม และรับรู้ในประสบการณ์ต่างๆ เป็นการใช้เป็นความรู้สึกยึดถือสิ่งที่เกิดขึ้นจริงตามที่ตนเองประสบอยู่ในขณะนั้น

ขั้นที่ 2 การสังเกตและการสะท้อนความคิด (Reflective Observation อักษรย่อว่า RO) เป็นขั้นที่มุ่งที่จะเข้าใจความหมายของประสบการณ์ที่จะได้รับโดยการสังเกตอย่างระมัดระวัง ขั้นนี้เน้นที่การกระจายความคิดเพื่อไตร่ตรองพิจารณา

ขั้นที่ 3 การสรุปเป็นหลักการและนามธรรม (Abstract Conceptualization อักษรย่อว่า AC) เป็นขั้นที่มุ่งใช้เหตุผล และใช้ความคิดในรูปแบบรวบยอดเป็นหลักการต่างๆ

ขั้นที่ 4 การทดลองและปฏิบัติจริง (Active Experimentation อักษรย่อว่า AE) เป็นขั้นที่มุ่งนำเอาความเข้าใจที่สรุปได้จากการขั้นที่ 3 ไปทดลองปฏิบัติเพื่อดูว่าถูกต้องหรือไม่เน้นการประยุกต์ใช้

Kolb กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคลว่าเป็นวัฏจักร 4 ขั้นตอน คือ ประสบการณ์สิ่งที่เป็นรูปธรรม (Concrete Experience) การสังเกต และไตร่ตรอง (Observation and Reflections) การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม และสรุปเป็นหลักการ (Formation of Abstract Concepts and Generalization) และการทดลอง หรือประยุกต์หลักการที่สร้างขึ้นในสถานการณ์ใหม่ๆ (Testing Implications of Concepts in New Situations) การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดจากวิธีการเรียนรู้ 4 ลักษณะด้วยกันดังนี้

1. การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงเชิงรูปธรรม (Concrete Experience) เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะนำตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้คน เอาความรู้สึกของตนเองเข้าร่วมกับความรู้สึกของผู้อื่น จึงได้ชื่อว่า นักสัมผัส หรือเป็นผู้เรียนที่เรียนจากความรู้สึก (Learning from Feeling) มากกว่าที่จะเรียนด้วยการคิดเชิงทฤษฎีที่เป็นนามธรรม

2. การเรียนรู้จากการสังเกตและไตร่ตรอง (Reflective Observation) เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะใช้การสังเกต และคิดไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบ ผู้เรียนมักชอบเก็บตัวไม่ชอบการมีส่วนร่วม มักจะพิจารณาปัญหาต่างๆ ด้วยตนเองมากกว่าฟังความคิดเห็นจากผู้อื่นเรียกผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้ว่าเป็นผู้เรียนด้วยการดูและฟัง (Learning by Watching and Listening)

3. การเรียนรู้จากการคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบทฤษฎี และวิเคราะห์เชิงนามธรรม ผู้เรียนจะใช้การคิดอย่างมีเหตุผลมากกว่าความรู้สึก มีการแก้ปัญหาย่างเป็นระบบ และมักพัฒนาทฤษฎีหรือการคิดค้นหาหลักการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหา ผู้มีลักษณะการเรียนรู้เช่นนี้มักไม่ชอบเข้าไปเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น จึงได้รับการเรียกว่าเป็นพวกที่เย็นชา และวางตนห่างไกลกับผู้คน เราเรียกผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้ว่า เป็นผู้เรียนจากการคิด (Learning by Thinking)

4. การเรียนรู้จากการทดลองและปฏิบัติ (Active Experiment) เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะชอบการปฏิบัติหรือกระทำเป็นพิเศษ (Learning by Doing) บุคคลที่มีลักษณะการเรียนรู้เช่นนี้มักชอบแสดงตัว ชอบการอภิปรายร่วมกับกลุ่มมากกว่าการเฝ้าดูหรือสังเกต

จากการจำแนกรูปแบบการเรียนรู้ที่กล่าวมาสรุปได้ รูปแบบการเรียนรู้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระบบ คือ จำแนกตามแบบการคิด และจำแนกตามลักษณะของพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งตามแบบการคิดนั้นต้องอาศัยพื้นฐานของการรับรู้สิ่งต่างๆ ในสภาพแวดล้อมกระบวนการเรียนรู้ และการปรับตัวของบุคคล ส่วนการจำแนกตามพฤติกรรมของผู้เรียนมีผลมาจากกระบวนการคิด ความรู้สึก สภาพแวดล้อมในการเรียน และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มันเองที่ทำให้แต่ละคนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันโดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ยึด

รูปแบบการเรียนรู้ของ Grasha & Reichman (1975) แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนออกเป็น 6 แบบ สรุปได้ดังนี้

1. แบบอิสระ (Independent) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้คือ ชอบคิด และทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง แต่จะรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นๆ ในชั้นเรียน ผู้เรียนพวกนี้จะตั้งใจเรียนเนื้อหาที่ตนเองรู้สึกที่สำคัญ และมั่นใจในความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองเป็นอย่างมาก

2. แบบพึ่งพา (Dependent) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้คือ มีความอยากรู้ทางวิชาการน้อยมาก จะเรียนรู้เฉพาะที่ถูกกำหนดไว้ให้เรียน ผู้เรียนแบบนี้จะมองครู และเพื่อนร่วมชั้นเป็นแหล่งของโครงสร้างความรู้ และเป็นแหล่งสนับสนุนทางวิชาการ และเห็นครูเป็นที่พึ่งในเรื่องแนวทางการศึกษา และต้องการให้ครูบอกว่าจะทำอะไร

3. แบบร่วมมือ (Collaborative) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ เป็นคนที่มีความรู้สึกว่าเขาจะสามารถเรียนรู้ได้ดีด้วยการแสดงความคิดเห็น และร่วมกันใช้ความสามารถที่ทุกคนมีอยู่ นักเรียนพวกนี้จะพยายามร่วมมือกับครู และเพื่อนในกิจกรรมการเรียนการสอน ชอบที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยมีความเห็นว่าห้องเรียนเป็นที่ที่เหมาะสมสำหรับการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และเรียนรู้เนื้อหาวิชา

4. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidance) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ เป็นพวกที่ไม่สนใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนในชั้นเรียน ไม่ชอบที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับครู และเพื่อนไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีความคิดว่าการเรียนในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจ

5. แบบแข่งขัน (Competitive) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ เป็นพวกที่ชื่นชอบการเรียนรู้ด้วยการพยายามทำในสิ่งต่างๆ ให้ดีกว่าคนอื่นในชั้นเรียน มีความรู้สึกว่าจะต้องแข่งขันกับเพื่อนๆ ในชั้นเรียน เพื่อที่จะได้รับรางวัล เช่น คะแนนที่ดีกว่าหรือได้รับคำชมเชยจากครู และคิดว่าการเรียนในห้องเรียนจะต้องมีการแพ้หรือชนะ และเขาต้องเป็นผู้ชนะเสมอ

6. แบบมีส่วนร่วม (Participant) ลักษณะของผู้เรียนแบบนี้ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชาและชอบที่จะเรียนในชั้นเรียน มีความรับผิดชอบที่จะเรียนให้ได้มากที่สุดที่สุดในชั้นเรียน มีความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ในกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนแต่พวกเขาจะมีส่วนร่วมน้อยมากถ้ากิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร หรือไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในชั้นเรียน

4.5 การวัดแบบการเรียนรู้

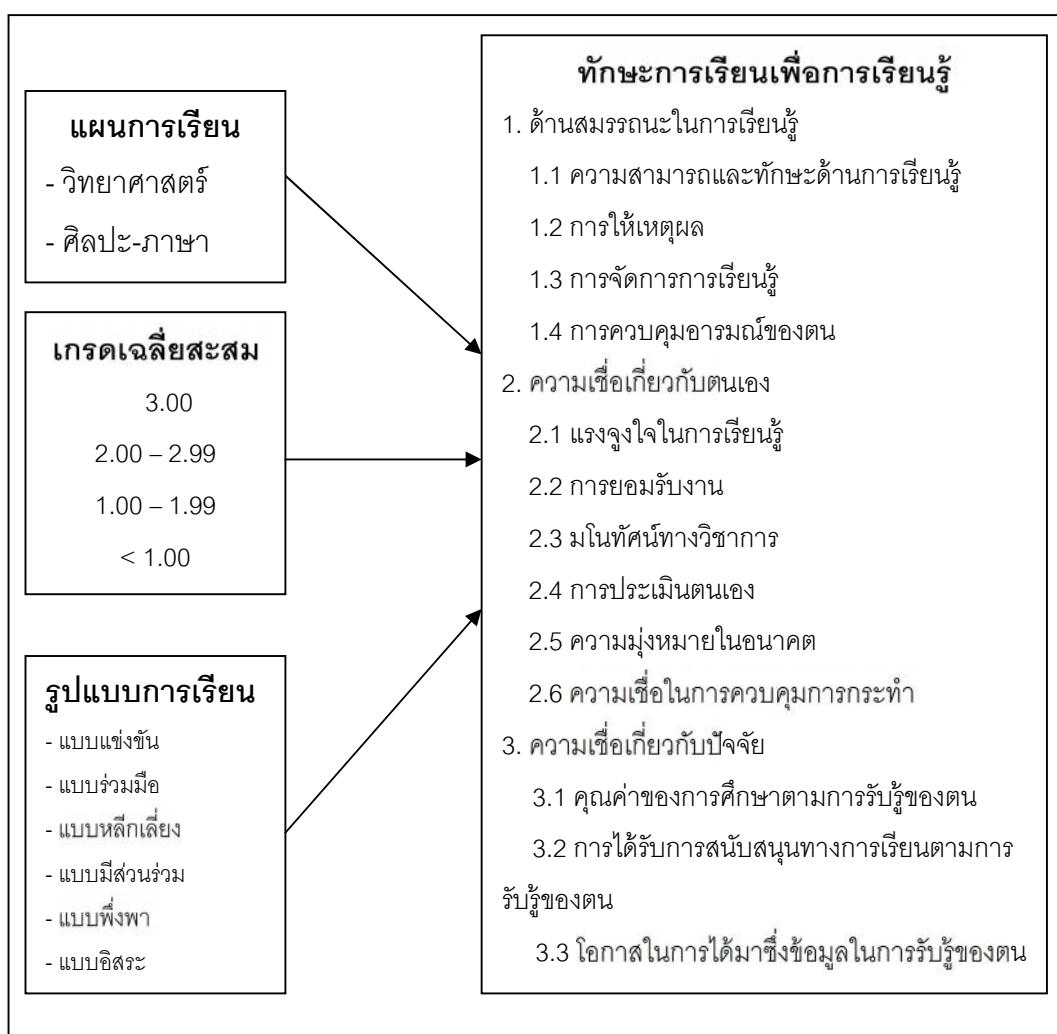
นักการศึกษาและนักจิตวิทยาจำนวนมากให้ความสนใจเกี่ยวกับการวัดแบบการเรียนรู้โดยทำการค้นคว้าและพัฒนาเครื่องมือต่างๆ ออกมามากมายในรูปของแบบสำรวจ ซึ่งเครื่องมือแต่ละ

ชนิดก็มีการศึกษาถึงองค์ประกอบของแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน แต่ก็อยู่ในขอบเขตและวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบใช้และสภาพการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบเรียน เช่น Grasha และ Reichman(1975, อ้างถึงในประภาวดี วชิรพุทธิ , 2548) ได้สร้างแบบสำรวจแบบการเรียนรู้โดยใช้ชื่อว่า GRSLS (Grasha – Reichman Student Learning Style Scales) ที่ออกแบบเพื่อทำให้ทราบถึงเจตคติและความรู้สึกที่มีต่อการเรียนโดยสังเกตจากพฤติกรรม ผู้เรียนแสดงออกในห้องเรียนและสภาพแวดล้อมห้องเรียน โดยแบ่งแบบการเรียนรู้ออกเป็น 6 แบบ คือ 1) แบบแข่งขัน(competitive style) 2) แบบร่วมมือ(collaborative style) 3) แบบหลีกเลี่ยง(avoidant style) 4) แบบมีส่วนร่วม(participant style) 5) แบบพึ่งพา(dependent style) และ 6) แบบอิสระ (independent style) โดยแบบสำรวจแบบการเรียนรู้ของ Grasha และ Reichman มีข้อความจำนวน 60 ข้อ แบ่งการวัดเป็นแบบการเรียนรู้ละ 10 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การวัดแบบการเรียนรู้เป็นการวัดวิธีการที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าวิจัยได้ปรับปรุงแบบสอบถามแบบการเรียนรู้มาจากแบบสอบถามแบบการเรียนรู้ของ คุนุญ สกุนตนา (2552) ที่สร้างขึ้นตามแนวคิดของ Grasha และ Reichmann (1975)

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยศึกษาสภาพปัจจุบัน วิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามแผนการเรียน เกรตเฉลี่ย และรูปแบบการเรียน โดยมีกรอบแนวคิดตามภาพที่ 2.7

ภาพที่ 2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) แบบ The explanatory sequential design โดยเริ่มต้นจากการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามแผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม และรูปแบบการเรียน 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
- 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำนวน 8,653 คน ใน 64 โรงเรียน โดยแบ่งเป็น โรงเรียนในจังหวัดลพบุรี 24 โรงเรียนในจังหวัดอ่างทอง 14 โรงเรียนในจังหวัดชัยนาท 14 โรงเรียนในจังหวัดสิงห์บุรี 12 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power โดยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 411 คน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการเลือกโรงเรียนที่ใช้ในการศึกษา โดยมีเกณฑ์ในการเลือก คือ โรงเรียนจะต้องมีนักเรียนทั้ง 2 แผนการเรียนในจำนวนที่เท่าๆ กัน และมีจำนวนเพียงพอต่อการเก็บข้อมูลคือมีกลุ่มตัวอย่างในแต่ละแผนการเรียนไม่น้อยกว่า 50 คน โดยผู้วิจัยเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษามาจังหวัดละ 1 โรงเรียน ด้วยเหตุผลจำเป็นที่ผู้วิจัยจะต้องเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ทำให้สามารถเก็บข้อมูลได้เพียงจังหวัดละ 1 โรงเรียน ผลการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

1. โรงเรียนสตรีอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 104 คน
2. โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 104 คน
3. โรงเรียนสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 103 คน
4. โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 100 คน

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มเลือกนักเรียนตามแผนการเรียน โดยการประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียน/รองผู้อำนวยการโรงเรียน รวมทั้งครูผู้สอนในโรงเรียนนั้น ให้ทำการสุ่มเลือกนักเรียนแต่ละแผนการเรียนจากทุกๆ ห้องของโรงเรียน ให้ได้ตามจำนวนที่ผู้วิจัยได้แจ้งให้ทราบ

การเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มคัดเลือกจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ใน 4 จังหวัด จังหวัดละ 1 โรงเรียน โดยคัดเลือกครูที่สอนวิชาในสายวิทยาศาสตร์ (คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์) และครูที่สอนวิชาในสายศิลป์-ภาษา (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา) ที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไป ประกอบกับได้รับรางวัลเชิดชูต่างๆ รวม 8 คน ในแต่ละโรงเรียน โดยรายชื่อครูที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มได้มาจากผู้อำนวยการโรงเรียน/รองผู้อำนวยการโรงเรียน เสนอชื่อว่าเป็นผู้มีความเหมาะสมในการเข้าร่วมการสนทนากลุ่มในหัวข้อนี้

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. **ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้** หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนในชีวิตประจำวันมาปรับใช้กับการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้เพื่อเรียนรู้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ 2) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง และ 3) ด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม โดยแต่ละองค์ประกอบมีลักษณะดังนี้

1.1 ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการเรียนรู้ 2) ด้านการให้เหตุผล 3) ด้านการจัดการการเรียนรู้ และ 4) ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง

1) ด้านการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบ คือ 1) ความเข้าใจทางภาษาและ 2) ความเข้าใจในความสัมพันธ์เชิงปริมาณ

1.1 ความเข้าใจทางภาษา หมายถึง ความเข้าใจข้อความที่เป็นลำดับขั้นตอนหรือกระบวนการ โดยการกำหนดจุดประสงค์ของข้อความ และให้นักเรียนวิเคราะห์กระบวนการที่เกิดขึ้น

1.2 ความเข้าใจในความสัมพันธ์เชิงปริมาณ หมายถึง ความเข้าใจความสัมพันธ์ของข้อความโดยใช้การวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์

2) ด้านการให้เหตุผล หมายถึง การให้เหตุผลของข้อความเชิงอุปนัยหรือเชิงนิรนัย

3) ด้านการจัดการการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนในการจัดการเรียนรู้ของตน

4) ด้านการควบคุมอารมณ์ของตน หมายถึง ความสามารถในการควบคุมสภาวะทางอารมณ์ของตนเองทั้งระยะสั้น และระยะยาวให้อยู่ในภาวะปกติในระหว่างการดำเนินกิจกรรมทางการเรียนรู้

1.2 ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง หมายถึง ความคิดเกี่ยวกับตนเองในสถานการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1) แรงจูงใจในการเรียนรู้ หมายถึง ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2) การยอมรับงาน หมายถึง การรับผิดชอบต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ความสนใจและทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ความเชื่อในการควบคุมการกระทำ หมายถึง ความเชื่อว่าตัวเองสามารถควบคุมพฤติกรรมให้เกิดผลทางบวกและหลีกเลี่ยงการกระทำให้เกิดผลทางลบต่อการเรียน

4) มโนทัศน์ทางวิชาการ หมายถึง แนวคิดทางวิชาการของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเอง

5) การประเมินตนเอง หมายถึง ความเข้าใจความสามารถที่มีอยู่ภายในตนเอง

6) ความมุ่งหมายในอนาคต หมายถึง การวางแผนล่วงหน้าสำหรับเป้าหมายในอนาคตของนักเรียน

1.3 ด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม หมายถึง ความเชื่อที่สนับสนุนและเป็นสื่อกลางระหว่างนักเรียนกับสังคมในด้านต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1) คุณค่าของการศึกษาตามการรับรู้ของตน หมายถึง การพิจารณาปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อคุณค่าของการศึกษาและกระบวนการทางสติปัญญา ซึ่งจะช่วยในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

2) การได้รับการสนับสนุนทางการเรียนตามการรับรู้ของตน หมายถึง บริบทที่แตกต่างกันทั้ง ในด้านครอบครัวและโรงเรียนส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

3) โอกาสในการได้มาซึ่งข้อมูลในการรับรู้ของตน หมายถึง ความสามารถที่แตกต่างกันของนักเรียนในการแสวงหาข้อมูลที่ใช้ในการเรียนรู้ โครงสร้างของเครื่องมือวัดทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 โครงสร้างเครื่องมือวัดทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

	ตัวแปรด้านที่ศึกษา	ข้อคำถาม	
		ข้อคำถามที่	รวม
ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้	1.ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ (แบบทดสอบ)	1-22	22
	2.ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง(แบบสอบถาม)	1-27	27
	3.ด้านความเชื่อเกี่ยวกับบริบท (แบบสอบถาม)	28-41	14
		รวม	63

เนื่องจากคะแนนแต่ละด้านมีความแตกต่างกัน ผู้จัดทำแปลงคะแนนดิบในแต่ละด้านให้เป็นคะแนนในลักษณะของค่าร้อยละ ที่มีคะแนนเต็มเท่ากับ 100 คะแนนเพื่อให้แปลงข้อมูลได้ง่าย โดยมีสูตรที่ใช้ในการแปลงจากคะแนนดิบให้เป็นคะแนนในค่าร้อยละ คือ $X \times \frac{100}{Y} = Z$

X	หมายถึง	คะแนนดิบที่ได้ของด้านนั้นๆ
Y	หมายถึง	คะแนนเต็มของด้านนั้นๆ
Z	หมายถึง	คะแนนร้อยละที่ได้

เกณฑ์ในการแปลความหมายทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

คะแนน	ระดับความสามารถในการเรียนรู้
85.00 – 100.00	มากที่สุด
70.00 – 84.00	มาก

55.00 – 69.00	ปานกลาง
40.00 – 54.00	น้อย
ต่ำกว่า 40.00	น้อยที่สุด

2. รูปแบบการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการคิดและวิธีการแก้ปัญหา ที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน และใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน โดยผู้เรียนแต่ละคนจะมีแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป การศึกษาครั้งนี้แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนออกเป็น 6 แบบ คือ 1) การเรียนแบบแข่งขัน 2) การเรียนแบบร่วมมือ 3) การเรียนแบบหลีกเลี่ยง 4) การเรียนแบบมีส่วนร่วม 5) การเรียนแบบพึ่งพา และ 6) การเรียนแบบอิสระ วัดได้จากแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อโดยแบ่งเป็นการวัดแบบการเรียนรู้ทั้ง 6 แบบ แบบละ 10 ข้อ โดยแบบการเรียนรู้แต่ละประเภทมีรายละเอียดดังนี้

1. การเรียนแบบแข่งขัน นักเรียนที่มีการเรียนแบบแข่งขันจะมีความพยายามกระทำสิ่งต่างๆ ให้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน มีความรู้สึกที่ตนเองต้องแข่งขันกับเพื่อน เพื่อที่จะได้คะแนนที่ดีหรือได้รับคำชมเชยจากผู้สอนมากกว่าเพื่อนคนอื่น วัดโดยใช้แบบสอบถามแบบการเรียนรู้ของนักเรียนในข้อที่ 5 11 17 23 29 35 41 47 53 และ 59

2. การเรียนแบบร่วมมือ นักเรียนที่มีการเรียนแบบร่วมมือจะมีพฤติกรรมในการเรียนรู้ได้ดีที่สุดถ้ามีการร่วมกันแสดงความคิดเห็น และร่วมกันใช้ความสามารถที่ทุกคนมีอยู่ พยายามร่วมมือกับผู้สอนและเพื่อนในกิจกรรมการเรียนการสอน ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยมีความเห็นในห้องเรียน เหมาะสำหรับการสร้างปฏิสัมพันธ์ วัดโดยใช้แบบสอบถามแบบการเรียนรู้ของนักเรียนในข้อที่ 3 9 15 21 27 33 39 45 51 และ 57

3. การเรียนแบบหลีกเลี่ยง นักเรียนที่มีการเรียนแบบหลีกเลี่ยงจะมีพฤติกรรมไม่สนใจในเนื้อหาที่เรียน ไม่ชอบที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับเพื่อนและผู้สอน ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน คิดว่าการเรียนเป็นสิ่งที่ไม่น่าสนใจ วัดโดยใช้แบบสอบถามแบบการเรียนรู้ของนักเรียนในข้อที่ 2 8 14 20 26 32 38 44 50 และ 56

4. การเรียนแบบมีส่วนร่วม นักเรียนที่มีการเรียนแบบมีส่วนร่วมจะชอบเรียนในชั้นเรียน และมีความรู้สึกว่าจะต้องมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในกิจกรรมการเรียนการสอน แต่จะมีส่วนร่วมน้อยมากถ้ากิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือเป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอน วัดโดยใช้แบบสอบถามแบบการเรียนรู้ของนักเรียนในข้อที่ 6 12 18 24 30 36 42 48 54 และ

5. การเรียนแบบฟังพา นักเรียนที่มีการเรียนแบบฟังพาจะมีพฤติกรรมอยากรู้ อยากเห็น ทางวิชาการน้อยมาก และจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่กำหนดไว้ให้เรียนเท่านั้น ผู้เรียนประเภทนี้มอง ผู้สอนและเพื่อนเป็นแหล่งความรู้ และแหล่งที่จะช่วยเหลือตนเองได้ วัดโดยใช้แบบสอบถามแบบ การเรียนของนักเรียนในข้อที่ 4 10 16 22 28 34 40 46 52 และ 58

6) การเรียนแบบอิสระ นักเรียนที่มีการเรียนแบบอิสระจะมีพฤติกรรมชอบคิดด้วยตนเอง ชอบทำงานด้วยความคิดเห็นของตนเอง แต่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นในชั้นเรียน ผู้เรียน กลุ่มนี้จะตั้งใจเรียนวิชาที่ตนเองคิดว่าสำคัญและมีความมั่นใจในความสามารถของตนเองมากวัด โดยใช้แบบสอบถามแบบการเรียนของนักเรียนในข้อที่ 1 7 13 19 25 31 37 43 49 และ 55 โครงสร้างของแบบสอบถามแบบการเรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 โครงสร้างของแบบสอบถามแบบการเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา	ข้อคำถาม	
	ข้อที่	รวม
1.แบบแข่งขัน	5 11 17 23 29 35 41 47 53 และ 59	10
2.แบบร่วมมือ	3 9 15 21 27 33 39 45 51 และ 57	10
3.แบบหลีกเลี่ยง	2 8 14 20 26 32 38 44 50 และ 56	10
4.แบบมีส่วนร่วม	6 12 18 24 30 36 42 48 54 และ 60	10
5.แบบฟังพา	4 10 16 22 28 34 40 46 52 และ 58	10
6.แบบอิสระ	1 7 13 19 25 31 37 43 49 และ 55	10
	รวม	60

แบบสอบถามรูปแบบการเรียนของนักเรียน เป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ คือ
 ระดับ 1 หมายถึง พฤติกรรมนี้ไม่เคยเกิดขึ้นเลยหรือในระดับน้อยที่สุด
 ระดับ 2 หมายถึง พฤติกรรมนี้เกิดขึ้นนานๆ ครั้งหรือในระดับน้อย
 ระดับ 3 หมายถึง พฤติกรรมนี้เกิดขึ้นเป็นบางครั้งหรือในระดับปานกลาง
 ระดับ 4 หมายถึง พฤติกรรมนี้เกิดขึ้นบ่อยครั้งหรือในระดับมาก
 ระดับ 5 หมายถึง พฤติกรรมนี้เกิดขึ้นเป็นประจำเสมอหรือในระดับมากที่สุด

เกณฑ์ในการให้คะแนนแบบสอบถามรูปแบบการเรียน

ระดับ 1 ให้ค่าคะแนน 1 คะแนน

ระดับ 2 ให้ค่าคะแนน 2 คะแนน

ระดับ 3 ให้ค่าคะแนน 3 คะแนน

ระดับ 4 ให้ค่าคะแนน 4 คะแนน

ระดับ 5 ให้ค่าคะแนน 5 คะแนน

การแปลความหมายของรูปแบบการเรียน พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของแต่ละรูปแบบการเรียน นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของรูปแบบการเรียนประเภทใดสูงสุด จัดว่านักเรียนมีแบบการเรียนนั้นเป็นลักษณะเด่น โดยจะจัดว่านักเรียนมีรูปแบบการเรียนแบบไหนเป็นลักษณะเด่นนั้นนักเรียนจะต้องมีคะแนนในรูปแบบเด่นนั้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนในรูปแบบที่สูงที่สุด ซึ่งเท่ากับ 40 คะแนน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวัดทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้และรูปแบบการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามและแบบทดสอบด้านทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ โดยในการวัดด้านสมรรถนะในการเรียนรู้มีรูปแบบเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก และในการวัดด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง และด้านความเชื่อเกี่ยวกับบริบทมีรูปแบบเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 อันดับ โดยมีแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) แบ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม รูปแบบการเรียน

ตอนที่ 2 แบบทดสอบทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ Hautamäki et al. (2002) โดยแบ่งองค์ประกอบของทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ออกเป็น 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ด้านการเรียนรู้ 2) ด้านให้เหตุผล 3) ด้านการจัดการการเรียนรู้ และ 4) ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเองโดยแบบทดสอบทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ มีรูปแบบเป็นปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 22 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง และด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ Hautamäki et al. (2002) โดยแบ่งองค์ประกอบของทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) แรงจูงใจในการเรียนรู้ 2) การยอมรับงาน 3) มโนทัศน์ทางการศึกษา 4) การประเมินตนเอง 5) ความมุ่งหมายในอนาคต และ 6) ความเชื่อในการควบคุมการกระทำของตนเอง และองค์ประกอบด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) คุณค่าของการศึกษาตามการรับรู้ของผู้เรียน 2) การได้รับการสนับสนุนทางการเรียนตามการรับรู้ของตนเอง และ 3) โอกาสในการได้มาซึ่งข้อมูลในการรับรู้ของตน จำนวน 41 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสำรวจรูปแบบการเรียน ใช้แบบสำรวจรูปแบบการเรียนตามแนวคิดของ Grasha และ Riechman ที่พัฒนาขึ้นโดยคูบุญ สกุนตนาศ (2552) โดยรูปแบบการเรียนหมายถึง วิธีการคิดและวิธีการแก้ปัญหา ที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้ทั้ง ในและนอกห้องเรียน และใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน โดยผู้เรียนแต่ละคนจะมีแบบการเรียนที่แตกต่างกันออกไป การศึกษาครั้งนี้แบ่งรูปแบบการเรียนของผู้เรียนออกเป็น 6 แบบ คือ 1) การเรียนแบบแข่งขัน 2) การเรียนแบบร่วมมือ 3) การเรียนแบบหลีกเลี่ยง 4) การเรียนแบบมีส่วนร่วม 5) การเรียนแบบพึ่งพา และ 6) การเรียนแบบอิสระ วัดได้จากแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อโดยแบ่งเป็นการวัดแบบการเรียนทั้ง 6 แบบ แบบละ 10 ข้อ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบทดสอบทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ศึกษาทบทวนทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้เพื่อกำหนดนิยามและขอบเขตของเนื้อหา หากความรู้ของทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามและขอบเขตของทักษะการเรียนเื่อการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

ขั้นที่ 3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของภาษาจากนั้น นำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม

ขั้นที่ 4 นำแบบทดสอบที่แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมตามโครงสร้างของเนื้อหา ความเหมาะสมเกี่ยวกับปริมาณข้อคำถาม ความตรงเชิงเนื้อหาโดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเป้าหมาย (Item Objective congruence : IOC)

ขั้นที่ 5 คัดเลือกแบบทดสอบที่มีความตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ .5 ขึ้นไป จนได้แบบทดสอบทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ จำนวน 22 ข้อ

ขั้นที่ 6 นำแบบทดสอบทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบความยากของแบบทดสอบ (item difficulty : p) อำนาจจำแนกของแบบทดสอบ (item discrimination : r) และความเที่ยงของแบบทดสอบ โดยความเที่ยงของแบบทดสอบใช้สูตรคูเดอริชาร์ด 20 (Kuder-Richardson : KR 20) ผลการตรวจสอบค่าความยากและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบพบว่าแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้มีค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.25-0.65 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.32-0.80 และค่าความเที่ยงทั้งฉบับโดยใช้สูตรคูเดอริชาร์ด 20 มีค่า .759

ขั้นที่ 7 นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

แบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ และทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ศึกษาทบทวนทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ โดยพิจารณาในด้าน ความหมาย องค์ประกอบ และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงรูปแบบการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้เพื่อนำมาสร้างเป็นนิยาม

ขั้นที่ 2 สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามที่สร้างขึ้น ดังนี้

1) แบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแบบการเรียนรู้ซึ่งคู่บุญ สกุนตนาค (2552) พัฒนาขึ้น ตามแนวคิดของ Grasha และ Riechman ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ มาปรับปรุงภาษาในแต่ละข้อคำถาม ให้เหมาะสมกับนิยามที่สร้างขึ้น

2) แบบสอบถามทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ แบบสอบถามทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแนวคิดของของ Hautamäki et al. (2002) ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 อันดับ จำนวน 41 ข้อ

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของภาษาจากนั้น นำข้อเสนอนี้มาปรับปรุงแก้ไขขึ้น

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามข้อเสนอนี้ของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมตามโครงสร้างของเนื้อหา ความเหมาะสมเกี่ยวกับปริมาณข้อคำถาม ความตรงเชิงเนื้อหาโดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเป้าหมาย (Item Objective congruence : IOC)

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ โดยใช้การประมาณค่าความเที่ยงตามสูตรของ Cronbach's Alpha ได้ผลการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือนี้วิจัยมือทั้งฉบับมีค่า .9175 และแบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้มีค่าความเที่ยง ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดยใช้การประมาณค่าความเที่ยงแบบ สอดคล้องภายในตามสูตรของ Cronbach's alpha (n = 40)

ชุดแบบสอบถาม	ชุดคำถาม	จำนวนคำถาม	ค่าความเที่ยง
รูปแบบการเรียนรู้	แบบแข่งขัน	10	.7230
	แบบร่วมมือ	10	.7102
	แบบหลีกเลี่ยง	10	.7077
	แบบมีส่วนร่วม	10	.7443
	แบบพึ่งพา	10	.7002
	แบบอิสระ	10	.7868
ทักษะการเรียนรู้	ด้านสมรรถนะการเรียนรู้	22	.7434
	ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง	27	.8702
	ด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม	14	.8986

ขั้นที่ 6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข ไปดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิธีการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus group study) เป็นระเบียบวิธีวิจัย เพื่อบรรยายถึงกลวิธีและวิธีการในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากการสนทนากลุ่มเป็นวิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่นำมาใช้ในการศึกษาถึงพฤติกรรมและลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เหมาะสมในการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ การศึกษาเชิงคุณภาพแบบการสนทนากลุ่มจึงมีความเหมาะสม ซึ่ง Morgan และ Kruger (1993) กล่าวว่า การสนทนากลุ่มเป็นการค้นหาอย่างสมบูรณ์แบบในด้านพฤติกรรม และแรงจูงใจ ซึ่งเป็นผลโดยตรงมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มตามรูปแบบการสนทนากลุ่มสามารถช่วยเพิ่มพลัง เพิ่มความมั่นใจในตนเองให้มากขึ้น ซึ่งทำให้เกิด แนวความคิดใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อนขึ้น ในกลุ่มการสนทนาและการสนทนากลุ่มยังมีจุดเด่นในการนำไปใช้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ หรือประสบการณ์ที่มีจำนวนมาก โดยการสนทนากลุ่มจะช่วยให้สามารถเก็บข้อมูลจำนวนมากได้ในคราวเดียว ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจประเด็นที่จะศึกษาในเรื่องกลวิธีและวิธีการในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนั้นในการเก็บข้อมูล จึงจำเป็นที่

จะได้รับข้อมูลจากครู อาจารย์ ที่สอนในแผนการเรียน วิทยาศาสตร์และศิลป์-ภาษา ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ซึ่งมีวิธีการสอนที่หลากหลาย ตลอดจนมีผลงานและรางวัลเชิดชูเกียรติต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังลำดับหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม
- 2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.3.1 วิธีการเก็บข้อมูล
 - 2.3.2 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล
 - 2.3.3 การพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม
- 2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.4.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.4.2 ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

2.1 การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้วิจัยคัดเลือกครู อาจารย์ ที่สอนในแผนการเรียน วิทยาศาสตร์และศิลป์-ภาษา ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ซึ่งมีวิธีการสอนที่หลากหลาย ตลอดจนมีผลงานและรางวัลเชิดชูเกียรติต่างๆ อย่างเหมาะสม ที่สอนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ผล ดังตารางที่ 3.4 ดังนี้

ตารางที่ 3.4 กลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ตัวอย่าง	โรงเรียน	กลุ่มสาระฯ	วิทยฐานะ	รางวัล/ผลงาน
FG 1.1	แสวงหา	คณิตศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	ครูสอนดีเด่น
FG 1.2	แสวงหา	วิทยาศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	หนึ่งแสนครูดี
FG 1.3	แสวงหา	วิทยาศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	หนึ่งแสนครูดี
FG 1.4	แสวงหา	คณิตศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	ครูสอนดี
FG 1.5	แสวงหา	ภาษาไทย	ชำนาญการพิเศษ	รางวัลพระทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ด้านครูสอนภาษาไทย
FG 1.6	แสวงหา	ภาษาต่างประเทศ	ชำนาญการพิเศษ	หนึ่งแสนครูดี

ตารางที่ 3.4 กลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (ต่อ)

ตัวอย่าง	โรงเรียน	กลุ่มสาระฯ	วิทยฐานะ	รางวัล/ผลงาน
FG 1.7	แสวงหา	ภาษาอังกฤษ	ชำนาญการพิเศษ	หนึ่งแสนครูดี
FG 1.8	แสวงหา	สังคมศึกษา	ชำนาญการพิเศษ	ครูดีในดวงใจ
FG 2.1	สิงห์บุรี	วิทยาศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	หนึ่งแสนครูดี
FG 2.2	สิงห์บุรี	วิทยาศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	หนึ่งแสนครูดี
FG 2.3	สิงห์บุรี	คณิตศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	ครูสอนดี
FG 2.4	สิงห์บุรี	คณิตศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	ครูสอนดีเด่น
FG 2.5	สิงห์บุรี	ภาษาต่างประเทศ	ชำนาญการพิเศษ	หนึ่งแสนครูดี
FG 2.6	สิงห์บุรี	ภาษาต่างประเทศ	ชำนาญการพิเศษ	หนึ่งแสนครูดี
FG 2.7	สิงห์บุรี	สังคมศึกษา	ชำนาญการพิเศษ	ครูสอนดีเด่น
FG 2.8	สิงห์บุรี	ภาษาไทย	ชำนาญการพิเศษ	ครูสอนดี
FG 3.1	ชัยนาทพิทยาคม	คณิตศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	หนึ่งแสนครูดี
FG 3.2	ชัยนาทพิทยาคม	วิทยาศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	หนึ่งแสนครูดี
FG 3.3	ชัยนาทพิทยาคม	วิทยาศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	ครูสอนดี
FG 3.4	ชัยนาทพิทยาคม	คณิตศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	ครูสอนดี
FG 3.5	ชัยนาทพิทยาคม	ภาษาไทย	ชำนาญการพิเศษ	หนึ่งแสนครูดี
FG 3.6	ชัยนาทพิทยาคม	ภาษาต่างประเทศ	ชำนาญการพิเศษ	ครูสอนดี
FG 3.7	ชัยนาทพิทยาคม	ภาษาไทย	ชำนาญการพิเศษ	หนึ่งแสนครูดี
FG 3.8	ชัยนาทพิทยาคม	ภาษาต่างประเทศ	ชำนาญการพิเศษ	ครูดีในดวงใจ
FG 4.1	พิบูลวิทยาลัย	คณิตศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	ครูสอนดี
FG 4.2	พิบูลวิทยาลัย	วิทยาศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	ครูสอนดีเด่น
FG 4.3	พิบูลวิทยาลัย	วิทยาศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	ครูดีในดวงใจ
FG 4.4	พิบูลวิทยาลัย	วิทยาศาสตร์	ชำนาญการพิเศษ	หนึ่งแสนครูดี
FG 4.5	พิบูลวิทยาลัย	ภาษาต่างประเทศ	ชำนาญการพิเศษ	ครูสอนดี
FG 4.6	พิบูลวิทยาลัย	ภาษาไทย	ชำนาญการพิเศษ	หนึ่งแสนครูดี
FG 4.7	พิบูลวิทยาลัย	สังคมศึกษา	ชำนาญการพิเศษ	หนึ่งแสนครูดี

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวผู้วิจัย แนวทางการสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง เทปบันทึกเสียง และแบบบันทึกต่างๆ ดังนี้

1. ตัวผู้วิจัย ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ตัวผู้วิจัยถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นเครื่องมือในการวิจัย และเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) โดยผู้วิจัยมี การเตรียมความรู้ด้านเนื้อหาสาระและแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และได้มีการศึกษาดูด้วยตนเองจากการอ่านเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแนวทางการสนทนากลุ่มที่สามารถหาคำตอบที่เป็นทัศนคติ ความคิดหรือความต้องการ และได้เนื้อหาครอบคลุม

2. ผู้ช่วยวิจัย ประกอบไปด้วย

2.1 ผู้บันทึกการสนทนา (Note taker) ซึ่งมีหน้าที่ในการจดบันทึกการสนทนากลุ่มอย่างคร่าวๆ โดยบันทึกประโยคแรกๆ ที่ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มพูดทุกคนตามลำดับ เพื่อสะดวกในถอดเทปและการวิเคราะห์ข้อมูล และบันทึกพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมการสนทนา รวมทั้งบรรยากาศในการสนทนากลุ่ม แวดวง ท่าทาง หรือการตอบโดยการพยักหน้า การส่ายหน้า และสีหน้า และสิ่งสำคัญที่ผู้จดบันทึกต้องทำก็คือเมื่อการสนทนาจะเริ่มการสนทนา จะต้องเขียนผังการนั่งสนทนากลุ่มให้ผู้ดำเนินการสนทนาด้วย เพราะจะช่วยให้บันทึกง่ายขึ้น

2.2 ผู้ดูแลความเรียบร้อยทั่วไป (Provider) ซึ่งทำหน้าที่ในการช่วยอำนวยความสะดวกทั่วไป ในขณะที่ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม เช่น จัดเตรียมสถานที่ ดูแลเครื่องบันทึกเสียง ดูแลจัดเตรียมอาหารว่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนแสวงหาวิทยาคม จังหวัดอ่างทอง จำนวน 3 คน โดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การขั้นตอนดำเนินการวิจัย ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม และหน้าที่ของผู้ช่วยวิจัยก่อนเริ่มการสนทนากลุ่ม

3. เครื่องบันทึกเสียง เป็นอุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขณะทำการสัมภาษณ์ทุกครั้ง โดยผู้วิจัย จัดหาเอง และมีความพร้อมในการใช้งาน

4. แบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม และแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลใช้สำหรับบันทึกข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ชื่อ นาม-สกุล เพศ อายุ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และวิทยฐานะของครูที่ร่วมการสนทนากลุ่ม

5. แนวทางการสนทนากลุ่ม (Guideline) เกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยทำการสร้างแนวทางการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยทำการทบทวนข้อมูลทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้ทำการสำรวจมาในการทำวิจัยปริมาณ และทำการสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญ น่าสนใจ เพื่อนำไปสร้างข้อคำถาม และแนวคำถามเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ โดยผู้วิจัยใช้ลักษณะและประเภทของคำถาม ตามรูปแบบการจำแนก

ประเภทคำถามของ Krueger และ Casey (2000) โดยแบ่งชนิดของคำถามออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

5.1 คำถามเปิดการสนทนา เป็นคำถามง่ายๆ ทัวไปที่ช่วยให้ผู้เข้าร่วมการสนทนา ได้พูดคุยกัน เช่น ให้ครูทุกท่านได้ช่วยกันวิเคราะห์หรือแสดงมุมมองเกี่ยวกับผลของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น

5.2 คำถามเกริ่น เป็นคำถามแนะนำหัวข้อสนทนา เพื่อโยงความคิดของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเข้ากับหัวข้อการสนทนา เช่น คุณคิดว่าการศึกษาที่นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ต่างกันนั้น มีสาเหตุมาจากอะไรมากที่สุด

5.3 คำถามเข้าสู่ประเด็น เป็นการสนทนาเข้าสู่ประเด็นหลักที่สนใจศึกษาเช่น การพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้นั้นจะพัฒนาได้อย่างไร

5.4 คำถามหลัก เป็นคำถามที่ใช้ในการศึกษาและมีการใช้คำถามเจาะลึกกว่าคำถามเดิม เช่น เพราะเหตุใดวิธีการเหล่านั้นจะสามารถส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ได้อย่างไร

5.5 คำถามจบการสนทนา เป็นคำถามที่ช่วยในการปิดการอภิปราย และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมการสนทนาแสดงความคิดเห็นอีกครั้ง เช่น จากการสนทนา ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้สนทนาในรายละเอียดที่ได้มาอย่างไร

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ลักษณะ คือ

1. การสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม (Focus group study) ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มเป็นวิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีการใช้เทปบันทึกเสียงระหว่างการสนทนากลุ่ม ก่อนการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยแจ้งสิทธิในฐานะผู้เข้าร่วมการวิจัยก่อนเริ่มการสนทนากลุ่ม นำเทปบันทึกการสนทนากลุ่มนำไปถอดเทปแบบคำต่อคำ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. การบันทึกภาคสนาม

การบันทึกภาคสนาม ประกอบไปด้วย 2 ส่วน การบันทึกภาคสนามโดยผู้วิจัยเอง ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มจะทำการบันทึกภาคสนามเมื่อการสนทนากลุ่มเสร็จสิ้น เป็นการบันทึกภาคสนามโดยผู้บันทึกการสนทนาซึ่งจะทำการบันทึกร่วมไปกับการบันทึกการสนทนากลุ่มโดยย่อ และนำข้อมูลจากการบันทึกภาคสนามไปประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลการวิจัย

2.3.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม 4 ครั้ง โดยจัดสนทนากลุ่ม 1 ครั้ง ในแต่ละจังหวัด โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยทำเรื่องขออนุญาตเก็บข้อมูลไปยังโรงเรียนที่ได้ทำการติดต่อไว้ทั้ง 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนแสวงหาวิทยาคม โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม โรงเรียนสิงห์บุรี และโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

2. ผู้วิจัยได้เข้าพบผู้อำนวยการโรงเรียน/รองผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัย และอธิบายให้ทราบถึง หัวข้อการวิจัย วัตถุประสงค์ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม และขอความร่วมมือในการช่วยเสนอชื่อครูผู้สอนที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด

3. ผู้อำนวยการโรงเรียน/รองผู้อำนวยการโรงเรียน พิจารณาเสนอชื่อครูผู้สอนที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์เพื่อเข้าร่วมการสนทนาฯ รวมทั้งเป็นผู้แนะนำให้ผู้วิจัยรู้จักครูผู้สอนที่ได้รับการเสนอชื่อ

4. หลังจากผู้วิจัยได้รับอนุญาตในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงเริ่มทำการเก็บข้อมูล

5. การจัดการสนทนากลุ่มจะจัดในวันที่ทางโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีความสะดวกในการให้เวลาต่อการสนทนากลุ่ม โดยการสนทนากลุ่มแต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 90 นาที

6. ผู้วิจัยนัดหมายวันเวลาในการทำการสนทนากลุ่ม โดยจะนัดที่สถานที่ที่แต่ละโรงเรียนจัดให้ซึ่งเป็นห้องประชุมขนาดเล็กของแต่ละโรงเรียน

การสนทนากลุ่ม ในการสนทนากลุ่มครั้งแรกพบว่า การสนทนากลุ่มมีความไม่ราบรื่น ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มบางรายมีบทบาทมาก บางรายมีบทบาทน้อย บางรายไม่ให้ความสนใจในการสนทนา ทำให้การสนทนากลุ่มไม่ทั่วถึง ซึ่งอาจเกิดจากการขาดประสบการณ์ของผู้วิจัยในการทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มแรก Kruger และ Casey(2000) กล่าวว่า ถ้าผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มที่ 1 ไม่ดี ให้นำข้อคำถามกลับไปทบทวนอีกครั้งก่อนนำมาใช้ในการสนทนากลุ่มที่ 2 และก่อนการจบการสนทนากลุ่มที่ 1 ให้ผู้ร่วมสนทนาช่วยบอกเกี่ยวกับคำถาม ว่าทำให้เกิดความสับสนหรือไม่ เข้าใจยากหรือไม่ การดำเนินการสนทนาเป็นอย่างไร ซึ่งหลังจากการสนทนากลุ่มครั้งที่ 1 เสร็จสิ้นผู้วิจัยปรับปรุงวิธีการดำเนินการสนทนากลุ่มโดยการฝึกซ้อมการดำเนินการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเพื่อน และนำข้อมูลจากการถอดเทปมาปรับปรุงแนวทางในการสนทนากลุ่มต่อไปจำนวนกลุ่มในการสนทนาในครั้งนี้ ทั้งนี้ Krueger และ Casey(2000) กล่าวว่า การจัดกลุ่มสนทนาโดยทั่วไปอาจจัด 3-4 กลุ่มต่อหนึ่งประเภทของผู้เข้าร่วม

การสนทนา โดยที่สำคัณที่สุดคือการคำนึงถึงความอึดตัวของข้อมูล ซึ่งความอึดตัวของข้อมูล หมายถึงการที่ได้รับข้อมูลหรือความคิดเห็นอย่างเพียงพอ และไม่ได้รับข้อมูลใหม่ๆ เพิ่มเติมขึ้นมา อีกเหตุผลที่จัดกลุ่มสนทนาเพียง 3-4 กลุ่ม เนื่องจากการเลือกจัดกลุ่มสนทนาที่มีความหลากหลาย และจัดให้มีจำนวนกลุ่มสนทนาเพียงพอที่จะได้รับข้อมูลที่หลากหลายครบถ้วน อีกทั้งในการวิเคราะห์ข้อมูลในการสนทนาดังกล่าว สามารถทำการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างกลุ่มได้ และหากไม่สามารถเปรียบเทียบหรือหาความแตกต่างได้ในการสนทนาดังกล่าวของผู้เข้าร่วมการสนทนา ให้จัดกลุ่มใหม่โดยแยกกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนาให้แต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันในประเด็นที่ต้องการศึกษา

2.3.2 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม แล้วเสร็จสิ้นในเดือนกันยายน รวมระยะเวลาประมาณ 3 เดือน รวมจำนวนการจัดกลุ่มสนทนาทั้งสิ้น 4 กลุ่ม จำนวนครูผู้สอนทั้งสิ้น 31 คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3.5 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

โรงเรียน	วันที่ทำการสนทนาดังกล่าว	จำนวนผู้เข้าร่วม
แสงหาวิทยาลัย	ศุกร์ที่ 19 กรกฎาคม 2556	8 (ครูวิทยาศาสตร์ 4 ครูศิลป์-ภาษา 4)
สิงห์บุรี	อังคารที่ 6 สิงหาคม 2556	8 (ครูวิทยาศาสตร์ 4 ครูศิลป์-ภาษา 4)
ชัยนาทพิทยาคม	จันทร์ที่ 19 สิงหาคม 2556	8 (ครูวิทยาศาสตร์ 4 ครูศิลป์-ภาษา 4)
พิบูลวิทยาลัย	จันทร์ที่ 9 กันยายน 2556	7 (ครูวิทยาศาสตร์ 4 ครูศิลป์-ภาษา 3)

2.3.3 การพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมการสนทนาดังกล่าว

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลหลังจากได้รับอนุมัติ จากคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้เข้าพบผู้อำนวยการโรงเรียน/รองผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย โรงเรียนสิงห์บุรี และโรงเรียนแสงหาวิทยาลัย ตามลำดับ เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทำวิจัย และขอความร่วมมือในค้นหาผู้เข้าร่วมการสนทนาดังกล่าวที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยการเสนอชื่อจากผู้อำนวยการโรงเรียน/รองผู้อำนวยการโรงเรียน โดยหลังจากได้รับรายชื่อ ผู้วิจัยเข้าพบครูผู้สอนทุกคนที่ได้รับเสนอรายชื่อ โดยการเรียกประชุมของผู้บริหารโรงเรียน/รองผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการวิจัย และตรวจสอบคุณสมบัติของครูผู้สอน เมื่อครูผู้สอนยินดีให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมการวิจัยและมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ ผู้วิจัยจึงนัดหมายครูผู้สอนในที่ประชุมเพื่อเข้าร่วมการ

สนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย การดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด บอกให้ทราบถึงเรื่องที่สนทนากลุ่ม การขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนากลุ่ม ระยะเวลาในการสนทนากลุ่มแต่ละครั้ง การรักษาความลับโดยการทำลายเทปเมื่อสิ้นสุดการวิจัย การปกปิดชื่อและสถานที่ของผู้ให้ข้อมูล การนำข้อมูลไปอภิปรายเผยแพร่ในลักษณะภาพรวม และเฉพาะการนำเสนอทางวิชาการเท่านั้น ขณะสนทนากลุ่ม ผู้ร่วมสนทนากลุ่มสามารถไม่ตอบคำถามใดๆ ที่รู้สึกไม่สะดวกใจ หรือยุติการให้ความร่วมมือในการวิจัยได้ตลอดเวลา ผู้วิจัยอธิบายข้อมูลและเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยมีการเห็นยินยอมเข้าร่วมการวิจัยโดยเก็บใบยินยอมและข้อมูลต่างๆ ไว้อย่างปลอดภัย ซึ่งผู้วิจัยมีการพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มก่อนการสนทนากลุ่มทุกครั้ง

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus group study) เป็นระเบียบวิธีวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำเทปบันทึกการสนทนากลุ่ม และบันทึกภาคสนาม นำมาถอดข้อความเป็นคำต่อคำ (Verbatim) ออกมาเป็นบทสนทนาที่เป็นตัวอักษร (Transcript) และใส่หมายเลขไว้ทุกบรรทัด เพื่อใช้อ้างอิงในการสนทนากลุ่ม ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเหล่านั้นอีกครั้ง โดยการฟังเทปบันทึกการสนทนา ร่วมกับการอ่านบทสนทนาที่ถอดออกมาเป็นคำต่อคำ

2. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 2.1 อ่านบทสนทนาบรรทัดต่อบรรทัดซ้ำๆ เพื่อให้เกิดความคิด ความเข้าใจรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการตามวัตถุประสงค์การวิจัย พยายามจับประเด็นคำสนทนาให้เป็นหมวดหมู่ และดึงประโยค หรือข้อความสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสนับสนุน อุปสรรคและกลวิธีในการส่งเสริมการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ โดยการขีดเส้นใต้ และเขียนแยกข้อความสำคัญนั้นไว้ นำข้อความหรือประโยคสำคัญที่ทำการแยกไว้ มากำหนดความหมายในแต่ละข้อความประโยค เพื่อใช้ในการจัดหมวดหมู่ของข้อความ

- 2.2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการถอดรหัสข้อความ (Coding) ไว้ข้างบนบทสนทนาที่อ่าน และพิจารณาคำต่างๆ ที่ถอดรหัสออกมา และนำมาจัดหมวดหมู่ (Category) หรือจัดเป็นประเด็นย่อย สรุปประเด็นย่อยที่มีเนื้อหาอยู่ในกลุ่มเดียวกันไว้ด้วยกันเป็นประเด็นหลัก

2.3 เขียนภาพหรือแผนภูมิเพื่อสื่อข้อมูลที่ได้รับในการสนทนากลุ่ม (Visual Representation of Reality) ตามประเด็นหลัก และประเด็นย่อยที่ค้นพบ เพื่อที่จะบรรยายการวิเคราะห์ข้อมูลให้เห็นภาพ และสื่อสารผลการวิจัยที่ชัดเจนมากขึ้น

2.4 คัดเลือก และรวบรวมบทสนทนา ที่คิดว่าให้รายละเอียดของวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดีที่สุด โดยการตัดบทสนทนาที่เป็นประเด็นย่อยรวมไว้ด้วยกันเป็นประเด็นหลัก พร้อมอ้างอิงหมายเลขกลุ่มสนทนาไว้ตอนท้ายบทสนทนาที่คัดเลือกมาด้วย

2.5 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเช่นนี้ทุกครั้ง หลังจากเสร็จสิ้นการสนทนากลุ่มแต่ละกลุ่ม และได้ทำการวิเคราะห์หรือขยายต่อทั้งหมดอีกครั้งตามลำดับที่กล่าวมาข้างต้น

2.4.2 ความน่าเชื่อถือได้ของงานวิจัย

ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาความน่าเชื่อถือได้ของงานวิจัยตามแนวคิดของ Guba และ Lincoln (1989) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ความเชื่อถือได้ (Credibility) โดยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการตรวจสอบความเชื่อถือได้ ดังนี้

1.1 การตรวจสอบการดำเนินงาน (Peer Debriefing) โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และเพื่อนครูที่มีประสบการณ์การทำวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาโท ร่วมตรวจสอบ การดำเนินงานและการตัดสินใจในขั้นตอนต่าง ๆ ของผู้วิจัย ซึ่งได้บันทึกไว้เป็นขั้นตอนในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังตรวจสอบการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมด้วย

1.2 การตรวจสอบโดยผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม (Member checking) โดยก่อนจบการสนทนาผู้วิจัยทำการสรุปผลการสนทนา เพื่อยืนยันความเข้าใจในข้อมูลที่ได้รับของผู้วิจัยกับผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม และให้ตัวแทนของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การพึ่งพากับเกณฑ์อื่นๆ (Dependability) เป็นการตรวจสอบความตรงของข้อมูลใช้นักวิจัยหลายคนร่วมสังเกตสิ่งเดียวกัน เพื่อดูว่าผลลัพธ์ที่เกิดจะไปในทิศทางเดียวกัน สนับสนุนกันหรือขัดแย้งกัน โดยพบว่าจากผลการศึกษาในครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้รับมารากลุ่มผู้เข้าร่วมการสนทนา มีความสอดคล้องกันของข้อมูล และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในแต่ละด้านของการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

3. การถ่ายโอนผลการวิจัย (Transferability) ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sample) โดยกลุ่มผู้เข้าร่วมการสนทนามีทั้งสิ้น 4 กลุ่ม และผู้วิจัยได้เลือกสถานที่เก็บข้อมูลที่มีโครงสร้างแตกต่างกัน โดยที่ใช้ขนาดโรงเรียนเป็นตัว

แบ่ง เพื่อผลการศึกษาที่ได้จะมีความครอบคลุมแนวคิดและมุมมองต่างๆ และหาข้อมูลในทุกๆ ด้านอย่างครบถ้วน เพื่อสร้างแนวทางอันอาจทำให้เกิดการถ่ายโอนผลวิจัยไปสู่บริบทอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกันได้

4. การยืนยันผล (Confirmability) จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบในด้านความเชื่อถือได้ (Credibility) การพึ่งพากับเกณฑ์อื่นๆ (Dependability) และการถ่ายโอนผลการวิจัย (Transferability) และผู้วิจัยมีการเก็บข้อมูลที่ได้มาอย่างเป็นระบบในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ได้แก่ การบันทึกเสียง บันทึกการถอดเทป บันทึกภาคสนาม และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสามารถตรวจสอบขั้นตอนการปฏิบัติงานและการตัดสินใจที่ผ่านมา ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีความสอดคล้องกันของข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้' เพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามแผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม และรูปแบบการเรียนรู้ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 2 ผลการศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามแผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม และรูปแบบการเรียนรู้ ตอนที่ 4 ผลศึกษาแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละตัวแปรภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม และรูปแบบการเรียนรู้เมื่อจำแนกตามแผนการเรียนพบว่า กลุ่มตัวอย่างอยู่ในทั้งสองแผนการเรียนเท่าๆ กัน โดยมีนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 53.53 และเป็นนักเรียนในแผนการเรียนศิลป์-ภาษา จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 46.47 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสมพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.00-2.99 จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 46.20 รองลงมามีเกรดเฉลี่ยสะสมสูงกว่า 3.00 ขึ้นไป จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 เกรดเฉลี่ยสะสม 1.00-1.99 จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.20 และมีนักเรียนมีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.00 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรูปแบบการเรียนรู้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 56.90 รองลงมาได้แก่การเรียนแบบร่วมมือ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 15.80 การเรียนแบบแข่งขันจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 8.80 การเรียนแบบฟังพาด จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.30 การเรียนแบบ

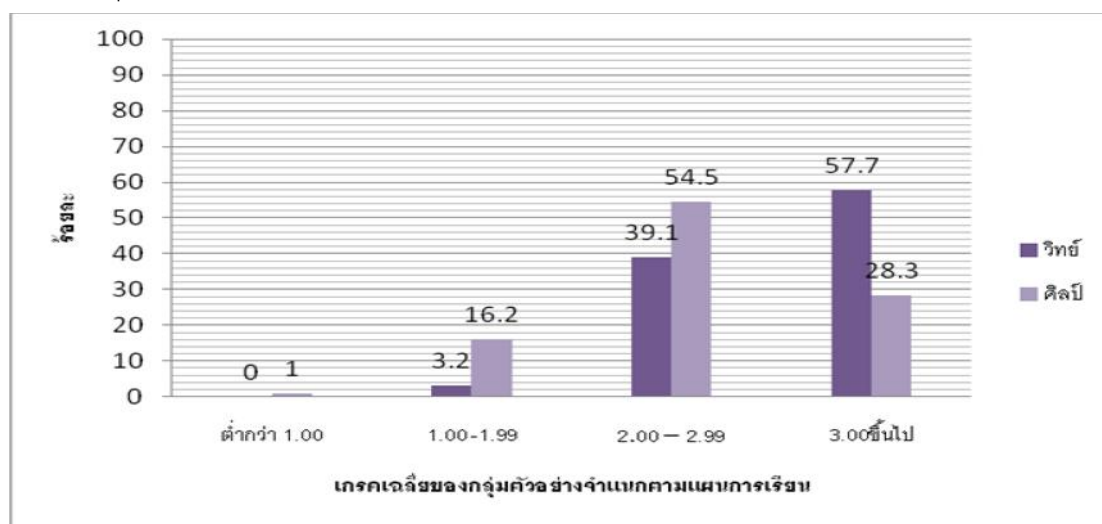
หลักเสียง จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 6.80 และการเรียนแบบอิสระมีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.40

ผลการวิเคราะห์ไขว้จำนวนและร้อยละข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างในตารางที่ 4.1 พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างเกรดเฉลี่ยสะสมกับแผนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์มีเกรดเฉลี่ยสะสมสูงกว่า 3.00 ขึ้นไปสูงกว่านักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนศิลป์-ภาษา นักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนศิลป์-ภาษามีเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับต่ำกว่า 2.99 ลงไปสูงกว่านักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแผนการเรียนและเกรดเฉลี่ยสะสม

แผนการเรียน	เกรดเฉลี่ยสะสม				รวม
	ต่ำกว่า 1.00	1.00 -1.99	2.00 – 2.99	3.00ขึ้นไป	
วิทยาศาสตร์	-	7(3.2)	86(39.1)	127(57.7)	220(100.0)
ศิลป์-ภาษา	2(1.0)	31(16.2)	104(54.5)	54(28.3)	191(100.0)
รวม	2(0.5)	38(9.2)	190(46.2)	181(44.0)	411(100.0)

$$\chi^2 = 46.49, df = 3, p < .05$$

หมายเหตุ ในวงเล็บหมายถึงค่าร้อยละ

ภาพที่ 4.1 เกรดเฉลี่ยสะสมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแผนการเรียน

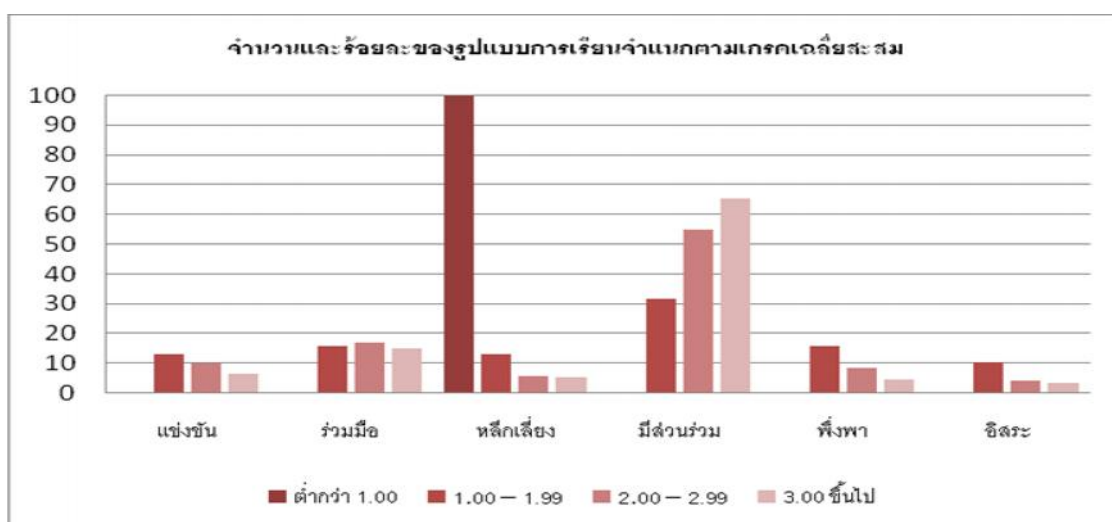
ผลการวิเคราะห์ไขว้จำนวนและร้อยละของรูปแบบการเรียนกับเกรดเฉลี่ยสะสมในตารางที่ 4.2 พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างแบบการเรียนกับเกรดเฉลี่ยสะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.00 มีแบบการเรียนแบบหลักเสียงและนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 1.00-1.99 2.00-2.99 และสูงกว่า 3 ขึ้นไป ซึ่งส่วนใหญ่มีแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วม

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของรูปแบบการเรียนจำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสม

เกรดเฉลี่ยสะสม	รูปแบบการเรียน						รวม
	แข่งขัน	ร่วมมือ	หลีกเลี่ยง	มีส่วนร่วม	พึ่งพา	อิสระ	
ต่ำกว่า 1.00	-	-	2(100.0)	-	-	-	2(100.0)
1.00 – 1.99	5(13.2)	6(15.8)	5(13.2)	12(31.6)	6(15.8)	4(10.5)	38(100.0)
2.00 – 2.99	19(10.0)	32(16.8)	11(5.8)	104(54.7)	16(8.4)	8(4.2)	190(100.0)
3.00 ขึ้นไป	12(6.6)	27(14.9)	10(5.5)	118(65.2)	8(4.4)	6(3.3)	181(100.0)
รวม	36(8.8)	65(15.8)	28(6.8)	234(56.9)	30(7.3)	18(4.4)	411(100.0)

$$\chi^2 = 49.18, df = 15, p < .05$$

หมายเหตุ ในวงเล็บหมายถึงค่าร้อยละ

ภาพที่ 4.2 รูปแบบการเรียนของนักเรียนจำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคลในตาราง 4.3 พบว่าทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนของรายบุคคลจากกลุ่มตัวอย่าง 411 คน อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 72.78 มีคะแนนสูงสุดที่ 93.00 คะแนน คะแนนต่ำสุดที่ 27.00 คะแนน เป็นโค้งปกติคือคะแนนส่วนใหญ่เท่ากับค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความเบ้พบว่าการแจกแจงคะแนนมีลักษณะเบ้ซ้ายแสดงว่าคะแนนส่วนใหญ่มากกว่าคะแนนเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่งพบว่ามีค่าความโด่งสูงกว่าโค้งปกติแสดงว่าคะแนนค่อนข้างเกาะกลุ่ม

ตารางที่ 4.3 ค่าสถิติพื้นฐานของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	SD	Sk	Ku
ด้านสมรรถนะการเรียนรู้	411	69.31	97.00	7.00	17.87	-1.15	1.08
ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง	411	73.57	100.00	30.00	11.57	-.95	1.30
ด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม	411	75.45	100.00	30.00	13.25	-.93	1.14
เฉลี่ย	411	72.78	93.00	27.00	11.20	-1.09	1.44

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 69.31 มีคะแนนสูงสุด 97.00 คะแนน ต่ำสุด 7.00 คะแนน เป็นโค้งปกติคือคะแนนส่วนใหญ่เท่ากับค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความเบ้พบว่าการแจกแจงคะแนนมีลักษณะเบ้ซ้ายแสดงว่าคะแนนส่วนใหญ่มากกว่าคะแนนเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่งพบว่ามีความโด่งสูงกว่าโค้งปกติแสดงว่าคะแนนค่อนข้างเกาะกลุ่ม ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ค่าสถิติพื้นฐานของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้

ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	SD	Sk	Ku
ด้านการเรียนรู้	411	62.41	100.00	13.00	21.12	-.41	.53
ด้านการให้เหตุผล	411	55.21	100.00	.00	21.19	-.06	-.61
ด้านการจัดการการเรียนรู้	411	76.16	100.00	.00	31.30	-1.10	.08
ด้านการควบคุมอารมณ์ของตน	411	83.46	100.00	.00	30.34	-1.66	1.57
เฉลี่ยด้านสมรรถนะการเรียนรู้	411	69.31	97.00	7.00	17.87	-1.15	1.08

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเองอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 73.57 มีคะแนนสูงสุดที่ 100.00 คะแนน คะแนนต่ำสุดที่ 30.00 คะแนน และเป็นโค้งปกติคือคะแนนส่วนใหญ่เท่ากับค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความเบ้พบว่าการแจกแจงคะแนนมีลักษณะเบ้ซ้าย แสดงว่าคะแนนส่วนใหญ่มากกว่าคะแนนเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่งพบว่ามีความโด่งสูงกว่าโค้งปกติ แสดงว่าคะแนนค่อนข้างเกาะกลุ่มดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ค่าสถิติพื้นฐานของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง

ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	SD	Sk	Ku
แรงจูงใจในการเรียน	411	69.76	100.00	20.00	13.38	-.65	1.04
การยอมรับงาน	411	74.18	100.00	20.00	13.65	-.63	.87
ความเชื่อในการควบคุมการกระทำ	411	75.96	100.00	20.00	16.72	-.54	.07
มโนทัศน์ทางวิชาการ	411	74.55	100.00	20.00	14.11	-.73	.92
การประเมินตนเอง	411	72.27	100.00	20.00	13.92	-.68	1.12
ความมุ่งหมายในอนาคต	411	74.70	100.00	20.00	14.75	-.51	.59
เฉลี่ยด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง	411	73.57	100.00	30.00	11.57	-.95	1.30

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 73.57 มีคะแนนสูงสุดที่ 100.00 คะแนน คะแนนต่ำสุดที่ 30.00 คะแนน และเป็นโค้งปกติคือคะแนนส่วนใหญ่เท่ากับค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความเบ้พบว่าการแจกแจงคะแนนมีลักษณะเบ้ซ้าย แสดงว่าคะแนนส่วนใหญ่มากกว่าคะแนนเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่งพบว่ามีค่าความโด่งสูงกว่าโค้งปกติ แสดงว่าคะแนนค่อนข้างเกาะกลุ่มดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ค่าสถิติพื้นฐานของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม

ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	SD	Sk	Ku
คุณค่าของการศึกษาตามการรับรู้	411	75.67	100.00	20.00	15.26	-.78	.76
การได้รับการสนับสนุนตามการรับรู้	411	78.39	100.00	20.00	15.64	-.96	1.20
โอกาสในการได้มาซึ่งข้อมูล	411	72.30	100.00	20.00	15.42	-.68	.54
เฉลี่ยความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม	411	75.45	100.00	30.00	13.25	-.93	1.14

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามแผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม และรูปแบบการเรียน

ผลการวิเคราะห์ไขว้จำนวนและร้อยละของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้กับแผนการเรียนในตารางที่ 4.7 พบว่านักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์และแผนการเรียนศิลป์-ภาษา

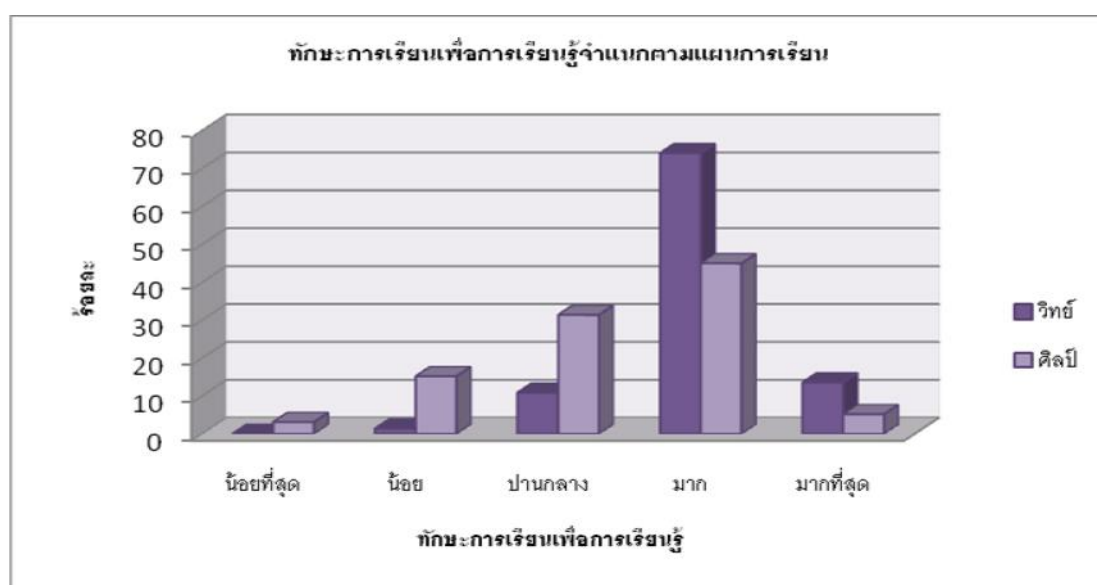
ส่วนใหญ่มีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ระดับมาก และไม่มีนักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ที่มีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้จำแนกตามแผนการเรียน

แผนการเรียน	ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้					รวม
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
วิทยาศาสตร์	-	3(1.4)	24(10.9)	163(74.1)	30(13.6)	220(100.0)
ศิลป์-ภาษา	6(3.1)	29(15.2)	60(31.4)	86(45.0)	10(5.2)	191(100.0)
รวม	6(1.5)	32(7.8)	84(20.4)	249(60.6)	40(9.7)	411(100.0)

$F = 53.58$, $df = 409$, $p < .05$

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงร้อยละ

ภาพที่ 4.3 ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้จำแนกตามแผนการเรียน

เมื่อพิจารณาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้กับแผนการเรียน พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยของทักษะเพื่อการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนศิลป์-ภาษา ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ t – test ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตามแผนการเรียน

แผนการเรียน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	SD	df	F	P
วิทยาศาสตร์	220	76.69	7.55	409	53.58	.00
ศิลป์-ภาษา	191	68.27	12.91			

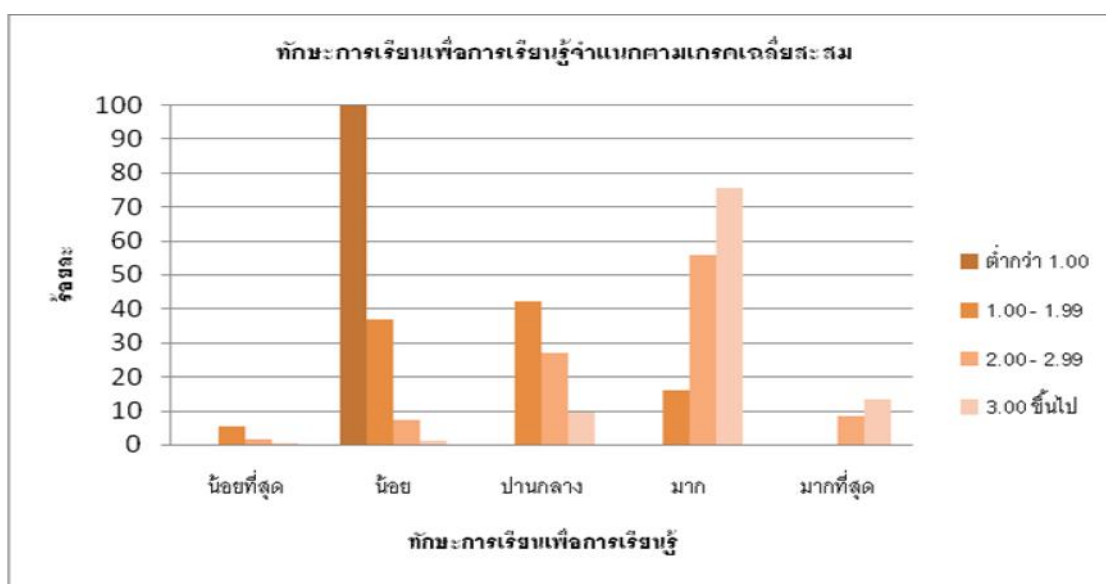
ผลการวิเคราะห์ไขว้จำนวนและร้อยละของทักษะการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้กับเกรดเฉลี่ยสะสมในตารางที่ 4.9 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสมระดับ 2.00 – 2.99 และสูงกว่า 3.00 ขึ้น ไปมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ระดับมาก นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 1.00 – 1.99 ส่วนใหญ่มีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในระดับปานกลาง และนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.00 มีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้จำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสม

เกรดเฉลี่ยสะสม	ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้					รวม
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
ต่ำกว่า 1.00	-	2(100.0)	-	-	-	2(100.0)
1.00 – 1.99	2(5.3)	14(36.8)	16(42.1)	6(15.8)	-	38(100.0)
2.00 – 2.99	3(1.6)	14(7.4)	51(26.8)	106(55.8)	16(8.4)	190(100.0)
3.00 ขึ้นไป	1(0.6)	2(1.1)	17(9.4)	137(75.7)	24(13.3)	181(100.0)
รวม	6(1.5)	32(7.8)	84(20.4)	249(60.6)	40(9.7)	411(100.0)

F = 47.01 , df = p < .05

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงร้อยละ

ภาพที่ 4.4 ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้จำแนกตามเกรดเฉลี่ยสะสม

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้กับเกรดเฉลี่ยสะสม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทักษะการเรียนรู้เพื่อ

การเรียนรู้จากการทดสอบค่า F พบว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($F = 47.01, p = .00$) โดยนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมสูงกว่า 3.00 จะมีค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 2.00 – 3.00, 1.00 – 1.99 และ ต่ำกว่า 1.00 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตามเกรดเฉลี่ยสะสม

เกรดเฉลี่ยสะสม	N	Mean	SD	Levene's test	P	SS	MS	ANOVA	
								F	p
ต่ำกว่า 1.00	2	47.99	.02	11.13	.00	13223.24	4407.75	47.01	.00
1.00 – 1.99	38	58.75	12.32			38162.91	93.77		
2.00 – 2.99	190	71.30	10.97			51386.16			
3.00 ขึ้นไป	181	77.54	7.37						
รวม	411	72.78	11.20						

ผลการทดสอบภายหลัง(post-hoc analysis) พบว่าทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมสูงกว่า 3.00 ขึ้นไป แตกต่างกับนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00 – 2.99 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย สูงกว่า 3.00 ขึ้นไป สูงกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 2.00-2.99 , 1.00-1.99 และต่ำกว่า 1.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบรายคู่ของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตามเกรดเฉลี่ยสะสม

เกรดเฉลี่ยสะสม	Mean	เกรดเฉลี่ยสะสม			
		ต่ำกว่า 1.00	1.00 – 1.99	2.00 – 2.99	3.00 ขึ้นไป
ต่ำกว่า 1.00	47.99		-10.76*	-23.31*	-29.55*
1.00 – 1.99	58.75			-12.55*	-18.79*
2.00 – 2.99	71.30				-6.23*
3.00 ขึ้นไป	77.54				

$P^* < .05$

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนกับทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในตารางที่ 4.12 พบว่ารูปแบบการเรียนมีความสัมพันธ์กับทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบแข่งขัน แบบร่วมมือ แบบมี

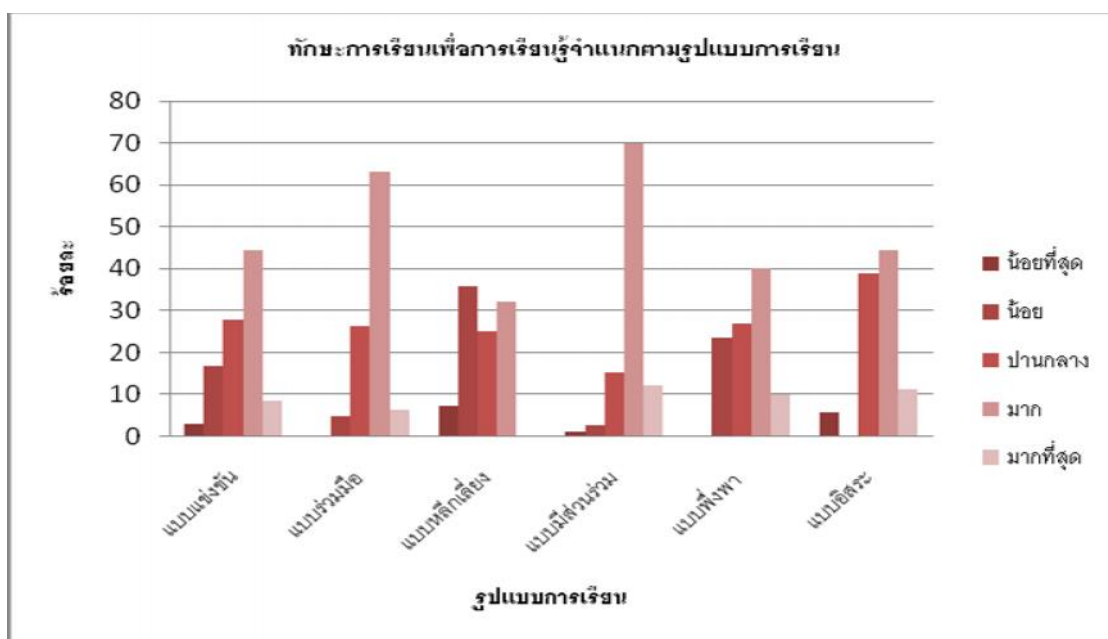
ส่วนร่วม แบบพึ่งพาและแบบอิสระส่วนใหญ่มีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในระดับมาก มีเพียงนักเรียนที่มีการเรียนแบบหลีกเลี่ยงเท่านั้นที่ส่วนใหญ่มีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในระดับน้อย

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้จำแนกตามรูปแบบการเรียน

รูปแบบการเรียน	ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้					รวม
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
แบบแข่งขัน	1(2.8)	6(16.7)	10(27.8)	16(44.4)	3(8.3)	36(100.0)
แบบร่วมมือ	-	3(4.6)	17(26.2)	41(63.1)	4(6.2)	65(100.0)
แบบหลีกเลี่ยง	2(7.1)	10(35.7)	7(25.0)	9(32.1)	-	28(100.0)
แบบมีส่วนร่วม	2(.9)	6(2.6)	35(15.0)	163(69.7)	28(12.0)	234(100.0)
แบบพึ่งพา	-	7(23.3)	8(26.7)	12(40.0)	3(10.0)	30(100.0)
แบบอิสระ	1(5.6)	-	7(38.9)	8(44.4)	2(11.1)	18(100.0)
รวม	6(1.5)	32(7.8)	84(20.4)	249(60.6)	40(9.7)	411(100.0)

F = 13.23, p < .05

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บหมายถึงร้อยละ

ภาพที่ 4.5 ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้จำแนกตามรูปแบบการเรียน

ผลการวิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้จำแนกตามรูปแบบการเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการทดสอบค่า F พบว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (F = 13.23, p = .00) โดยนักเรียนที่มีการเรียนแบบมีส่วนร่วมมี

ค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูงสุด และนักเรียนที่มีการเรียนแบบหลีกเลี่ยงมีค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ต่ำที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้

รูปแบบการเรียนรู้	N	Mean	SD	Levene's test	P	SS	MS	ANOVA	
								F	p
มีส่วนร่วม	234	75.62	8.86	7.80	.00	7216.55	1443.31	13.23	.00
ร่วมมือ	65	72.72	9.59			44169.60	109.06		
อิสระ	18	70.72	13.45			51386.16			
แข่งขัน	36	68.50	14.30						
พึ่งพา	30	68.16	12.77						
หลีกเลี่ยง	28	60.90	13.64						
รวม	411	72.78	11.20						

ผลการทดสอบภายหลัง (post-hoc analysis) พบว่า ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมร่วมกับนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง และนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกับนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง ส่วนนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมีค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้สูงที่สุด นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบรายคู่ของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้

รูปแบบการเรียนรู้	Mean	รูปแบบการเรียนรู้					
		แข่งขัน	ร่วมมือ	หลีกเลี่ยง	มีส่วนร่วม	พึ่งพา	อิสระ
แข่งขัน	68.50		-4.22	7.59	-7.13	.33	-2.22
ร่วมมือ	72.72			11.81*	-2.90	4.54	2.00
หลีกเลี่ยง	60.90				-14.72*	-7.62	-9.81
มีส่วนร่วม	75.62					7.46	4.90
พึ่งพา	68.16						-2.55
อิสระ	70.71						

P* < .05

ตอนที่ 4 ผลศึกษาแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การวิจัยมีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus group study) เป็นระเบียบวิธีวิจัย เพื่อบรรยายถึงแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติ กำหนดจำนวน 4 กลุ่ม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม แล้วเสร็จสิ้นในเดือนกันยายน รวมระยะเวลาประมาณ 3 เดือน รวมจำนวนการจัดกลุ่มสนทนาทั้งสิ้น 4 กลุ่ม จำนวนครูผู้สอนทั้งสิ้น 31 คน โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเป็นด้านๆ ได้ดังนี้

1. ด้านการสอนของผู้สอน
2. ด้านรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ด้านการพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน
4. ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. ด้านการดึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาร่วมในกระบวนการเรียนรู้

1. ด้านวิธีการสอนของผู้สอน

- 1.1 ผู้สอนจะต้องมีวิธีการสอนที่สามารถดึงดูดนักเรียนให้มีความสนใจในการเรียนได้

วิธีการสอนนั้นผู้สอนจะต้องทำการประยุกต์วิธีการต่างๆ ทั้งในรายวิชาของตนเอง และนำไปเชื่อมโยงกับรายวิชาอื่นๆ ได้ ทั้งยังต้องสร้างความสุขให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีความสุขต่อการเรียนรู้ ดังคำพูดที่ว่า

“อันดับแรกเลยครูเราจะต้องมีการสอนที่มันดึงดูดให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนก่อน ผมว่าถ้าเด็กเรียนแล้วสนุกมันก็จะทำให้เค้ามีความตั้งใจเกิดขึ้น” FG 1.2

“ความสุขของผู้เรียนน่าจะเป็นส่วนที่สำคัญ เพราะเด็กส่วนใหญ่ที่เรียนดีหรือที่เขา มีความสามารถในการเรียนรู้สูง เขาจะเรียนรู้ได้ดี ความสุขในการเรียนของผู้เรียนจะเกิดขึ้นไป เป็นเพราะครูสอนได้น่าสนใจ ไม่ซ้ำซากจำเจ” FG 3.4

“วิธีการสอนของพวกเราก็สำคัญนะ ส่วนใหญ่รายวิชาที่ค่อนข้างยาก เป็นเนื้อหาที่ค่อนข้างน่าเบื่อหน่าย ถ้าเราสอนได้สนุกนักเรียนสนุกไปกับการสอนของเรา มันก็จะสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของเขาได้ดีเลยแหละ” FG 4.6

1.2 ผู้สอนจะต้องมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันในการเรียนการสอน

เนื่องจากการเรียนรู้ที่บางครั้งไม่สามารถเรียนรู้ได้เพียงลำพัง การที่ครูได้ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน ก็จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงและเรียนรู้ได้ดีขึ้น

“การสอนแบบให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน จะสามารถดึงทักษะการเรียนของนักเรียนแต่ละคนออกมาช่วยกัน ทำให้นักเรียนคนอื่นได้เกิดการเรียนรู้ในทักษะนั้นๆ ไปด้วย” FG 1.7

“ถ้าเราจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบกิจกรรมกลุ่ม เป็นการทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนๆ โดยไม่ต้องนั่งฟังครูบรรยายเพียงอย่างเดียว เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้จากการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น” FG 2.1

“ให้ทำงานร่วมกันสิ การทำงานร่วมกันนี่แหละที่จะทำให้นักเรียนมีทักษะในการเรียน ถึงแม้ว่าบางคนจะถนัดในการเรียนด้วยตัวคนเดียว แต่ทักษะการเรียนเพื่อการเรียน มันก็ควรจะพัฒนาให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้นักเรียนเขาได้รับแนวคิดอื่นๆที่ต่างออกไป และไปช่วยต่อยอดจากสิ่งที่เขารู้มาแล้ว” FG 4.3

1.3 ผู้สอนจะต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

การสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนแต่ละคน และเมื่อพบนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนจึงอธิบายเนื้อหาให้นักเรียนฟัง และถามทบทวนเนื้อหาซ้ำหลายๆ ครั้งเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกทักษะได้ด้วยตนเอง

“ครูเราจะต้องสามารถดูแลนักเรียนให้ได้เป็นรายบุคคล เพราะนักเรียนแต่ละคนเขาก็ถนัดในการเรียนรู้แตกต่างกันไป เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องสอดส่องนักเรียนว่าเขาเข้าใจมากน้อยขนาดไหน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากความเข้าใจ กลายเป็นทักษะในการเรียนขึ้นมา” FG 1.5

“การเข้าถึงนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญนะ ถ้าเราสามารถรู้ได้ว่าเขามีความเข้าใจในสิ่งที่เราสอนได้มากน้อยแค่ไหน มันจะทำให้เราสามารถเติมเต็มในสิ่งที่เขาอาจจะไม่รู้ หรือทักษะการเรียนที่เขาขาดหายไปได้ด้วย” FG 2.7

“คุณักเรียนเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะตอนทำกิจกรรมต่างๆ ต้องให้แน่ใจว่านักเรียนเขาเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ขึ้นจริง เพราะถ้าเกิดเราปล่อยไปจะทำให้เขาไม่มีทักษะและไม่เกิดการเรียนรู้ขึ้นเลย เราจึงต้องอธิบายให้นักเรียนเข้าใจให้ที่สุด” FG 2.8

“ครูจะต้องยืดหยุ่นเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มอ่อนและต้องติดตามดูแลพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนคนที่ส่งงานช้า และคนที่เรียนไม่ทันเพื่อนอย่างใกล้ชิด เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้ทันเพื่อน และไม่เกิดความเครียดในการเรียนจนเกินไป ซึ่งอาจจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนได้” FG 4.5

“ครูต้องคอยติดตามดูแลพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนทั้งกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน จะทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมได้ตามที่ตั้งเป้าไว้ และผู้เรียนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ทำให้ผู้เรียนมีระดับทักษะการเรียนรู้ที่ดีขึ้นเนื่องจากได้รับการกระตุ้นและการเสริมแรงจากครูผู้สอน” FG 4.7

2. ด้านรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.1 ปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมของผู้เรียน

รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เนื่องจากผู้เรียนที่มีการเรียนแบบมีส่วนร่วมจะชอบแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนนักเรียน และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้มากที่สุด จะทำให้เกิดการเชื่อมโยงการเรียนรู้และเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

“จากผลที่ได้มาก็น่าจะสรุปได้ว่า การเรียนในรูปแบบที่นักเรียนเรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วม จะส่งเสริมให้นักเรียนคนนั้นมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูงตามไปด้วย ซึ่งเราที่เป็นครูผู้สอนเองเมื่อรู้ข้อมูลแล้วก็ควรที่จะช่วยกันทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งกับครูและเพื่อนให้ได้มากที่สุด” FG 1.4

“การดึงนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นปัญหา เช่น การเรียนแบบหลีกเลี่ยง จะทำให้นักเรียนเขามีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้บ่อย สาเหตุอาจจะมาจากพฤติกรรมการเรียนของเขา ซึ่งเราควรจะต้องพัฒนาให้เด็กเหล่านี้เรียนรู้ได้ด้วยรูปแบบการเรียนอื่น” FG 2.2

“รูปแบบการเรียนรู้นี้เป็นส่วนสำคัญ ยิ่งนักเรียนคนไหนที่เขาให้ความร่วมมือกับกิจกรรมการเรียนการสอนของเราเป็นอย่างดีเขาก็จะเรียนรู้ได้ดี แต่นักเรียนที่ไม่ค่อยพูด ไม่ค่อยตอบคำถามเรานี่ ส่วนใหญ่มีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ที่น้อย ซึ่งดูแล้วจำเป็นมากที่จะต้องปรับพฤติกรรมการเรียนรู้แบบนี้” FG 3.6

2.2 การให้ความใส่ใจกับนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม

การที่นักเรียนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างอันเนื่องมาจากปัจจัยหลายสาเหตุ จนบางครั้งไม่ใช่เรื่องง่ายในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนคนนั้น ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องให้ความเอาใจใส่ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม และค้น คว้าวิธีการที่จะช่วยเหลือให้ผู้เรียนสร้างทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ได้

“บางครั้งการที่เราจะไปเปลี่ยนให้นักเรียนทุกคนเขามีรูปแบบการเรียนรู้ที่ดีได้นั้นเป็นเรื่องยาก เพราะถ้าเปลี่ยนกันได้ง่ายดายเราก็คงมีแต่นักเรียนที่มีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูงทั้งนั้น แต่เมื่อเราเปลี่ยนเขาไม่ได้ มันก็เป็นหน้าที่ของเราที่จะต้องเอาใจใส่ให้นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ไม่ดี ให้เขาสามารถเรียนรู้ได้ โดยเราอาจจะต้องหาวิธีการสอนที่เขาสามารถเรียนรู้ไปก็ เราได้” FG 2.8

“เราต้องกลับมาเอาใจใส่เด็กที่เขาเรียนรู้แบบไม่เหมาะสมด้วย เพราะการที่เราจะไปเปลี่ยนแปลงเขาทันทีนั้นเป็นไปได้ยาก ต่างคนต่างจิตใจ แต่สำคัญที่สุดแล้วเราจะต้องคอยดูแลเขา ใส่ใจเขา หาวิธีการพัฒนาให้เขาเกิดทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ได้ในรูปแบบการเรียนรู้ของเขา” FG 3.1

“ครูว่าก็ได้อยู่นะ ถ้าเราพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเขาได้โดยผ่านรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นของเขาเอง ถึงแม้ว่ามันจะเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ดูแล้วไม่น่าจะเรียนเก่งได้ แต่ผู้เรียนที่เรียนได้ดีบางคนก็เป็นคนเงียบๆ ซึ่งเราจะต้องมาดูว่าเขาพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของเขาอย่างไร และครูเราก็จะต้องคอยประคับประคองผู้เรียนเหล่านี้ไปอย่างใกล้ชิด” FG 3.4

3. ด้านการพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ ของผู้เรียน

3.1 พัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์เชื่อมโยง

การที่ผู้เรียนจะมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ที่ดีได้นั้น ผู้เรียนจะตีความสามารถหลักในการคิดวิเคราะห์ในเนื้อหาต่างๆ ที่ตนเองได้เรียนรู้ รวมทั้งยังสามารถนำ

ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์เหล่านั้นมาเชื่อมโยงการความรู้ด้านอื่นๆ อันจะเป็นการเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เพิ่มสูงขึ้น

“ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ จำเป็นและสำคัญมากในการที่นักเรียนจะมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ดี เพราะถ้าเด็กเขาเรียนรู้และสามารถวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ที่เขาได้เรียนรู้ได้ มันจะส่งผลให้เขามีความเข้าใจในสิ่งที่เขาเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะใน: วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ที่เป็นรายวิชาที่เน้นการคิดวิเคราะห์เป็นหลัก จะช่วยให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้นได้” FG 1.3

“ถ้านักเรียนมีความสามารถที่จะวิเคราะห์เชื่อมโยงเนื้อหาต่างๆ ได้ดี ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสร้างระบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลไปถึงเกิดทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เป็นของตนเอง” FG 3.8

“ความเข้าใจในเนื้อหาที่ตนเองเรียนรวมทั้งการนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในรายวิชาอื่นได้ดี ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะในการเรียนสูง เพราะการที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากรายวิชาหนึ่งไปใช้ได้อีกวิชาหนึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้เป็นอย่างดี และสามารถวิเคราะห์ประยุกต์ใช้ได้กับการเรียนอื่นๆ ได้” FG 4.4

3.2 การพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนรู้และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค การที่ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ นั้น นักเรียนจะต้องมีแรงจูงใจในตนเอง มีเป้าหมายในการเรียนรู้ และนอกจากที่นักเรียนจะต้องมีแรงจูงใจในการเรียนแล้ว นักเรียนจะต้องมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่นักเรียนต้องเจอ ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคทั้งหลายที่ขัดขวางต่อการเรียนรู้ของตนเอง และสร้างแรงหนุนให้ตนเองสามารถเรียนรู้ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

“ต้องสร้างให้นักเรียนเขามีแรงจูงใจในการเรียนให้มากๆ เพราะเด็กเดี๋ยวนี้เขาไม่ค่อยมีแรงจูงใจในการเรียน มัวแต่สนใจอย่างอื่นมากกว่า ถ้าเด็กเขามีแรงจูงใจและพร้อมที่เรียนรู้แล้ว การรับความรู้ที่ครูถ่ายทอดไปให้ก็จะดีตามไปด้วย มันก็ต่อยอดไปถึงทักษะทางการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ได้” FG 1.1

“แรงจูงใจที่นักเรียนมีมันจะส่งผลให้เด็กมีความพร้อมและกระตือรือร้นในเรียน เมื่อเด็กพร้อมและได้รับการถ่ายทอด เขาก็จะเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ก็เกิดขึ้นโดยการเรียนรู้ที่นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพจนเกิดเป็นทักษะ แต่นอกจากนั้นและเขาก็ควรจะมีความพร้อมที่จะอดทนต่อสิ่งต่างๆ ที่มารบกวนหรือขัดขวางการเรียนรู้ของตนด้วย” FG 3.1

“เราจะทำให้เด็กเขามีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ที่สูงขึ้นได้ เราจะต้องพัฒนาให้เขามีความสนใจ มีแรงจูงใจในการเรียนก่อน ถ้าเด็กคนไหนพร้อมเรียนรู้เขาก็จะตั้งใจรับความรู้ไปพัฒนาต่อยอดได้” FG 3.2

“ความอดทนในการเรียนรู้เป็นสิ่งสมควรปลูกฝังให้กับนักเรียนสมัยนี้ เพราะตอนนี้มันมีสิ่งอื่นๆ มาทำให้นักเรียนสนใจมากกว่า ถ้าเราทำให้นักเรียนแต่ละคนมีความอดทนพร้อมที่จะฝ่าฟันกับอุปสรรคเหล่านั้นได้ก็จะทำให้นักเรียนคนนั้นสามารถเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ได้ดีขึ้นด้วย” FG 4.2

3.3 การสร้างสัมพันธ์ทางการเรียนกับผู้อื่น

ในการเรียนรู้ของผู้เรียนถ้าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ดีจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและข้อมูลที่หลากหลาย สร้างพัฒนาการทางการคิดวิเคราะห์ อันส่งผลให้เกิดทักษะการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น

“การที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันเพื่อนๆ คนอื่นได้ดีนั้น ช่วยส่งผลได้โดยตรงกับความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เรียนไป ในการเรียนบางครั้งนักเรียนจะต้องช่วยกันปรึกษาหารือในเรื่องต่างๆ เพื่อกรองออกมาเป็นชิ้นงานหรือผลงานทำให้เกิดกระบวนการคิด เมื่อทำบ่อยๆ ก็จะเป็นทักษะที่ติดตัวนักเรียนไปได้” FG 1.2

“สร้างให้นักเรียนเรียนรู้กับเพื่อนๆ ให้ได้ เพราะการที่นักเรียนได้มีการพูดคุย หรือสร้างสัมพันธ์กับคนอื่น ให้ให้นักเรียนมีทักษะทางสังคม สร้างความสามารถทางการสื่อสารซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของทักษะการเรียนรู้ เมื่อเขาสร้างตรงนี้ได้ เขาก็จะมีความรู้รอบด้านนำมาประยุกต์ใช้กับเขาเองได้” FG 2.8

“เมื่อเรียนรู้คนเดียวบางครั้งมันอาจจะไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าไร การเรียนก็ควรจะต้องปรับปรุงให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับคนอื่น มันจะเป็นการส่งเสริมให้

เพื่อนถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อน ซึ่งจะสามารถถ่ายทอดได้ง่ายกว่า และเกิดทักษะการเรียนรู้ได้ดีกว่า”

FG 3.6

3.4 พัฒนาความสามารถด้านการศึกษารเรียนรู้ด้วยตนเอง

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สามารถพัฒนาได้ด้วยการที่ผู้เรียน ความสามารถในการเรียนได้ด้วยตนเอง เช่น ความสามารถในการค้นคว้า ความสามารถในการสรุปประเด็น และความสามารถตั้งในปัจจัยต่างๆ ที่ตนเองมีอยู่มาใช้ในการเรียนรู้ให้ได้มากที่สุด

“การพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ควรมีการพัฒนาจากตัวนักเรียนเองเป็นอันดับแรกเลยนะ เพราะถ้านักเรียนเค้ามีทักษะความสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองได้ดี จะทำให้รู้สึกว่า การที่จะเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ เขาควรจะทำอย่างไร ครูเราก็ควรที่จะพัฒนาเด็กนักเรียนให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองให้ได้ในอันดับแรกๆ เลย” FG 2.2

“ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนสิ เด๋วนี้นักเรียนสนใจเรียนเฉพาะในห้องเรียนส่วนเวลานอกนั้นก็ไม่ค่อยมีและ แต่อย่างบางคนใช้เวลาไปเรียนพิเศษอะไรอย่างนี้ แต่ถ้านักเรียนเราได้ลองเรียนรู้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเองบ่อยๆ มันจะต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้นี้ได้ดีขึ้นแน่ เพราะการที่นักเรียนได้ลอง ได้ค้นคว้าและสรุปสิ่งที่ค้นคว้าได้เนี่ย มันก็เป็นกระบวนการสร้างทักษะในการเรียนอย่างหนึ่งแหละ” FG 3.2

“ส่งเสริมให้นักเรียนเขาเข้าถึงสิ่งรอบๆ ตัวเขาที่เขาสามารถเอาเรียนรู้ได้ รวมไปถึงทรัพยากรที่เขา มี เพราะบางครั้งนักเรียนมีทรัพยากรในการเรียนรู้ที่ดีอยู่ แต่ไม่ได้ให้ความสนใจเลย กลับเอาทรัพยากรที่มีนั้นไปใช้ทำอย่างอื่น ซึ่งถ้าเราทำให้นักเรียนเขาใช้ทรัพยากรเหล่านี้ได้ดี ก็จะทำให้เขาเกิดทักษะในการเรียนรู้จากประสบการณ์และการลงมือของตนเอง” FG 4.5

“ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น ให้นักเรียนได้เกิดพัฒนาการในการเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพนะ” FG 4.6

4. ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.1 ความเพียงพอของสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้

ความเพียงพอของสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ของนักเรียน มีผลให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้แตกต่างกันได้ โดยที่นักเรียนที่ได้เรียนรู้กับสื่อการสอนอย่างสม่ำเสมอจะทำให้มีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ที่ดีกว่า

“อย่างรายวิชาที่ที่สอนเนี่ย สื่อที่เราใช้บางครั้งไม่ค่อยเพียงพอกับนักเรียนเท่าไรนะ โดยนักเรียนส่วนใหญ่ที่ได้ทำการทดลองก็จะเป็นนักเรียนที่มีความสนใจ ทักษะการเรียนรู้ ส่วนคนที่ไม่ค่อยสนใจก็จะใช้วิธีดูเพื่อนทำเพียงอย่างเดียว ซึ่งมันก็จะไม่เกิดทักษะการเรียนรู้ขึ้น ก็ถ้าเรามีสื่อการสอนพวกนี้เพียงพอ เราก็จะควบคุมให้นักเรียนเขาลงมือทำและเกิดทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ได้ด้วยใจ” FG 1.8

“จัดหาสื่อให้นักเรียนเขาได้เรียนรู้ทุกคน เพราะการที่เขาได้เรียนรู้จากสื่อจริงเนี่ย จะส่งผลให้เขาเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย ถ้าให้นั่งดูคนอื่นหรือเขาไม่ได้ลงมือด้วยตัวเองเนี่ยทักษะการเรียนรู้มันก็จะเกิดขึ้นได้ยาก” FG 2.1

“ให้เขาลงมือทำอย่างสม่ำเสมอ ใช้อุปกรณ์บ่อยๆ การได้เรียนรู้จากการลงมือทำจริงนั้นจะทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดี ยิ่งเรามีวัสดุในการสอนให้นักเรียนได้เพียงพอเท่ากับจำนวนนักเรียน ทักษะการเรียนรู้ก็จะเกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคน ไม่ใช่ได้เพียงแค่การจดจำจากการดูเพื่อน” FG 4.1

4.2 ความพร้อมให้การช่วยเหลือของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ความพร้อมในด้านการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน คอยเอาใจใส่ของบุคคลอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน จะสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ที่ดีขึ้นได้ ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะต้องร่วมกันดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างเหมาะสม

“พัฒนานักเรียนก็ควรให้คนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนมีส่วนร่วมด้วย ถ้าอยู่บ้านผู้ปกครองเขาไม่เห็นความสำคัญ หรือเอาใจใส่เด็ก เด็กก็ไม่พร้อมจะเรียนรู้อะไร ยิ่งบางคนทีผู้ปกครองเองไม่มีเวลาให้อย่างที่โรงเรียนเราก็มีเยอะ เด็กเขาก็ไม่รู้จะไปปรึกษาใคร เราก็จะต้องให้ความรู้กับผู้ปกครองด้วย เพราะถ้าผู้ปกครองเขาพร้อมเด็กก็จะสามารถสร้างการเรียนรู้ได้ดี” FG 1.3

“นอกจากตัวนักเรียนเองแล้ว การให้การสนับสนุนของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเขาก็ช่วยทำให้เขามีทักษะการเรียนรู้ที่ดีได้นะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากพ่อ แม่ ครูอาจารย์ ถ้าช่วยๆ กันผลักดันให้นักเรียนเขามีความกระตือรือร้นในการเรียน คอยช่วยเหลือในการเรียนรู้ของเขา ก็จะทำให้ให้เขาเรียนรู้ได้ดี เกิดทักษะการเรียนรู้ได้ง่าย” FG 1.7

“คนที่มีส่วนร่วมกับเขาเนี่ยสามารถช่วยได้นะ แค่เริ่มจากคนใกล้ ๆ ตัวของเขา อย่างเพื่อนเนี่ย ถ้านักเรียนเขามีเพื่อนที่ดี เพื่อนที่คอยสนับสนุนกันในเรื่องการเรียน ไม่ได้พา

กันเถลไถล ก็จะทำให้นักเรียนเขาพร้อมที่จะเรียนและเห็นคุณค่าในการเรียนแล้ว ยิ่งถ้าสามารถรวมกันเป็นกลุ่มได้ก็จะช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ได้ ทีนี้ทักษะต่างๆ มันก็สร้างได้ง่ายขึ้น ดูตัวอย่างทั่วๆ ไปก็ได้ กลุ่มเด็กเรียนไว้ เขาก็จะช่วยเหลือกัน มีทักษะต่างๆ ร่วมกัน” FG 3.5

5. ด้านการดึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาร่วมในกระบวนการเรียนรู้

5.1 นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจมาใช้ในการพัฒนาตัวนักเรียน

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนอกจากจะใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพแล้ว การนำมาใช้กับการศึกษา ก็สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาการที่ดีได้

“เศรษฐกิจพอเพียงที่พวกเราได้ประเมินกันไปเนี่ย เขาก็พูดถึงปฏิบัติตนและดำเนินวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งคิดว่ามันก็องค์ประกอบที่ครบถ้วนสำหรับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนเลยทีเดียว พวกความซื่อสัตย์สุจริต ขยัน อดทน เพียรพยายาม แบ่งปัน มีสติ ปัญญา มีวินัย พึ่งตนเอง แบ่งปัน เอื้ออาทร รับผิดชอบและร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เนี่ยถ้าเราจับเอาเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ท่านมาใช้ได้ มันก็จะทำให้นักเรียนเป็นคนที่มีสมบูรณ์แบบได้ และเราจะได้คนที่มีศักยภาพครบทุกด้าน ซึ่งมากกว่าเพียงแค่ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เลยละ” FG 1.3

“ถ้าเราส่งเสริมให้นักเรียนเขาตั้งอยู่บนพื้นฐานของความมีสติ ยึดทางสายกลาง ในการปฏิบัติ รู้จักขีดความสามารถของตัวเอง เรียนรู้ที่จะพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ได้ดี จะทำให้นักเรียนเขามีความเข้มแข็ง และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เขาก็จะสามารถหาทางออกและสร้างทักษะได้” FG 1.5

“ในหลักของเศรษฐกิจพอเพียงก็กล่าวไว้ด้วยนี่ว่า ให้เราเป็นคน มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถคิดวิเคราะห์และปฏิบัติด้วย ความรอบคอบ ระมัดระวัง เน้นมันตรงกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนเลยน ครูว่าการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเขามาใช้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนนี่น่าสนใจด้วย” FG 3.2

“นี่ก็เพิ่งผ่านการประเมินสถานศึกษาพอเพียงกันไป ตอนเตรียมรับการประเมินครูก็ได้เรียนรู้เรื่องนี้มากขึ้น จากตอนแรกที่ตัวเองก็คิดว่ามันไม่น่าจะมาสอดคล้องกับการสอนของเราได้เลย อย่างที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่ก็ไม่รู้ว่าจะเอามาทำอะไรกับวิชาที่สอนได้นะ แต่พอได้

ศึกษาข้อมูลมากๆ เข้า พี่เริ่มรู้ว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี่แหละ สามารถช่วยพัฒนาตัวนักเรียนเราได้ดีทีเดียว โดยเฉพาะมันจะสร้างให้นักเรียนเขาเป็นคนที่สามารถเรียนรู้เรื่องต่างๆ ได้อย่างเป็นกระบวนการ มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ ซึ่งมันเป็นตัวช่วยพัฒนาทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างดีเลย แล้วยังส่งเสริมให้เด็กเขามีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อีก พี่ว่าถ้าเราปลูกฝังการนำเอาหลักของเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ท่านมาใช้พัฒนาเด็กได้ พี่ว่ามันจะช่วยพัฒนาทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้” FG 3.6

5.2 จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้วิถีพอเพียง

สถานศึกษาควรจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝัง หล่อหลอมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อทำให้เกิดพัฒนาการเรียนและทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการสร้างนิสัยและทักษะรักความพอเพียงของนักเรียนได้

“การที่โรงเรียนเราได้จัดอาคารสถานที่ และสิ่งแวดลอมในโรงเรียนที่เน้นความร่วมมือ ปรียชนใช้สอย และสามารถสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ก็จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในภาวะที่เหมาะสมนะ ทักษะการ ยืนเพื่อการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นักเรียนก็จะต้องเกิดจากการที่นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมด้วย” FG 1.2

“เวลาเรานำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมากใช้ในการพัฒนาการจัดการสถานที่หรือสิ่งแวดลอมรอบๆ โรงเรียน ให้พร้อมต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมันเป็นการส่งเสริมการแสวงหาความรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งเมื่อเราได้จัดการสิ่งแวดลอมได้ดีแล้วเนี่ยเราก็สามารถต่อยอดให้นักเรียนมีทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ได้เพิ่มเติมอีกด้วย เช่น ให้นักเรียนจัดนิทรรศการ จัดการแข่งขันความรู้หรือทักษะในด้านต่างๆ และการหาความรู้โดยสื่อเทคโนโลยีและอื่นๆ ที่มี” FG 3.1

5.3 จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาตามวิถีพอเพียง

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรี เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ชีวิตประจำวันได้ ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้ใช้ทักษะนั้นบ่อยครั้ง จนเกิดเป็นความชำนาญ

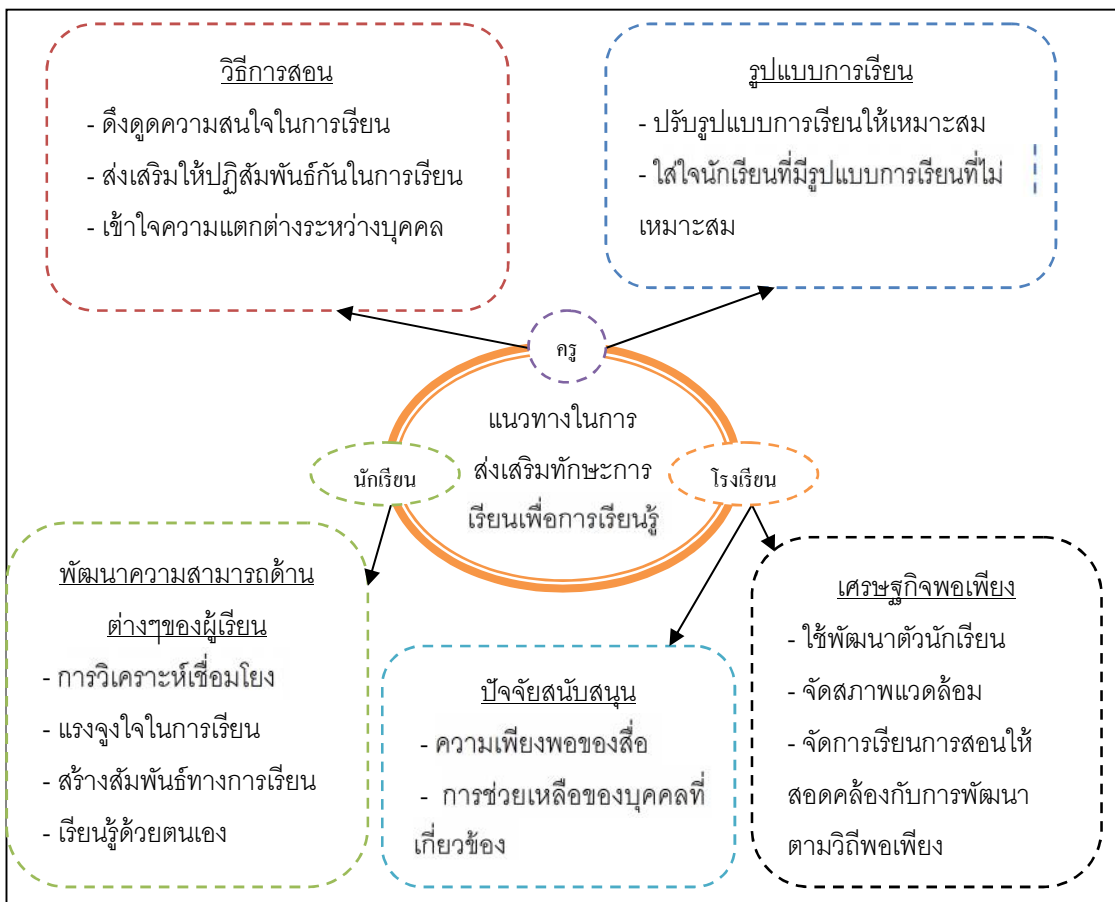
“ครูเราก็สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ด้วย โดยเฉพาะการพยายามถ่ายทอดและสร้างพัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ การ

แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ยิ่งถ้าเราสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เหล่านี้ได้มากเท่าไรก็จะส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ได้มากเท่านั้น” FG 1.7

“เราน่าจะจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักการให้มีเนื้อที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนให้มากที่สุด โดยเฉพาะการใช้กิจกรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นของเราจัดการเรียนการสอนทำให้นักเรียนเขาสามารถซึมซับทักษะกระบวนการต่างๆ ได้ง่าย เพราะเป็นสิ่งที่มีความใกล้ตัวและจะต้องปฏิบัติอยู่เป็นประจำ” FG 1.8

“เน้นการจัดการเรียนการสอนให้มีการเผชิญสถานการณ์ เน้นกิจกรรมการทดลอง การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน สร้างทักษะในการคิด วิเคราะห์ และแยกแยะให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยไม่ต้องไปใช้วิธีการที่มันใกล้ตัว ให้เรียนรู้จากสิ่งใกล้ๆ ตัวก็พอ” FG 3.3

จากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มกับครูผู้สอนทั้ง 4 กลุ่มในช่วงต้น สามารถนำมาสร้างเป็นโครงสร้างของแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ได้ตามภาพที่ 4.6 ดังนี้

ภาพที่ 4.6 แนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิจัยแบบผสมวิธี แนวคิดวิธี The explanatory sequential design ของ โดยเริ่มต้นจากการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อหาข้อมูลว่าปัจจุบันนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมี ระดับทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เป็นอย่างไร และใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยทำการศึกษาแบบการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษา ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการ เรียนเพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามแผนการเรียนรู้ เกรดเฉลี่ย สะสม และรูปแบบการเรียนรู้ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำนวน 8,653 คน ใน 64 โรงเรียน โดยแบ่งเป็น โรงเรียนในจังหวัดลพบุรี 24 โรงเรียนในจังหวัด อ่างทอง 14 โรงเรียนในจังหวัดชัยนาท 14 โรงเรียนในจังหวัดสิงห์บุรี 12 โรงเรียน กลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 411 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง และการสุ่มอย่างง่าย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปร 1) รูปแบบการเรียนรู้ ยึดตามตาม แนวคิดของ Grasha และ Reichman (1975) 2) ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ยึดตามแนวคิดของ Hautamäki et al. (2002)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามและแบบทดสอบด้านทักษะ การเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ โดยในการวัดด้านสมรรถนะในการเรียนรู้มีรูปแบบเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก และในการวัดด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง และด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม มีรูปแบบเป็น แบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 อันดับ โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเป็น ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรา (checklist) แบ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม รูปแบบการเรียน

ตอนที่ 2 แบบทดสอบทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ Hautamäki et al. (2002) โดยแบ่งองค์ประกอบของทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ออกเป็น 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ด้านการเรียนรู้ 2) ด้านให้เหตุผล 3) ด้านการจัดการการเรียนรู้ และ 4) ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเองโดยแบบทดสอบทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ มีรูปแบบเป็นปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวนองค์ประกอบละ 5 ข้อ รวมเป็น 22 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเอง และด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ Hautamäki et al. (2002) โดยแบ่งองค์ประกอบของทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเองเป็น 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) แรงจูงใจในการเรียนรู้ 2) การยอมรับงาน 3) มโนทัศน์ทางการศึกษา 4) การประเมินตนเอง 5) ความมุ่งหมายในอนาคต และ 6) ความเชื่อในการควบคุมการกระทำของตนเอง และองค์ประกอบด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) คุณค่าของการศึกษาตามการรับรู้ของผู้เรียน 2) การได้รับการสนับสนุนทางการเรียนตามการรับรู้ของตนเอง และ 3) โอกาสในการได้มาซึ่งข้อมูลในการรับรู้ของตน จำนวน 41 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสำรวจรูปแบบการเรียน ใช้แบบสำรวจรูปแบบการเรียนตามแนวคิดของ Kolb ที่พัฒนาขึ้นโดยกองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543) โดยรูปแบบการเรียนหมายถึงวิธีการคิดและวิธีการแก้ปัญหา ที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนรู้ทั้ง ในและนอกห้องเรียน และใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน โดยผู้เรียนแต่ละคนจะมีแบบการเรียนที่แตกต่างกันออกไป การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งรูปแบบการเรียนของผู้เรียนออกเป็น 6 แบบ คือ 1) การเรียนแบบแข่งขัน 2) การเรียนแบบร่วมมือ 3) การเรียนแบบหลีกเลี่ยง 4) การเรียนแบบมีส่วนร่วม 5) การเรียนแบบพึ่งพา และ 6) การเรียนแบบอิสระ วัดได้จากแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติภาคบรรยาย ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการทำตารางไขว้ (2) เปรียบเทียบทักษะการเรียนเพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามแผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม และรูปแบบการเรียนใช้สถิติภาคบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ไขว้ การวิเคราะห์โดยใช้สถิติอนุมาน ได้แก่ สถิติ

ทดสอบไค-สแควร์ (χ^2 -test) สถิติที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (one-way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 5 พบว่ามีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนของเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก โดยในด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านความเชื่อเกี่ยวกับตนเองนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ด้านความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามแผนการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม และรูปแบบการเรียน

2.1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้กับแผนการเรียน พบว่านักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์และแผนการเรียนศิลป์-ภาษาส่วนใหญ่มีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ระดับมาก และไม่มีนักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ที่มีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด โดยที่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้กับแผนการเรียน พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยของทักษะเพื่อการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนศิลป์-ภาษา

2.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้กับเกรดเฉลี่ยสะสม พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสมระดับ 2.00 – 2.99 และสูงกว่า 3.00 ขึ้น ไปมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ระดับมาก นักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 1.00 – 1.99 ส่วนใหญ่มีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในระดับปานกลาง และนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.00 มีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้กับเกรดเฉลี่ยสะสม พบว่า ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมสูงกว่า 3.00 ขึ้นไป แตกต่างกับนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00 – 2.99 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย สูงกว่า 3.00 ขึ้นไป สูงกว่านักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ย 2.00-2.99 , 1.00-1.99 และต่ำกว่า 1.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้กับรูปแบบการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบแข่งขัน แบบร่วมมือ แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพาและแบบอิสระส่วนใหญ่มี

ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในระดับมาก มีเพียงนักเรียนที่มีการเรียนแบบหลีกเลี่ยงเท่านั้นที่ส่วนใหญ่มีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในระดับน้อย โดยนักเรียนที่มีการเรียนแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูงสุด และนักเรียนที่มีการเรียนแบบหลีกเลี่ยงมีค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ต่ำที่สุด ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้กับรูปแบบการเรียน พบว่า ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมกับนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยง และนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือกับนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยง ส่วนนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือมีค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยง

3. แนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยในส่วนของเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ได้ข้อสรุป 5 ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการสอนของผู้สอน ได้แก่ ผู้สอนจะต้องมีวิธีการสอนที่สามารถดึงดูดนักเรียนให้มีความสนใจในการเรียนได้ ผู้สอนจะต้องมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันในการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

3.2 ด้านรูปแบบการเรียนของผู้เรียน ได้แก่ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนที่เหมาะสมของผู้เรียน การให้ความใส่ใจกับนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนที่ไม่เหมาะสม

3.3 ด้านการพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ ของผู้เรียน ได้แก่ พัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์เชื่อมโยง การพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนรู้และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค การสร้างสัมพันธ์ทางการเรียนกับผู้อื่น พัฒนาความสามารถด้านการศึกษาเรียนรู้

3.4 ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ ความเพียงพอของสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ ด้านการดึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ความพร้อมให้การช่วยเหลือของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

3.5 ด้านการดึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจมาใช้ในการพัฒนาตัวนักเรียน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้วิถีพอเพียง จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการพัฒนาตามวิถีพอเพียง

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยที่นำเสนอไปข้างต้นแล้วนั้น มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากเมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้กับแผนการเรียน เกรตเฉลี่ยสะสม และรูปแบบการเรียน พบว่านักเรียนมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้แตกต่างกันขึ้น อยู่กับปัจจัยแผนการเรียน เกรตเฉลี่ยสะสม และรูปแบบการเรียน โดยที่

1. นักเรียนนักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยของทักษะเพื่อการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนศิลป์-ภาษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เป็นทักษะการเรียนรู้ที่ค่อนข้างเป็นหลักการทางวิทยาศาสตร์ (นุชจรี ศรีเสวก, 2553) เป็นทักษะที่ฝึกฝนได้โดยการได้เรียนรู้แบบอภิमान โดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งนักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ก็มีความความได้เปรียบจากการที่ได้เรียนในรายวิชาที่ใช้ทักษะนี้มากกว่านักเรียนที่เรียนในสายศิลป์-ภาษา

2. เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านเกรตเฉลี่ยสะสมพบว่านักเรียนที่มีเกรตเฉลี่ยสะสมสูงจะมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่มีเกรตเฉลี่ยสะสมในการเรียนต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนที่มีเกรตเฉลี่ยสะสมในการเรียนสูง จะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง รักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ขยันพากเพียรในการเรียนรับความรู้ที่ได้อย่างรวดเร็ว มีความคิดเหตุผลดี เข้าใจสาระที่อาจารย์สอนได้เป็นอย่างดี มีความสนใจในการเรียนการสอน คาดหวังความสำเร็จทางการศึกษาไว้สูง (สุพัฒน์ เศรษฐาคมกุล, 2536) ซึ่งลักษณะการค้นคว้าศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองย่อมส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูง สอดคล้องกับ วราภรณ์ ขวัญภักดิ์โรช (2552) ที่กล่าวว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตสูงกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เป็นสมรรถนะหนึ่งในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Education Council, 2006) ดังนั้นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือเกรตเฉลี่ยสะสมในการเรียนสูง ทำให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูงด้วยเช่นกัน

3. เมื่อพิจารณาจากปัจจัยรูปแบบการเรียนที่มีต่อทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้พบว่านักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนแตกต่างกันส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้แตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีการเรียนแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูงสุด ส่วนนักเรียนที่มีการเรียนแบบหลีกเลี่ยงมีค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ต่ำสุด ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนที่มีการเรียนแบบมีส่วนร่วมและการเรียนแบบหลีกเลี่ยงมีพฤติกรรมในการเรียน

ต่างกัน โดยนักเรียนที่มีการเรียนแบบมีส่วนร่วมจะชอบเข้าห้องเรียน มีความรับผิดชอบในการเรียน พยายามรับรู้ให้มากที่สุดจากชั้นเรียน ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการทำในสิ่งที่ตกลงไว้ร่วมกัน ซึ่งตรงข้ามกับนักเรียนที่มีการเรียนแบบหลีกเลี่ยงที่มีพฤติกรรมไม่สนใจเรียนเนื้อหาวิชาในชั้นเรียน ไม่มีส่วนร่วมกับนักเรียนคนอื่นและอาจารย์ ไม่สนใจสิ่งที่เกิดขึ้น ในชั้นเรียน มีทัศนคติต่อห้องเรียนว่าเป็นสถานที่ที่ไม่น่าสนใจ (Grasha และ Reichmann, 1975) แต่พฤติกรรมในการเรียนของนักเรียนที่มีการเรียนแบบมีส่วนร่วมเอื้อต่อการแสวงหาความรู้เพิ่มของนักเรียน โดยปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548) อธิบายว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการมีลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นรูปแบบที่เอื้อ ให้นิสิตนักศึกษารักการแสวงหาความรู้เพิ่ม นักเรียนที่มีการเรียนแบบมีส่วนร่วมจึงมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่มีการเรียนแบบอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ จิตต์ภิญา ชุมสาย ณ อยุธยา (2551) ที่กล่าวว่าเนื่องจากรูปแบบการเรียนแต่ละแบบจัดเป็นวิธีในการเรียนรู้ของนักเรียน ถ้ารูปแบบการเรียนไม่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตก็จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้น้อย โดยรูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องและทำให้นักเรียนมีลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะต้องเป็นแบบการเรียนที่นักเรียนสามารถหาความรู้เพิ่มเติมและส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์มากกว่าการรอรับข้อมูล โดยนักเรียนที่มีการเรียนแบบมีส่วนร่วม แบบร่วมมือ แบบแข่งขัน แบบพึ่งพา และแบบอิสระจะเป็นแบบการเรียนที่เอื้อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่ง Education Council (2006) กล่าวว่าทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เป็นสมรรถนะหนึ่งในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น นักเรียนที่มีการเรียนแบบมีส่วนร่วม แบบร่วมมือ และแบบแข่งขันจึงมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่มีการเรียนแบบอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในแต่ละด้านพบว่า องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรพัฒนาผู้เรียนเพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ด้านสมรรถนะในการเรียนรู้ให้มากขึ้น โดยพัฒนาในองค์ประกอบแต่ละด้านของสมรรถนะในการเรียนรู้ ทั้งด้านการเรียนรู้ ด้านการให้เหตุผล ด้านการจัดการการเรียนรู้ และด้านการควบคุมอารมณ์ของตน โดยนำแนวทางในทางส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ไปใช้

2. จากผลการทำวิจัยเชิงคุณภาพพบว่าครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้โดยการพัฒนาการจัดการเรียนด้านวิธีการสอนของผู้สอน โดยเป็นสำคัญในการสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดี และในปัจจุบันเป็นส่วนค่อนข้างมีปัญหามาก ครูผู้สอนจึงควรพัฒนาการสอนของตนเองให้สอดคล้องและช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้

3. จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์จะมีทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนในแผนการเรียน ศิลป์-ภาษา โดยเนื่องมาจากรายวิชาที่นักเรียนเรียน ดังนั้นครูที่สอนในรายวิชาศิลป์-ภาษาควรจะต้องหาวิธีการสอนที่สามารถดึงเอารายวิชาอื่นเชิงวิเคราะห์หรือปริมาณเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและวิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้กับนักเรียนในวัยที่แตกต่างกัน หรือในสภาพแวดล้อมหรือสภาพทางสังคมที่แตกต่างกันซึ่งอาจได้สารสนเทศที่ต่อยอดไปจากงานวิจัยเล่มนี้

2. การวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าครูให้ความสำคัญตระหนักถึงการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก และด้านที่ครูได้เสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ได้คือ ด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นการทดลองนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ อาจจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และต่อยอดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในแบบของไทยเราได้

3. จากการศึกษาดูเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้พบว่าทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้เป็นสมรรถนะหนึ่งในการเรียนรู้ชีวิต จึงควรศึกษาถึงความสัมพันธ์ของทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้กับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- วิชากร, กรม. (2543). *รูปแบบหรือแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะที่ดี* เก่ง มีสุข ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คุณุณ ศกุนตนาค. (2552). *ผลของความสอดคล้องระหว่างแบบการเรียนกับแบบการสอนที่มีต่อความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย การศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา. (2551). *ลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีสุดท้าย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชาย โพธิสิตา. (2547). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น ดิงแอนด์พับลิชชิง.
- ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง. (2545). "แบบการเรียน : ปัจจัยที่ควรคำนึงถึงเพื่อเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน". *วารสารคณะศึกษาศาสตร์*, 1(มกราคม): 54-57.
- นิตา ชูโต. (2545). *การวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: แมทสปอย.
- บุญใจ ศรีสถิตย่นรากูร. (2547). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการพยาบาล*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ยูแอนด์อินเตอร์โอมิเดียจำกัด.
- ประสาท อิศรปริดา. (2538). *สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา*. มหาสารคาม : โครงการผลิตเอกสารตำรา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ผ่องพรรณ ตริยมงคลกุล. (2546). *บทสะท้อนการศึกษาจากระบบ : แนวคิด และทฤษฎีปฏิบัติขององค์กรพัฒนาเอกชนไทยในการพัฒนาการเกษตรด้วยวิถี* . กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัชรา จันทรา. (2539). *แบบการเรียนรู้อิงเด็กปัญญาเลิศในโครงการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(พสวท.)*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และสร้อยสน สกลรักษ์. (2548). สัตตศิลา : หลัก 7 ประการในการเปลี่ยนผ่าน การศึกษา. *วารสารครุศาสตร์*, 34(2): 1-3.
- มัทนทรา ธรรมบุศย์. (2544). รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles). *วารสารวิชาการ*, 4 (ตุลาคม): 7-9.
- โยธิน แสงวงดี. (2530). การสนทนากลุ่ม. *วารสารวิจัย*. 2: 12-37.
- รัตนภรณ์ มีรักษา. (2548). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบการเรียนรู้ของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษา*. 4: 76-94
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), สำนักงาน. (2549). *มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ.๒๕๔๙-๒๕๕๓)*.
- ลาวัณย์ วิทยาอุดมทิกุล. (2533). *การสอนสังคมในโรงเรียนมัธยม*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุ ศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2552). *รายงานการวิจัย เรื่อง ภาพการศึกษาไทยใน อนาคต 10-20 ปี*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- วรภรณ์ ขวัญกิจสโรช. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โรงเรียนไท บริหารธุรกิจและพาณิชยการ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขา ธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- วีรสิทธิ์ วงศ์วรรณ. (2542). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่มีแบบการเรียนรู้แตกต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และโยธิน แสงวงดี. (2536). *การสนทนากลุ่ม: เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพจาก การวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุและการเปลี่ยนแปลงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. (มปท).
- ศิริรัตน์ จำปีเรือง. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล แบบการเรียนรู้ และบุคลิกภาพ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ ประชารักษ์ นครสวรรค์. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สวรรค์ประชารักษ์*.
- ศิวะพร ภูพันธ์. (2554). *การศึกษาและทดสอบปัจจัยเชิงสาเหตุของการใช้ประโยชน์งานวิจัยของ อาจารย์มหาวิทยาลัย: การวิจัยแบบผสมวิธี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชา

วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา. คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542*. กรุงเทพมหานคร: สกายน้ค.

สุพัฒน์ เศรษฐคุณกุล. (2536). *แบบการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภางค์ จันทวานิช. (2545). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แสงทอง ภูศรี. (2545). *แนวคิดและการปฏิบัติด้านความเป็นหุ้นส่วนระหว่างครอบครัวและ
โรงเรียนในการจัดการศึกษา: การศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

อัจฉรา ธรรมาภรณ์. (2531). *แบบการเรียน องค์ประกอบช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการสอน*.
วารสารศึกษาศาสตร์, 10(ตุลาคม 2531 – มกราคม 252): 31-39.

อัจฉรา สังข์สุวรรณ. (2550). *แบบการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม*.
วารสารวิชาการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม. 2: 23-31

ภาษาอังกฤษ

Abruscato, J. (2000). *Teaching Children Science : A Discovery Approach*. Boston :
Allyn & Bacon.

Bandt , Phillip, L. And Others. (1974). *A Time to Learn : A Guide to Academic and
Personal Effectiveness*. New York : Hott, Rinehart and Winston Inc.

Black, P., McCormick, R., James, M. & Pedder, D. (2006). *Learning How to Learn and
Assessment for Learning: a theoretical inquiry*. *Research Paper in Education*,
21(2): 119-132.

Bryony Hoskins and Ulf Fredriksson. (2008). *Learning to learn: What isit and can it be
measured*. Luxemburg: Office for Official Publication of the European
Communities.

Creswell, J. W. (2002). *Research design: Qualitative quantitative, and mixed method*.
2 nd ed. India: C&M Digital.

- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2011). *Designing and conducting mixed methods research*. 2nd ed.. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Crick, R. D. (2007). Learning how to learn: the dynamic assessment of learning power. *The Curriculum Journal*, 18(2): 135-153.
- Csapo, B. (2007). Research into learning to learn through the assessment of quality and organization of learning outcomes. *The Curriculum Journal*, 18(2): 195-210.
- David, D.S. and Schwimmer, P.C. (1981). Style-a manner of thinking. *Educational Leadership*, 38 (February): 376-377.
- Davis, B.G. (1993). *Tools for Teaching*. San Francisco : Jossey-Bass, Inc.
- Delors, J. (1997). *การเรียนรู้: ชุมทรัพย์ในตน*. แปลโดย วิชัย ตันศิริ และคณะ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Denzin, N. K. and Lincoln, Y. S. 1998. *Strategies of qualitative inquiry*. Thousand Oaks: SAGE.
- Dunn, K. (1981). Madison Prep : Alternative to Teenage Disaster. *Education Leadership*, 38(February): 386-387.
- Education Council. (2006). *Recommendation of the European Parliament and the Council of 18 December 2006 on key competencies for lifelong learning*. Brussels: Official Journal of the European Union.
- Ellis, R. (1985). *Understanding Second Language Acquisition*. UK : Oxford University Press.
- Fern, E. F. 2001. *Advanced Focus Group Research*. California: SAGE.
- Fredrikson, U. & Hoskins, B. (2007). The Development of Learning to Learn in a European Context. *The Curriculum Journal*, 18(2): 127-134.
- Friedman, P. and R. Alley. (1984). *Learning / Teaching Styles : Applying the principles*. Theory into Practice, 23 (Winter): 77-81.
- Grasha, A and Reichman, S. (1975). *Workshop Handout on Learning Styles*. Ohio: Faculty Research Center: University of Cincinnati.
- Gregorc, A.F. (1979). *Learning Style Preference of East Asia ESL Student*. Dissertation Abstract International, 10(April): 3664-A.

- Guba, E. G. and Lincoln, Y. S. 1989. *Fourth generation evaluation*. Newbury Park, CA: SAGE.
- Hautamäki et al. (2002). *Assessing Learning-to-Learn: A Framework*. Helsinki: Centre for Educational Assessment, Helsinki University / National Board of Education.
- Hofer, B. K. & Yu, S. L. (2003). Teaching Self-Regulated Learning Through a “Learning to Learn” Course. *Teaching of Psychology*, 30(1): 30 – 33.
- Honey, P. and A. Mumford. (1992). *The Manual of Learning Styles*. Maidenhead : Peter Hone.
- Hoskins, B. and Deakin Crick, R. (2008) *Learning to Learn and Civic Competences: different currencies or two sides of the same coin? EUR 23360*. Ispra: European Commission.
- Hunt, D.E. (1981). *Learning style and the interdependence of Practice and Theory*. Phi Delta Kaplan, 9(May): 647-649.
- Kahan, J. P. 2001. Focus group as a tool for policy analysis. *Analyses of Social Issues and Public Policy*. [Online]. Available from: www.kahan@rand.org
- Kauchank, D.P. and Eggen, P.D. (1998). *Learning and Teaching : Research-Based Methods*. 3rd.ed., Boston : Allyn and Bacon.
- Kolb, D.A. (1981). *Disciplinary Lingerie Norms and Student Learning Styles : Diverse Pathways for Growth*. The Modern American College. San Francisco : Jersey-Bass.
- Kolb, D.A., Rubin, I.M. and McIntyre, J.M. (1984). *Organizational Psychology*. 4th ed. New Jersey : Prentice-Hall.
- Krueger, R. A. 1998. *Analyzing & Reporting fogus group results: Fogus group kit3*. California: SAGE.
- Krueger, R. A. and Casey, M. A. 2000. *Focus group: A practice guide for applied research*. (3rd ed). California: SAGE.
- McCarthy, B. (1997). *A Table of Four Learners : 4 MAT's Learning Styles*. Education Leadership, 1(March): 45-52.

- McCormick, R. (2006). Learning how to learn: A view from the LHTL project England. *Learning to Learn network meeting Report*. Ispra: CRELL/JRC.
- Mckenzie, P. (2001). How to make Lifelong Learning a Reality: Implications for Planning of Educational Provision in Australia. *International Handbook of Lifelong Learning (Part One)*. Netherlands: Kluwer Academic.
- Moreno, A. (2006) *Learning to learn*. In Learning to learn network meeting report. Ispra: CRELL/JRC.
- Morgan, D.L. 1996. Focus Groups. *Annual Review Sociology*. 22: 129-152.
- Morgan, D.L. 1998. *The Focus Group Guidebook*. United State of America: SAGE.
- Morgan, D.L. and Kruger, R. A. 1993. When to use focus groups and why. In Morgan, D. L.. *Successful Focus Group: Advancing the state of the Art*. Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Parkland College. (2001). *Learning Styles Learning*. [[http://www.virtual.parkland.cc.il.us/study/skills/Learning Style & Learning Strategies/htm](http://www.virtual.parkland.cc.il.us/study/skills/Learning%20Style%20&%20Learning%20Strategies/htm).] ,August 28.
- Partridge, R. (1983). *Learning Styles : A review of selected mode*. Journal of Nursing Education.
- Pedder, D. (2006). Organizational conditions that foster successful classroom promotion of Learning How to Learn. *Research Paper in Education*, 21(2): 171-200.
- Reed, J. and Roskell-Payton, V. (1997). Focus group: issue of analysis and interpretation. *Journal of Advance Nursing*. 26: 765-771.
- Smith, L.H. and J.S. Renzulli. (1984). *Learning Style Preference : A Practical Approach for classroom Teachers*. Theory into Practice, 23 (Winter): 44-50.
- Stewart, D.W. and Shamdasami, P.N. 1991. *Focus group: Theory and Pactice*. (3rd ed). United State of America: SAGE.
- The Campaign for Learning. (2007). *What is learning to learn?*. Retrieved from <http://www.campaign-for-learning.or.uk/projects/L2L/what%20is%20L2L.htm>.
- Tomlinson, C.A. (2000). *Differentiated Classroom*. Educational Leadership, 4(September): 15-25.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบทดสอบทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้และแบบสอบถาม
รูปแบบการเรียนรู้และทักษะการเรียนรู้

ผู้เชี่ยวชาญ	รายชื่อ-สกุล	ตำแหน่งงาน	ความเชี่ยวชาญเฉพาะ
1	ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม	อาจารย์ประจำภาควิชาการวิจัยและ ประเมินผลทางการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า คุณทหารลาดกระบัง	การวิจัยและประเมินผล การศึกษา
2	ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์	อาจารย์ประจำภาควิชาการวิจัยและ ประเมินผลทางการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า คุณทหารลาดกระบัง	การวิจัยและประเมินผล การศึกษา
3	ดร.ราชนันท์ นุญธิมา	อาจารย์ประจำภาควิชา ภาควิชาการวัดผลและวิจัย การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	การวิจัยและการวัดผล
4	ดร.ชมพูนุท สุขหวาน.	อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา	การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
5	ดร. อุไร สัตตบุตร	ครูชำนาญการพิเศษ/หัวหน้างาน วัดผลประเมินผล วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี	การวัดและประเมินผล

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศธ 0512.6(2771)/56-1779

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

21 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.ผดุงชัย ภูพิคณ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายณัฐดนัย ประภัสโรทัย นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : การวิจัยแบบผสมวิธี” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จutarัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6 (2771)/56-1926

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

12 กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีอ่างทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายณัฐดนัย ประภัสโรทัย นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : การวิจัยแบบผสมวิธี" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลวิจัยด้วยแบบทดสอบและแบบสอบถาม กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จุฑารัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6 (2771)/56- 19๘7

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

12 กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

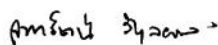
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายณัฐดนัย ประภัสโรทัย นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : การวิจัยแบบผสมวิธี" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลวิจัยด้วยแบบทดสอบและแบบสอบถาม กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร. จุฑารัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6 (2771)/56-19๘8

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

12 กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสิงห์บุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายณัฐนัย ประภัสโรทัย นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : การวิจัยแบบผสมวิธี” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้มีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลวิจัยด้วยแบบทดสอบและแบบสอบถาม กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จuthรัตน์ วิบูลสมล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6 (2771)/56- 1๙๘9

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

12 กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยนาทพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายณัฐดนัย ประภัสโรทัย นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : การวิจัยแบบผสมวิธี” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลวิจัยด้วยแบบทดสอบและแบบสอบถาม กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จuthาร์ตนัน วิบูลสมรติ)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 612

ภาคผนวก ค

แบบทดสอบและแบบสอบถามทักษะการเรียนรู้และการเรียนรู้และรูปแบบการเรียนรู้

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบตามข้อที่ 1 – 2

โครงการป้องกันไข้หวัด 2010 ของโรงเรียนสารสาสน์วิทยา

โรคไข้หวัด 2010 เป็นโรคไข้หวัดที่ติดต่อได้ง่าย และระบาดมากในฤดูหนาว วิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันโรคนี้คือ การทำร่างกายให้แข็งแรงและสมบูรณ์ โดยการออกกำลังกายและกินอาหารที่มีประโยชน์ ซึ่งจะช่วยให้ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายสามารถต่อสู้กับไวรัสที่เป็นต้นเหตุของโรคไข้หวัด 2010 ได้ แต่เนื่องจากบุคลากรในโรงเรียนสารสาสน์บางส่วนละเลยในการออกกำลังกายและการกินอาหารที่มีประโยชน์ โรงเรียนสารสาสน์วิทยาจึงจัดให้พยาบาลเข้ามาฉีดวัคซีนป้องกันโรคไข้หวัด 2010 ให้กับบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสที่เป็นต้นเหตุของโรคไข้หวัด 2010

1.วัตถุประสงค์ของโรงเรียนสารสาสน์วิทยาในการจัดตั้งโครงการป้องกันไข้หวัด 2010 คืออะไร

- ก. เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง
- ข. เพื่อไม่ให้บุคลากรในโรงเรียนหยุดเรียนโดยไม่จำเป็น
- ค. เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนปราศจากโรคไข้หวัด 2010
- ง. เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนเกิดความสนใจการออกกำลังกายมากขึ้น

2.สาเหตุของการจัดตั้งโครงการป้องกันไข้หวัด 2010 คืออะไร

- ก. บุคลากรในโรงเรียนละเลยการออกกำลังกาย
- ข. บุคลากรในโรงเรียนมีระบบภูมิคุ้มกันที่ไม่แข็งแรง
- ค. ไม่ต้องการให้บุคลากรในโรงเรียนเป็นโรคไข้หวัด 2010
- ง. ไม่ต้องการให้บุคลากรในโรงเรียนหยุดเรียนเนื่องจากเป็นโรคไข้หวัด 2010

ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 3 – 4

กตัญญูธรรม

มีคดีฆาตกรรมเกิดขึ้น แต่ผู้ต้องสงสัยปฏิเสธหมดทุกข้อกล่าวหา ตำรวจและผู้พิพากษาเชื่อว่าเขาไม่ได้พูดความจริงแต่จะพิสูจน์ได้อย่างไร ?

ณ สถานที่เกิดเหตุ ตำรวจได้รวบรวมหลักฐานทุกชิ้นเท่าที่จะเก็บได้ เช่น รอยนิ้วมือ และเส้นผมบนเสื้อของผู้เคราะห์ร้าย จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยในการตรวจสอบ โดยเริ่มจากการตรวจสอบเซลล์รากผมที่พบบนเสื้อของผู้เคราะห์ร้าย เพื่อดูลักษณะการเรียงตัวของ DNA ของเซลล์รากผม กับ DNA ของคนร้าย เนื่องมาจากการเรียงตัวของ DNA ในร่างกายของคนหนึ่งจะมีลักษณะเหมือนกันทุกเซลล์ ไม่ว่าจะเป็นเซลล์รากผม หรือเซลล์อื่น ๆ ในร่างกาย แต่รูปแบบการเรียงตัวของ DNA จะแตกต่างกันไปในแต่ละคน ผลการตรวจสอบ DNA ของเซลล์รากผมบนเสื้อของผู้เคราะห์ร้าย ตรงกับผู้ต้องสงสัยทุกประการ ทำให้ผู้ต้องสงสัยยอมรับข้อกล่าวหาและเปิดคดีได้

3. จุดมุ่งหมายสำคัญของผู้เขียนคืออะไร

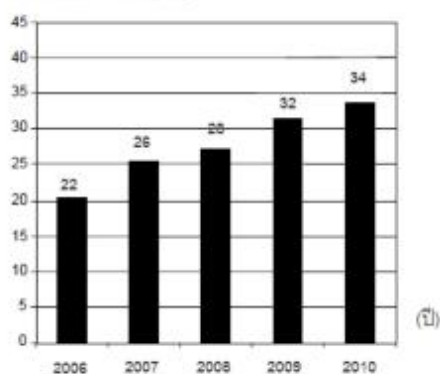
- ก. เพื่อเตือนภัย
- ข. เพื่อความบันเทิง
- ค. เพื่อให้ข้อมูล
- ง. เพื่อทำให้เห็นคล้อยตาม

4. เพราะเหตุใดตำรวจจึงไม่สามารถปิดคดีนี้ได้ในครั้งนี้

- ก. ไม่มีพยานอยู่ในที่เกิดเหตุ
- ข. ผู้ต้องสงสัยปฏิเสธหมดทุกข้อกล่าวหา
- ค. ยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ DNA
- ง. ตำรวจยังไม่ได้เก็บหลักฐานที่สำคัญที่ผู้เคราะห์ร้าย

กราฟต่อไปนี้แสดงรายได้ที่ได้รับจากการส่งออกข้าวหอมมะลิในประเทศไทย (หน่วยเป็นล้านบาท)

(รายได้ที่ได้จากการส่งออก : ล้านบาท)

5. ในปี 2011 รายได้ที่ได้รับจากการส่งออกข้าวหอมมะลิในประเทศไทยควรเป็นเท่าไร

- ก. 36 ล้านบาท
- ข. 38 ล้านบาท
- ค. 40 ล้านบาท
- ง. 42 ล้านบาท

6. ในการประดิษฐ์สิ่งของใช้จากขยะนักเรียนได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาในการสลายตัวของขยะชนิดต่าง ๆ ได้ดังนี้

ชนิดของขยะ	ระยะเวลาในการสลายตัว
กล่องกระดาษแข็ง	0.5 ปี
เปลือกส้ม	1-3 ปี
หนังสือพิมพ์	2-3 ปี
พลาสติก	มากกว่า 100 ปี

ถ้านักเรียนต้องการให้สิ่งของที่นักเรียนประดิษฐ์มีอายุการใช้งานนานที่สุด นักเรียนจะเลือกขยะชนิดใดมาเป็นวัสดุ

- ก. กล้องกระดาษแข็ง
- ข. เป็ลือกส้ม
- ค. หนังสือนิทมพ์
- ง. พลาสติก

7. ในวันเสาร์โรงเรียนจัดให้นักเรียนเลือกตั้งประธานและกรรมการสภา แต่นักเรียนต้องรีบทำรายงานส่งครู ไม่งั้นนั้นจะเสร็จไม่ทัน นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร

- ก. ทำรายงานให้ออกมาดีที่สุด
- ข. รีบไปเลือกตั้งแล้วกลับมาทำรายงาน
- ค. ต้องไปเลือกตั้งเพราะกลัวถูกครูตำหนิ
- ง. ต้องทำรายงานให้เสร็จก่อนแล้วจึงไป

8. ครูสมศรีวางข้อสอบที่จะเก็บคะแนนไว้บนโต๊ะในห้องพักครู สมชายนำสมุดมาส่งจึงพบพอดี ขณะนั้นไม่มีใครอยู่ในห้องเลย ถ้านักเรียนเป็นสมชายจะทำอย่างไร

- ก. เปิดดูเพราะไม่เคยทำข้อสอบผ่านสักที
- ข. ไม่เปิดดูเพราะถูกส่งสอนเสมอให้ข้อสัตย์
- ค. ไม่เปิดดูเพราะกลัวครูตำหนิเมื่อจับได้ว่าดูข้อสอบ
- ง. ไม่เปิดดูเพราะการได้คะแนนมากโดยไม่สุจริตจะไม่เกิดความภาคภูมิใจ

9. ขณะที่นักเรียนลงจากรถโดยสารฝั่งตรงข้ามโรงเรียน นักเรียนต้องข้ามถนนเพราะถนนว่างพอดี แต่ในขณะที่นั้นได้ยินเสียงเพลงชาติ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ทำเป็นไม่ได้ยินแล้วเดินต่อไป
- ข. ยืนตรงเพราะเคยถูกอบรมเกี่ยวกับเรื่องนี้มาแล้ว
- ค. จำเป็นต้องหยุดยืนตรงเพราะกลัวคนอื่นมองและตำหนิ
- ง. ยืนตรงเพราะการเคารพธงชาติทำให้เกิดความภาคภูมิใจในชาติ

10. นักเรียนประถมศึกษาจะใส่เสื้อนักเรียนแขนสั้น สมหญิงใส่เสื้อนักเรียนแขนสั้น ดังนั้น

- ก. สมหญิงเป็นนักเรียนประถมศึกษา
- ข. นักเรียนมัธยมศึกษาใส่เสื้อแขนยาว
- ค. สมหญิงเป็นนักเรียนหญิง
- ง. สมหญิงไม่ชอบเสื้อแขนยาว

11. น้ำอัดลมประกอบด้วยน้ำกับแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ ใค้กเป็นน้ำอัดลม ดังนั้น

- ก. น้ำอัดลมชนิดหนึ่ง คือ ใค้ก
- ข. ใค้กประกอบด้วยน้ำกับแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์
- ค. ใค้กมีรสซ่าเพราะมีแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์
- ง. ถ้าเปิดฝาใค้กทิ้งไว้ ใค้กจะไม่ซ่า

12. ผงซักฟอกมีประโยชน์ คือช่วยในการทำสะอาดเสื้อผ้า แต่ผงซักฟอกก็ทำให้เกิดโทษโดยเป็นผลทำให้ปริมาณออกซิเจนในน้ำลดลง ดังนั้นจะสรุปเกี่ยวกับผงซักได้อย่างไร

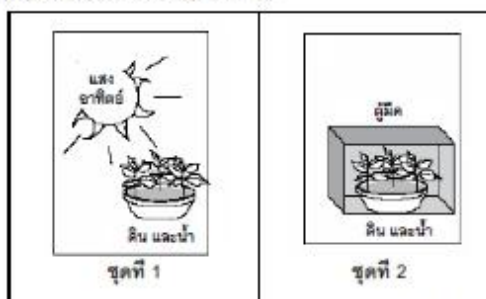
- ก. ผงซักฟอกมีประโยชน์

- ข. ผงซักฟอกมีโทษ
- ค. ผงซักฟอกมีทั้งประโยชน์และโทษ
- ง. ผงซักฟอกทำให้ปริมาณออกซิเจนในน้ำลดลง

13. ทุกวันก่อนมาโรงเรียน สุชาติซักรีดผ้า 1 กระละมั่ง ด้วยผงซักฟอกเสมอ วันนี้สุชาติซักรีดผ้า 2 กระละมั่ง ด้วยผงซักฟอก และมีอาการคันที่ฝ่ามือ ดังนั้นสรุปได้ว่า สุชาติมีอาการคันที่ฝ่ามือ เพราะเหตุใด

- ก. ซักผ้ามากเกินไป
- ข. ใช้ผงซักฟอกมากเกินไป
- ค. ใช้ด่างผสมผงซักฟอกมากเกินไป
- ง. ไม่ได้ล้างมือหลังจากซักผ้า

ใช้ข้อมูลต่อไปนี้ในการตอบคำถามข้อที่ 14 – 15

สุปราณีต้องการทดลองปัจจัยบางประการในการเจริญเติบโตของพืช จึงจัดเตรียมอุปกรณ์ดังภาพ

14. ตัวแปรต้นและตัวแปรควบคุมในการทดลองของสุปราณีคืออะไรตามลำดับ

- ก. ปริมาณแสง ชนิดของดิน
- ข. ชนิดของพืช ปริมาณของแสง
- ค. ชนิดของดิน ปริมาณน้ำในการรด
- ง. การเจริญเติบโตของพืช ปริมาณของแสง

15. ตัวแปรตามในการทดลองของสุปราณีคืออะไร

- ก. ชนิดของพืช
- ข. ปริมาณแสงที่ได้รับ
- ค. การเจริญเติบโตของพืช
- ง. ชนิดของดินและปริมาณน้ำในการรด

ในการทดลองเรื่อง "ความเข้มข้นของสารละลายผงซักฟอกมีผลต่อการตายของสัตว์น้ำหรือไม่" จากหัวข้อเรื่อง ดังกล่าวตอบคำถาม ข้อ 16 – 17

16. ในการทดลองนี้ต้องจัดอะไรให้เหมือนกัน

- ก. ชนิดของสัตว์น้ำ
- ข. ชนิดของผงซักฟอก
- ค. ความเข้มข้นของสารละลายผงซักฟอก

- ง. ชนิดของสัตว์น้ำและชนิดของผงซักฟอก
17. ในการทดลองนี้ต้องจัดอะไรให้แตกต่างกัน
- ก. ชนิดของพืชน้ำ
ข. ชนิดของผงซักฟอก
ค. ความเข้มข้นของสารละลายผงซักฟอก
ง. ชนิดของพืชน้ำและชนิดของผงซักฟอก
18. สัปดาห์หน้าคุณครูสายหยุด บอกกับนักเรียนทุกคนในห้องว่าจะเริ่มเรียนเรื่องประชาธิปไตยในชั้นเรียน ถ้านักเรียนเป็นนักเรียนคนหนึ่งในห้อง นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. เตรียมอ่านหนังสือสอบปลายภาค
ข. รีบทำการบ้านในเรื่องเก่าให้หมด
ค. อ่านหนังสือเรื่องประชาธิปไตยในชั้นเรียนมาล่วงหน้า
ง. หยุดเรียนในครั้งต่อไปเพราะเริ่มเรียนคงไม่มีเนื้อหาอะไร
19. ครูสมศักดิ์ตั้งรายงานให้นักเรียนส่งในสัปดาห์หน้า นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ทำงานอื่นที่ใกล้กำหนดส่งก่อน
ข. หาเพื่อนคนเก่ง ๆ เพื่อยืมเนื้อหามาลอก
ค. หารายละเอียดของเนื้อหาหลังจากได้รับมอบหมาย
ง. ไปเที่ยวเล่นกับเพื่อน เพราะอีกหลายวันถึงจะกำหนดส่ง
20. เมื่อนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จก่อนเวลานักเรียนจะทำอย่างไรต่อไป
- ก. เดินไปส่งครูทันที
ข. เอาไปให้เพื่อนที่ยังไม่เสร็จดู
ค. ตรวจสอบคำตอบกับเพื่อนที่เก่ง
ง. ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง
21. ในระหว่างการทำงานกลุ่ม มีเพื่อนสมาชิกในกลุ่มมีความคิดเห็นไม่ตรงกับนักเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ไม่พูดกับเพื่อนคนนั้น
ข. ยืนยันในความคิดเห็นของตนเอง
ค. รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนของคนนั้น
ง. บอกเพื่อนสมาชิกคนอื่นว่า ไม่ต้องไปสนใจ
22. นักเรียนได้เป็นตัวแทนในการออกไปนำเสนองานหน้าชั้นเรียน แต่มีเพื่อนบางกลุ่มตะโกนเสียงดังขณะที่นักเรียนนำเสนองาน นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. เดินไปตำว่าเพื่อนกลุ่มที่เสียงดัง
ข. นำเสนองานให้เสียงดังกว่าเพื่อน
ค. หยุดนำเสนอแล้วเดินกลับเข้ามานั่งที่พื้นที่
ง. บอกเพื่อนให้อยู่ในความสงบแล้วนำเสนองานต่อไป

แบบสอบถามสำหรับนักเรียน
เรื่อง การศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
: การวิจัยแบบผสมวิธี

ตอนที่ 1 ทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน

☞ คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงตามความรู้สึกของนักเรียน

ระดับ 1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ระดับ 2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
ระดับ 3	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วย
ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	1	2	3	4	5
แรงจูงใจในการเรียนรู้					
1. ข้าพเจ้ายินดีเรียนในทุกวิชาเพราะสามารถนำความรู้ที่ได้รับ มาปรับให้เข้ากับในชีวิตประจำวันได้					
2. ข้าพเจ้ายินดีร่วมกิจกรรมในห้องเรียนเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่สนุก					
3. ข้าพเจ้ามักเข้าห้องช้ากว่าปกติเพราะเบื่อในวิชาเรียน					
4. ข้าพเจ้าส่งการบ้านตรงตามเวลาที่กำหนด เพราะการส่งการบ้านจะทำให้ข้าพเจ้าได้คะแนนมากขึ้น					
การยอมรับงาน					
5. ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนดด้วยตนเอง					
6. ข้าพเจ้ามักให้เพื่อนที่มีความสามารถช่วยทำงาน					
7. ข้าพเจ้าตระหนักอยู่เสมอว่างานที่ทำต้องมีประสิทธิภาพ					
8. ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ					
ความเชื่อในการควบคุมตนเอง					
9. ข้าพเจ้าสามารถเข้าห้องเรียนตรงตามเวลาที่กำหนด					
10. ข้าพเจ้าสามารถนำอุปกรณ์ที่ครูสั่งให้นำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมในชั้นเรียนได้					
11. ข้าพเจ้ามักมีปฏิกิริยาโต้ตอบที่รุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย จนทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน					

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	1	2	3	4	5
12. ข้าพเจ้ารู้สึกดีใจ เมื่อมีคนมาชม จนไม่มีสมาธิในการเรียน					
<u>มโนทัศน์ทางวิชาการ</u>					
13. ข้าพเจ้าอ่านหนังสือทุกประเภทเพราะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของข้าพเจ้า					
14. การเขียนช่วยให้ข้าพเจ้าเข้าใจมากขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ได้ง่าย					
15. ข้าพเจ้าเรียนรู้ได้ในทุก ๆ เรื่องไม่ใช่เฉพาะเรื่องที่นักเรียนชอบ					
16. ข้าพเจ้าเลือกเรียนรู้ในสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม					
17. ข้าพเจ้าพยายามหาโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง					
<u>การประเมินตนเอง</u>					
18. ข้าพเจ้าสามารถบอกได้ว่าวิชาใดที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุด					
19. ข้าพเจ้าสามารถบอกได้ว่าหน้าที่ใดในกลุ่มเหมาะสมกับตนเอง					
20. ข้าพเจ้าสามารถบอกได้ว่าข้าพเจ้ามีความถนัดในวิชาใด					
21. ข้าพเจ้าสามารถบอกได้เพราะเหตุใดนักเรียนถึงเรียนเนื้อหาในบางวิชาไม่เข้าใจ					
22. ข้าพเจ้าสามารถปฏิบัติงานกลุ่ม กับเพื่อนได้โดยไม่มีปัญหา					
23. ข้าพเจ้าไม่สามารถทำงานกลุ่มเพียงคนเดียวได้ โดยปราศจากเพื่อนร่วมงาน					
<u>ความมุ่งหมายในอนาคต</u>					
24. ข้าพเจ้าวางแผนการเรียนรู้ที่มีกรอบการปฏิบัติชัดเจน					
25. ข้าพเจ้าเห็นประโยชน์ของการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้					
26. ข้าพเจ้ามีการวางแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ					
27. ข้าพเจ้าวางแผนการใช้ชีวิตของตนเองในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง					
<u>คุณค่าของการศึกษาตามการรับรู้ของตน</u>					
28. ความสัมพันธ์ที่ดีของเพื่อนในห้องช่วยให้ข้าพเจ้าเรียนรู้ได้ดีขึ้น					
29. ข้าพเจ้าจะเรียนรู้ได้ดี เมื่อผู้ปกครองสนใจในผลการเรียนของนักเรียน					
30. บรรยากาศที่ดีในห้องเรียนส่งผลให้ข้าพเจ้าเรียนรู้ได้ดีขึ้น					
31. ข้าพเจ้าทำคะแนนได้ดีเพราะ ผู้ปกครองให้การสนับสนุนในด้านการเรียนของข้าพเจ้าอย่างเต็มที่					
32. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ข้าพเจ้าได้เลือกเรียนตามความสนใจและความถนัดทำให้ข้าพเจ้าเรียนรู้ได้ดีขึ้น					
<u>การได้รับการสนับสนุนทางการเรียนตามการรับรู้ของตนเอง</u>					
33. การได้รับแรงสนับสนุนจากคนรอบข้างทำให้ข้าพเจ้าเรียนรู้ได้ดี					
34. การได้อยู่กลุ่มเดียวกับเพื่อน ทำให้การทำงานกลุ่มของข้าพเจ้ามีประสิทธิภาพมากขึ้น					

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	1	2	3	4	5
35. สภาพแวดล้อมในโรงเรียนช่วยให้ข้าพเจ้าเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น					
36. ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวช่วยให้ข้าพเจ้าเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น					
37. ข้าพเจ้าสามารถเรียนรู้ได้ดีในวิชาที่ครูผู้สอนมีความเข้าใจในตัว of ข้าพเจ้า					
โอกาสในการได้มาซึ่งข้อมูลในการรับรู้ของตน					
38. ข้าพเจ้าสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น อ่านหนังสือ ค้นคว้าเอกสารในห้องสมุด อินเทอร์เน็ต สื่อต่าง ๆ					
39. ข้าพเจ้ามักกลับไปค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม จากเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ในแต่ละวัน					
40. ข้าพเจ้าสามารถค้นหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือในห้องสมุดได้					
41. ข้าพเจ้าแสวงหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ เช่น เป็นสมาชิกวารสาร สิ่งพิมพ์					

ตอนที่ 2 แบบการเรียนรู้ของนักเรียน

☞ คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความถี่ของพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียน ตอบคำถามแต่ละข้อตามความเป็นจริง

ระดับ 1	หมายถึง	พฤติกรรมนี้ไม่เคยเกิดขึ้นเลย หรือเกิดขึ้นน้อยที่สุด
ระดับ 2	หมายถึง	พฤติกรรมนี้เกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง หรือเกิดขึ้นน้อย
ระดับ 3	หมายถึง	พฤติกรรมนี้เกิดขึ้นเป็นบางครั้ง หรือเกิดขึ้นปานกลาง
ระดับ 4	หมายถึง	พฤติกรรมนี้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง หรือเกิดขึ้นมาก
ระดับ 5	หมายถึง	พฤติกรรมนี้เกิดขึ้นเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ หรือเกิดขึ้นมากที่สุด

ข้อความ	พฤติกรรมในการเรียน				
	1	2	3	4	5
1. โดยส่วนใหญ่ข้าพเจ้าศึกษาค้นคว้าเนื้อหาวิชาที่เรียนด้วยตนเอง					
2. ในเวลาเรียนข้าพเจ้าไม่ค่อยตั้งใจเรียน					
3. ข้าพเจ้าเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้นเมื่อปรึกษากับเพื่อนๆ					
4. ถ้าครูปล่อยให้ข้าพเจ้าได้เรียนตามใจชอบ ถือว่าไม่ได้ทำหน้าที่ของครูอย่างถูกต้อง					
5. ข้าพเจ้าคิดว่าการศึกษาให้ได้ดีนั้นจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน					
6. ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้					
7. ข้าพเจ้ามักจะเลือกเรียนเรื่องที่ข้าพเจ้าคิดว่าสำคัญเป็นหลัก ซึ่งอาจไม่ตรงกับความคิดเห็นของครูเสมอไป					
8. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าข้าพเจ้าต้องเข้าชั้นเรียนมากกว่าความรู้สึกที่ข้าพเจ้าอยากเข้าชั้นเรียน					
9. ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าสามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ถ้าได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนๆ แทนที่จะคิดเองคนเดียว					
10. ข้าพเจ้ายอมรับกฎเกณฑ์หรือรูปแบบการสอนที่ครูผู้สอนกำหนดขึ้น					
11. ข้าพเจ้าต้องแข่งขันกับเพื่อนเพื่อให้ครูสนใจ					
12. ข้าพเจ้าสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน					
13. ข้าพเจ้าสามารถตัดสินใจเองได้ว่าเนื้อหาวิชาตอนใดสำคัญ					
14. เนื้อหาวิชาแต่ละวิชาที่เรียนไม่ได้ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกสนใจอย่างแท้จริง					
15. ข้าพเจ้าคิดว่าสิ่งสำคัญของการเรียนในชั้นเรียนคือการเรียนรู้ที่จะเข้ากับเพื่อนๆ ได้					
16. ข้าพเจ้าคิดว่าครูควรชี้แจงให้ชัดเจนว่าอะไรเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องเรียน					
17. ในระหว่างการอภิปรายในชั้นเรียนข้าพเจ้าต้องแข่งขันกับเพื่อนๆ เพื่อให้ยอมรับความคิดเห็นของข้าพเจ้า					
18. ข้าพเจ้าเรียนรู้เนื้อหาวิชาในชั้นเรียนมากกว่าการเรียนรู้ด้วยตนเอง					

ข้อความ	พฤติกรรมในการเรียน				
	1	2	3	4	5
19.ข้าพเจ้าเชื่อมั่นในความสามารถของข้าพเจ้าในการเรียนรู้สาระสำคัญในแบบเรียน					
20.ข้าพเจ้าเบื่อและไม่สนใจเนื้อหาสาระของวิชาที่เรียน					
21.ข้าพเจ้าเตรียมคู่มือหนังสือร่วมกับเพื่อน ๆ					
22.ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามี ข้อมูลที่ปรากฏในหนังสือและการอภิปรายของครูนั้นถูกต้องเสมอ					
23.ข้าพเจ้าพอใจ เมื่อข้าพเจ้าสามารถตอบปัญหาหรือตอบคำถามได้ก่อนเพื่อนในชั้นเรียน					
24.ข้าพเจ้าเข้าชั้นเรียนเพราะต้องการเรียนรู้จากครูและเพื่อน ๆ					
25.ข้าพเจ้าอ่านหรือศึกษาแบบเรียนมาล่วงหน้าก่อนที่ครูจะอธิบายให้ฟัง					
26.ข้าพเจ้าตั้งใจที่ทราบว่าครูไม่มาสอน หรือมีงัดเรียนในบางชั่วโมง					
27. ข้าพเจ้าไม่ชอบทำงานเดี่ยว					
28.ก่อนลงมือทำงานที่ครูมอบหมายให้ ข้าพเจ้าจะพยายามถามครูจนเข้าใจชัดเจน					
29.ข้าพเจ้าคิดว่าจะไม่เกิดผลดีกับตัวเองถ้าให้เพื่อนยืมสมุดจดงานและแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ๆ ก่อนเวลาสอบ					
30.ข้าพเจ้าสนุกและพอใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน					
31.ข้าพเจ้าศึกษาทำรายงานด้วยตนเอง					
32.ข้าพเจ้าเบื่อหน่ายกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน					
33.ข้าพเจ้ารับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ เมื่อมีประเด็นปัญหาต้องพิจารณา ร่วมกัน					
34.ข้าพเจ้าไม่คิดหรือติดตามประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้อง ถ้าปัญหานั้นไม่ได้อยู่ในหนังสือที่ครูกล่าวถึง					
35.ข้าพเจ้าพอใจเมื่อทราบว่าตนเองทำคะแนนได้ดีกว่าเพื่อน ๆ					
36.ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จก่อนที่จะทำสิ่งอื่น ๆ ที่ตนสนใจ					
37.ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยวิธีของตนเองโดยไม่คำนึงว่าเพื่อน ๆ จะทำกันอย่างไร					
38.ข้าพเจ้ามาเรียนเพียงเพื่อให้สอบผ่าน หรือจบตามหลักสูตรเท่านั้น					
39.ข้าพเจ้าชอบคุยกับเพื่อน ๆ นอกชั้นเรียนเกี่ยวกับความคิดและประเด็นปัญหาที่ได้อภิปรายแล้วในชั้นเรียน					
40.ข้าพเจ้าคิดว่าการอภิปรายมากเกินไปในชั้นเรียน ทำให้ครูสอนเนื้อหาไม่ครบหลักสูตร					
41.ข้าพเจ้าต้องเรียนแข่งกับเพื่อน ๆ เพื่อให้ได้คะแนนดี					

ข้อความ	พฤติกรรมในการเรียน				
	1	2	3	4	5
42.ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนในชั้นเรียนกับเพื่อน ๆ ให้ผลคุ้มค่า					
43.ข้าพเจ้าไม่ชอบให้ครูกำหนดว่าต้องเรียนอะไรบ้าง					
44. ข้าพเจ้าพยายามไม่สอบตก เพราะกลัวว่าครูจะเรียกให้ตอบคำถาม					
45.ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการกับข้าพเจ้าควรมีสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จนข้าพเจ้ากล้าที่จะบอกรายความจริงเกี่ยวกับเรื่องเรียนได้					
46.ข้าพเจ้าสนุกกับการเรียน เมื่อครูจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ					
47.ข้าพเจ้าต้องการรู้ว่าเพื่อนคนอื่นได้คะแนนอยู่ในระดับใด					
48. ข้าพเจ้าเต็มใจทำงานที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียนเสมอ ไม่ว่าจะงานนั้นจะน่าสนใจหรือไม่ก็ตาม					
49.ถ้ามีประเด็นในบทเรียนที่ข้าพเจ้าสนใจ ข้าพเจ้าจะไปค้นคว้าเพิ่มเติม					
50.ข้าพเจ้าไม่สนใจที่จะเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ จากชั้นเรียน					
51.ข้าพเจ้าชอบที่ครูให้โอกาสอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหา กิจกรรม และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์					
52.ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนจากตำราและการบรรยายของครูนั้นเพียงพอแล้ว					
53.ข้าพเจ้าพยายามที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดี หรือเร็วกว่าเพื่อน ๆ					
54. ข้าพเจ้าชอบที่นั่งในชั้นเรียนที่สามารถได้ยินและเห็นข้อความบนกระดานดำได้ชัดเจน					
55.ข้าพเจ้าคิดเอาเองว่า ครูควรจัดการเรียนการสอนอย่างไรในแต่ละวิชา					
56.ถ้าข้าพเจ้ามีแบบฝึกหัดมากหรือยากกว่าปกติ ข้าพเจ้ามักจะไม่ทำ หรือทำเฉพาะส่วนที่ง่ายเท่านั้น					
57.ข้าพเจ้าคิดว่าการเรียนรู้ เกิดจากการปรึกษาหารือร่วมกัน ระหว่างครูกับข้าพเจ้า					
58.ข้าพเจ้าสามารถเรียนรู้สิ่งที่ยากและสำคัญได้ โดยการทำตามคำแนะนำของครู					
59.ข้าพเจ้าชอบกิจกรรมการเรียนที่มีการแข่งขันระหว่างกลุ่มหรือระหว่างบุคคล เพราะทำให้ตื่นเต้น					
60.ข้าพเจ้าทำงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย					

ภาคผนวก ง
แนวทางการสนทนากลุ่ม

แนวทางการสนทนากลุ่ม

แนวคำถามในการเก็บข้อมูลสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ และแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัยจะยืดหยุ่นไปตาม บริบทของกระบวนการกลุ่ม และคำถามจะได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมในทุกๆ กลุ่มสนทนา สำหรับประเด็นและตัวอย่างคำถามในการเก็บข้อมูลมีดังนี้

ขั้นตอนที่	ประเด็นคำถาม	ข้อคำถาม
1	กล่าวเปิดการสนทนากลุ่ม	1.แนะนำตัวผู้วิจัย วัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล ประโยชน์ที่จะได้รับและขอความยินยอมในการเข้าร่วมสนทนากลุ่มอีกครั้ง 2. ครูแต่ละท่านแนะนำตัวเอง ชื่อ รายวิชาที่สอน
2	คำถามเกริ่น	1. สอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับผลการสำรวจสภาพปัจจุบันของทักษะการเรียนรู้เพื่อเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยรวบรวมได้
3	คำถามหลัก	1. หากจะส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องทำอย่างไร 2. หากจะส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ นักเรียนจะต้องทำอย่างไร 3. หากจะส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ ผู้ปกครองจะต้องทำอย่างไร 4. หากจะส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ โรงเรียนจะต้องทำอย่างไร
4	คำถามสรุป	1. ขอให้ร่วมกันสรุปและเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ว่าเป็นอย่างไรบ้าง 2. ตามที่ครูทุกท่านได้แสดงความคิดเห็นมา ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ.....(ผู้วิจัยสรุปประเด็นที่ได้จากการสนทนากลุ่ม) ครูทุกท่านมีความเห็นอย่างไร

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นาย ณัฐดนัย ประภัสโรทัย เกิดวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2530 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2551 เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัย และจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2554 และสำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2556 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งข้าราชการครู โรงเรียนแสงหวงวิทยาคม ตำบลแสงหวง อำเภอสว่างหวง จังหวัดอ่างทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5